

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

[nr CCI 2014PL16M2OP002]

Załącznik do Uchwały Nr 7/221/14

Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

z dnia 26 lutego 2014 r.

Projekt 3.0

Toruń, luty 2014 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	6
---------------------	----------

<u>SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ</u>	7
---	----------

SEKCJA 1.1 STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ	7
---	----------

1.1.1 OPIS ZAWARTEJ W PROGRAMIE STRATEGII DOTYCZĄCEJ WKŁADU W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ DO OSIĄGNIĘCIA SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ	7
--	----------

Badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje	7
---	----------

Społeczeństwo informacyjne	8
----------------------------	---

Przedsiębiorczość	9
-------------------	---

Konkurencyjność województwa	13
-----------------------------	----

Wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu	14
---	----

Gospodarka odpadami	15
---------------------	----

Gospodarka wodno-ściekowa	16
---------------------------	----

Kultura	17
---------	----

Ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych	18
---	----

Energetyka i gospodarka niskoemisyjna w regionie	19
--	----

Dostępność transportowa	20
-------------------------	----

Edukacja i wykształcenie	23
--------------------------	----

Wykluczenie społeczne	24
-----------------------	----

Zdrowie	25
---------	----

Rynek pracy	25
-------------	----

Podejście terytorialne (interwencja na obszarach o szczególnych uwarunkowaniach – OSI)	28
--	----

1.1.2 UZASADNIENIE WYBORU CELÓW TEMATYCZNYCH I PRIORYTETÓW INWESTYCYJNYCH	33
--	-----------

SEKCJA 1.2 UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ	46
--	-----------

1.2.1 UZASADNIENIE PODZIAŁU ŚRODKÓW MIĘDZY CELE TEMATYCZNE I PRIORYTETY INWESTYCYJNE	46
--	----

1.2.2 MATRYCA LOGICZNA STRATEGII INWESTYCYJNEJ PROGRAMU	47
---	----

SEKCJA 2 OSIE PRIORYTETOWE	56
-----------------------------------	-----------

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 1 WZMOCNIENIE INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI REGIONU	56
---	-----------

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 2 CYFROWY REGION	72
---	-----------

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 3 EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA W REGIONIE	76
---	-----------

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 4 REGION PRZYJAZNY ŚRODOWISKU	89
--	-----------

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 5 SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I DOSTĘPNOŚĆ ZEWNĘTRZNA REGIONU	106
2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 6 SOLIDARNE SPOŁECZEŃSTWO I KONKURENCYJNE KADRY	115
2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 7 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ	126
2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 8 AKTYWNI NA RYNKU PRACY	131
2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 9 SOLIDARNE SPOŁECZEŃSTWO	150
2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 10 INNOWACYJNA EDUKACJA	163
2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 11 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ	176
2.B.1 OŚ PRIORYTETOWA 12 POMOC TECHNICZNA	180

SEKCJA 3 PLAN FINANSOWY **184**

SEKCJA 3.1 ŚRODKI FINANSOWE Z POSZCZEGÓLNYCH FUNDUSZY ORAZ KWOTY NA REZERWĘ WYKONANIA	184
---	-----

SEKCJA 3.2 ŁĄCZNE ŚRODKI FINANSOWE W PODZIALE NA FUNDUSZ ORAZ WSPÓŁFINANSOWANIE KRAJOWE (EUR)	186
---	-----

SEKCJA 4 ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO **190**

SEKCJA 4.1 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ	191
---	-----

SEKCJA 4.2 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARÓW MIEJSKICH	193
---	-----

SEKCJA 4.3 RAMY REALIZACJI ZIT POZA ZINTEGROWANYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI Z ZAKRESU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OBSZARÓW MIEJSKICH ORAZ SZACUNKOWA ALOKACJA Z POSZCZEGÓLNYCH OSI PRIORYTETOWYCH	197
---	-----

SEKCJA 4.4 ROZWIĄZANIA DOTYCZĄCE PRZEDSIĘWZIĘĆ MIĘDZYREGIONALNYCH I TRANSNARODOWYCH W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO, Z UDZIAŁEM BENEFICJENTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W CO NAJMNIEJ JEDNYM INNYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM	198
--	-----

SEKCJA 4.5 WKŁAD PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ W RAMACH PROGRAMU W ODNIESIENIU DO STRATEGII MAKROREGIONALNYCH I STRATEGII MORSKICH, Z ZASTRZEŻENIEM POTRZEB OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM ZIDENTYFIKOWANYCH PRZEZ PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE	198
---	-----

SEKCJA 5 SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZRÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM **200**

SEKCJA 5.1 OBSZARY GEOGRAFICZNE NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTE UBÓSTWEM/GRUPY DOCELOWE NAJBARDZIEJ ZAGROŻONE DYSKRYMINACJĄ	200
---	-----

SEKCJA 5.2 STRATEGIA SŁUŻĄCA ZASPOKOJENIU SZCZEGÓLNYCH POTRZEB OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH/GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM ORAZ, W STOSOWNYCH PRZYPADKACH, WKŁAD ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA USTANOWIONEGO W UMOWIE PARTNERSTWA	200
---	-----

SEKCJA 6 SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH **200**

SEKCJA 7 INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW **200**

SEKCJA 7.1 ODPOWIEDNIE INSTYTUCJE I PODMIOTY	200
SEKCJA 7.2 ZAANGAŻOWANIE WŁAŚCIWYCH PARTNERÓW	205
7.2.2 GRANTY GLOBALNE	207
7.2.3 ŚRODKI PRZEZNACZONE NA BUDOWANIE POTENCJAŁU	207
<u>SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNymi UNIjNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI</u>	<u>208</u>
<u>SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE</u>	<u>209</u>
SEKCJA 9.1 WARUNKI WSTĘPNE	210
SEKCJA 9.2. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ ZMIERZAJĄCYCH DO SPEŁNIENIA WARUNKÓW WSTĘPNYCH, WYKAZ INSTYTUCJI ODPOWIEDZIALNYCH ORAZ HARMONOGRAM PRZEDSIĘWZIĘĆ	211
<u>SEKCJA 10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW</u>	<u>223</u>
<u>SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE</u>	<u>223</u>
SEKCJA 11.1 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ	223
SEKCJA 11.2 RÓWNOŚĆ SZANS I NIEDYSKRIMINACJA	225
SEKCJA 11.3 RÓWNOUPRAWNIENIE PŁCI	226
<u>SEKCJA 12. ODREBNE ELEMENTY</u>	<u>227</u>
SEKCJA 12.1 DUŻE PROJEKTY, KTÓRYCH REALIZACJĘ ZAPLANOWANO W OKRESIE PROGRAMOWANIA	227
SEKCJA 12.2 RAMY WYKONANIA PROGRAMU OPERACYJNEGO	227
SEKCJA 12.3 WŁAŚCIWI PARTNERZY ZAANGAŻOWANI W PRZYGOTOWANIE PROGRAMU	230
<u>ZAŁĄCZNIKI</u>	<u>231</u>
<u>SPIS TABEL</u>	<u>232</u>
<u>WYKAZ SKRÓTÓW</u>	<u>233</u>

WPROWADZENIE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 (wersja 3.0) został przygotowany w oparciu o regulacje zawarte, w przyjętym 17 grudnia 2013 r. przez Komisję Europejską, tzw. „pakiecie legislacyjnym” dla polityki spójności na lata 2014-2020. W pakiecie znalazły się szczegółowe regulacje odnoszące się do pięciu funduszy objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi na lata 2014-2020, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach przygotowań do przyszłej perspektywy finansowej Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął 29 maja 2013 r. „Wstępny zarys RPO 2014-2020. Propozycja układu osi RPO WK-P 2014-2020” na potrzeby zdefiniowania głównych kierunków wsparcia z EFRR oraz EFS. 19 czerwca 2013 r. przyjęta została wersja 1.0 projektu RPO WK-P 2014-2020. Wersja 2.0 projektu RPO WK-P 2014-2020 została przyjęta 30 października 2013 r.

W niniejszym projekcie 3.0 RPO WK-P 2014-2020 uwzględniono regulacje wynikające z Umowy Partnerstwa 2014-2020, przyjętej przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014 r., dokumentu, który determinuje kształt polityki spójności w Polsce, w latach 2014-2020. Wskazane w dokumencie cele rozwojowe do 2020 roku, wskaźniki monitorujące ich realizację oraz zakres proponowanych interwencji stanowią punkt odniesienia do określenia szczegółowej zawartości programu operacyjnego. Przygotowując dokument brano również pod uwagę doświadczenia związane z wdrażaniem perspektywy 2004-2006 oraz 2007-2013. Niniejsza wersja Programu uwzględnia uwagi z konsultacji społecznych oraz rekomendacje z ewaluacji ex-ante.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 jest podstawowym instrumentem realizacji celów Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+. Strategia programu jest w pełni spójna z celami krajowymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku i jednocześnie zachowuje synergię z celami Strategii Europa 2020. Program zawiera streszczenie analizy społeczno-gospodarczej regionu wraz z wynikającymi z niej głównymi wyzwaniami rozwojowymi dla województwa, opis priorytetów wraz z uzasadnieniem, syntetyczny opis wdrażania, a także szacunkowy plan finansowy.

SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

Sekcja 1.1 Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1.1.1 Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów sektorów/regionu objętych programem

Badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje

Region kujawsko-pomorski należy do regionów o niskiej skali nakładów na działalność badawczo-rozwojową. W roku 2010 nakłady poniesione na ten cel w województwie wyniosły 204,2 mln zł i stanowiły zaledwie 2% sumy ogólnokrajowej, a wartość bezwzględna lokowała województwo na 10 pozycji w kraju. Analizując ostatnią dekadę, udziały województwa tylko raz – w roku 2009 – przekroczyły 2,4% (w roku 2009, wyjątkowym pod względem nakładów na tle całej dekady, było to 3,8%). Także pozycja kujawsko-pomorskiego na tle innych województw jest stabilna – najczęściej jest to 10 lub 9 lokata.

Bardzo niekorzystny jest fakt, że o ile w skali kraju nakłady na działalności badawczo-rozwojową sukcesywnie rosną, to w kujawsko-pomorskim notuje się coroczne wahania. Zmienności są dosyć duże, a w ostatnich latach kilkakrotnie zanotowano spadki nakładów na B&R w stosunku do roku poprzedzającego. Nakłady na B&R, w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 roku, lokowały kujawsko-pomorskie na 13 pozycji (niższe wartości notowały jedynie podlaskie, lubuskie i opolskie), przy czym w stosunku do mazowieckiego była to wartość ok. 8-krotnie niższa, a w stosunku do wielu regionów – ponad 2-krotnie niższa. Nawet w roku 2009, gdy nakłady były rekordowo wysokie, województwo zajmowało dopiero 8 pozycję – tak bezwzględnie, jak i w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Analogiczną niekorzystną tendencję obserwujemy także pod względem udziału podmiotów gospodarczych ponoszących nakłady na działalność B+R w ogólnej liczbie podmiotów. O ile jeszcze na początku I dekady XXI wieku, udział ten przekraczał 40% (a w pewnych okresach sięgał niemal 60%), co lokowało województwo na 2 pozycji w kraju, to w 2010 było to zaledwie 19% (10 pozycja).

Od 2009 r. (115) województwo notuje powolny wzrost zgłoszonych wynalazków, których liczba w 2012 r. wynosiła 170. Fluktuuje natomiast liczba udzielonych patentów, która w latach 2009-2012 wynosiła odpowiednio: 53, 35, 80 i 55.

Optymistyczniej wygląda udział przedsiębiorstw innowacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego w ogóle przedsiębiorstw przemysłowych, który stanowi 17,5% i od roku 2009 utrzymuje się mniej więcej na stałym poziomie przekraczając w 2012 r. o jeden punkt procentowy średnią dla całego kraju.

Natomiast na tle kraju (0,83%) niepomyślnie wygląda udział zatrudnionych w B+R ogółem, który w 2012 r. wynosił 0,55%.

W Unijnym Rankingu Innowacyjności¹ za 2012 r. Kujawsko-Pomorskie, podobnie jak pozostałe polskie regiony, za wyjątkiem Mazowsza, zakwalifikowane zostało do kategorii określonej jako „skromni innowatorzy”. Przy czym w 2011 r. zajmowało pozycję „umiarkowanego innowatora”². Regional Innovation Scoreboard 2012 zalicza kujawsko-pomorskie do grupy 133 regionów having a significant strength In Outputs (and a significant weakness in Enablers).

Wyzwania i potrzeby

Podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze prywatnym

Promocja innowacyjności wśród przedsiębiorców

Zwiększenie wykorzystania potencjału B+R jednostek naukowych

Podnoszenie poziomu konkurencyjności międzynarodowej instytucji B+R oraz jednostek naukowych

Wsparcie sfery B+R w przedsiębiorstwach

Rozwój inkubatorów przedsiębiorczości/technologicznych

Wzmocnienie badań stosowanych i prac rozwojowych

Bezpośrednia współpraca jednostek naukowych i sfery biznesu.

Społeczeństwo informacyjne

W roku 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim 95,5% badanych przez GUS³ przedsiębiorstw (bez sekcji K) wykorzystywało komputery, przy średniej ogólnopolskiej 94,7%, w tym 82,3% przedsiębiorstw umożliwiała pracownikom zdalny dostęp poprzez Internet do poczty elektronicznej, dokumentów lub aplikacji. 27,2% przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim posiada dostęp do Internetu poprzez modem analogowy (zwykłą linię telefoniczną) lub cyfrowy ISDN. Oznacza to, iż ponad 70% przedsiębiorstw dysponuje łączem szerokopasmowym. Przy czym tylko 24,8% przedsiębiorstw dysponuje prędkością połączenia internetowego określonego w umowie na mniej niż 2 Mbit/s, prawie 50% przedsiębiorstw przynajmniej 2 ale mniej niż 10 Mbit/s, a nieco ponad 10% wskazuje na przynajmniej 10 ale mniej niż 30 Mbit/s.

93,5% przedsiębiorstw posiada własną stronę internetową. Z wyników przeprowadzonego przez GUS badania wynika również, że jedynie 11% przedsiębiorstw prowadzi e-sprzedaż, w tym 8,5% poprzez stronę internetową, a 3,3% poprzez wiadomości typu EDI. Przy czym 5,2% kujawsko-pomorskich przedsiębiorstw deklaruje, że udział wartości netto zamówień złożonych drogą elektroniczną w stosunku do ogółu zakupów wynosił 1% lub więcej, ale mniej niż 5%.

34,7% przedsiębiorstw deklaruje, że w 2011 r. poniosło nakłady na zakup sprzętu informatycznego lub sprzętu telekomunikacyjnego, bądź leasing finansowy urządzeń ICT.

Tylko nieco ponad 14 % przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim wykorzystuje pakiety oprogramowania ERP w celu przekazywania informacji pomiędzy różnymi obszarami

1 Innovation Union Scoreboard 2013, European Commission, 2013

2 Regional Innovation Scoreboard 2012, European Commission, 2012

³ Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych w 2012 r., GUS, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_wykorzystanie_ict_PLK_HTML.htm

działalności przedsiębiorstwa (np. księgowością, marketingiem, produkcją), a 16,7% wykorzystuje oprogramowanie CRM do zarządzania informacjami o klientach, w tym pozwalające na:

- zbieranie, przechowywanie informacji o klientach oraz zapewnienie dostępu do nich innym komórkom przedsiębiorstwa – 16,4%,
- analizowanie informacji o klientach w celach marketingowych (ustalanie cen, zarządzanie promocjami, definiowanie kanałów dystrybucji itp.) – 13,4%.

Wśród przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu 90,3% deklaruje, że wykorzystuje Internet w kontaktach z administracją publiczną.

Wyzwania i potrzeby

Rozszerzenie zakresu e-gospodarki

Przedsiębiorczość

Województwo kujawsko-pomorskie wg Polskiego Raportu Strategicznego 2009 nie jest uznawane jako jeden z regionów przodujących w rozwoju - jest raczej zaliczane do grupy województw o średnim poziomie rozwoju gospodarczego. W ostatnich latach kujawsko-pomorskie zaczęło zajmować wyższą pozycję w działalności przemysłowej, usługowej i technologicznej, jednak nadal wyższym wskaźnikiem atrakcyjności cechuje się w zakresie działalności przemysłowej, niż w usługowej i technologicznej. W dziedzinie przemysłu województwo posiada silnie rozwiniętą specjalizację (produkcja spożywcza, celulozowo-papiernicza, chemiczna). Natomiast jeśli chodzi o działalność usługową i technologiczną to posiadają one zbliżony poziom rozwoju. Analizując działalność technologiczną należy zauważyć, iż w województwie najbardziej atrakcyjny jest podregion bydgosko-toruński z racji rozwiniętych cech metropolitalnych i koncentracji kadry badawczo-rozwojowej.

Województwo kujawsko-pomorskie, pod kątem rozwoju gospodarczego, klasyfikowane jest jako należące do grupy województw „odstających”. Są to województwa o niskim średnim tempie wzrostu PKB per capita oraz wykazujące gorsze od średniej krajowej wartości PKB per capita. Pod względem tworzenia PKB, województwo zajmuje 8 lokatę z 4,7% udziałem. Gospodarka województwa rozwija się, lecz wolniej niż w konkurencyjnych regionach i różnica pomiędzy grupą liderów i województw doganiających, a kujawsko-pomorskim staje się coraz większa. Uwagę zwracają też bardzo niskie nakłady na działalność B+R (w 2010 r. 13 lokata wśród województw kraju).

Dla konkurencyjności województwa duże znaczenie ma także struktura jego gospodarki (zatrudnienia w poszczególnych sektorach). Określa ona poziom zaawansowania technologicznego i występowanie dobrego środowiska gospodarczego, zapewniającego poprawne funkcjonowanie inwestycji (kooperacja czy dostawa usług na miejscu, w regionie) bez dodatkowych kosztów. Struktura ta pozwala także określić poziom rozwoju i innowacyjności gospodarki danego regionu (odejście od rolnictwa na rzecz usług) a także stopień jego transformacji z gospodarki tradycyjnej do gospodarki opartej na wiedzy.

Województwo kujawsko-pomorskie, w porównaniu do innych regionów kraju, wolniej zmienia swoją strukturę zatrudnienia – w ciągu 7 lat zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie wyniosło zaledwie 4,4%. Równocześnie zatrudnienie wzrosło w sektorze przemysłowym i usługowym (o 2,2% w każdym z nich) - zmiany te są również wyraźnie mniejsze od najlepszych województw. Kujawsko-pomorskie zmienia profil swojej gospodarki, odchodząc od rolnictwa na rzecz przemysłu i usług, jednak proces ten przebiega powoli.

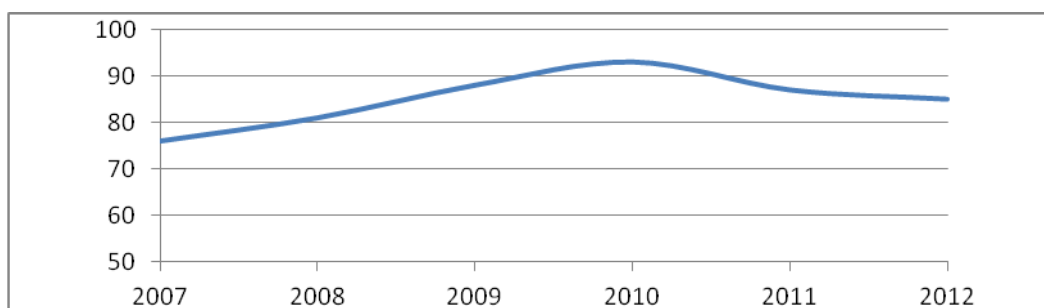
W województwie kujawsko-pomorskim na koniec 2012 r. w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) zarejestrowanych było prawie 187 996 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie gospodarstwo rolne). Województwo kujawsko-pomorskie, plasujące się na 10 pozycji w kraju zarówno pod względem liczby ludności jak i powierzchni, w kontekście stopnia rozwoju przedsiębiorczości zajmuje jednak jedną pozycję niżej. Liczba zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców wynosi 897, a w odniesieniu do innych województw przedstawia się jak na wykresie poniżej.

Ponad 95% przedsiębiorstw w regionie stanowią mikroprzedsiębiorstwa (mniej niż 10 pracowników), 3,7% to małe przedsiębiorstwa (od 10 do 49 pracowników), 0,86% średnie przedsiębiorstwa (od 50 do 249 pracowników), duże natomiast (zatrudniające powyżej 250 pracowników) to jedynie 0,12%.

75% zarejestrowanych przedsiębiorstw stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a struktura taka jest charakterystyczna dla całej Polski.

Najwięcej, ponad 27% przedsiębiorstw działa w branży Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (Sekcja G według klasyfikacji PKD 2007), niecałe 18% w Budownictwie (Sekcja F), natomiast 9% przypada na Przetwórstwo przemysłowe (Sekcja C).

Szacuje się, iż rocznie (dane z ostatnich 4 lat) w regionie powstaje 80-90 nowych przedsiębiorstw na 10 tys mieszkańców (85 w 2012 roku).

Rysunek 1 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (województwo kujawsko-pomorskie 31.12.2012 GUS)

Analizując dynamikę powstawania przedsiębiorstw w regionie od 2007 roku można zauważyć trend wzrostowy do 2010 roku (17 punktów bazowych) i spadkowy od 2010 roku (8 punktów bazowych do 2012 roku).

W okresie 2000-2011 liczba podmiotów gospodarczych na terenie województwa zwiększyła się zaledwie o 9% podczas gdy aż 12 regionów w kraju notowało dynamikę na poziomie powyżej 15%, a liderzy – ok. 30%.

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się szczególnie silnie rozwiniętą specjalizacją w zakresie produkcji przemysłowej. W wielu gałęziach, zakłady działające w kujawsko-pomorskim należą do krajowych liderów, generują znaczną część ogólnej produkcji krajowej, a bardzo często są liderami także w zakresie innowacyjności i rozwoju technologicznego, o czym świadczy wysoki eksport i/lub aktywne ich uczestnictwo w powiązaniach w ramach globalnych koncernów przemysłowych. Największy udział w przychodach z produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego miały działy zajmujące się produkcją: artykułów spożywczych, papieru i wyrobów z papieru, chemikaliów i wyrobów chemicznych, wyrobów z metali oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych. Z tych pięciu

działów pochodziło 67,0 % przychodów ze sprzedaży przetwórstwa przemysłowego. Obecny potencjał daje bardzo mocne podstawy do dalszego rozwoju województwa opartego na nowoczesnej i innowacyjnej gospodarce. W pierwszej kolejności dotyczy to ośrodków, gdzie funkcje te są obecnie już dobrze rozwinięte: Bydgoszcz, Włocławek, Toruń, Inowrocław, Janikowo, Świecie, Kruszwica, Grudziądz, Barcin (Piechcin). Niektóre gałęzie przemysłu są, ze względu na swą specyfikę – silnie rozdrobnione i na wysoką pozycję województwa składa się potencjał wielu małych lub średnich zakładów – bardzo dobrym przykładem są zakłady przetwórstwa mięsnego.

Województwo kujawsko-pomorskie jest szczególnie ważnym krajowym dostawcą produktów przemysłu celulozowo-papierniczego. W roku 2010 region dostarczył ponad 20% krajowej wartości produkcji sprzedanej przemysłu celulozowo-papierniczego. Drugą branżą o znaczeniu ponadregionalnym jest przemysł chemiczny (11% udziału w krajowej wartości produkcji sprzedanej). Tradycje przemysłowe oraz duże walory lokalizacyjne spowodowały, że województwo umacnia swoją pozycję producenta tworzyw sztucznych i produktów powstałych na ich bazie. Województwo kujawsko-pomorskie to także ważny krajowy dostawca żywności (7% wartości krajowej produkcji sprzedanej). Przemysł spożywczy reprezentowany jest przez branże: mięsną, cukrowniczą, olejarską, mleczarską, zbożową, produkcję gotowych dań i posiłków oraz pozostałych produktów spożywczych. Na Kujawach dzięki dobremu położeniu względem krajowego rynku zbytu i spełnieniu warunków technologicznych rozwinęła się także produkcja gotowych dań i posiłków. Do ważnych sektorów gospodarki województwa należy zaliczyć również produkcję maszyn i urządzeń. W regionie dobrze rozwija się także przemysł lekki. Jest to kierunek produkcji o dużych perspektywach rozwojowych, zważywszy na łączenie produkcji z potrzebami prozdrowotnymi. Do konkurencyjnych kierunków produkcji można także zaliczyć produkcję mebli. Dzięki bardzo korzystnemu położeniu i dostępowi do infrastruktury transportowej, województwo kujawsko-pomorskie jest także ważnym ogniwem wymiany handlowej.

Według danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej w Warszawie, na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje 1412 podmiotów prowadzących wymianę handlową z zagranicą (wg stanu na koniec sierpnia 2012 r.), co stanowi jedynie 0,75% przedsiębiorstw działających w województwie kujawsko-pomorskim.

Wartość obrotów podmiotów (zidentyfikowanych według numeru REGON) prowadzących działalność eksportową na terenie województwa wyniosła 4 185,5 mln EUR (dane za 2010 r.). Największą część tej sumy (2 511,1 mln EUR) przypada na podmioty o obrotach przekraczających 30 mln EUR (27 podmiotów). Najliczniejszą grupę stanowią przedsiębiorstwa o obrotach nie przekraczających 100 tys. EUR (602 podmioty), jednak przypada na nie zaledwie 12,1 mln EUR. Z powyższego wynika iż, wśród przedsiębiorstw o obrotach przekraczających 30 mln EUR średnio 93 mln EURO pochodzi z eksportu, natomiast udział ten wśród grupy o obrotach nie przekraczających 100 tys. EUR wynosi około 20 tys. EURO.

Największą część sumy obrotów (2 351,6 mln EUR) wypracowały przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 osób, dalej uplasowały się podmioty znajdujące od 50 do 249 osób (1 128,1 mln EUR), a pozostała część sumy obrotów (758,9 mln EUR) przypada na firmy zatrudniające poniżej 50 pracowników.

Podobnie jak w przypadku całego kraju, najważniejszym odbiorcą produktów z województwa kujawsko-pomorskiego są kraje Unii Europejskiej. W 2011 r. w krajach tych sprzedano produkty z województwa kujawsko-pomorskiego za łączną kwotę 11,996 mld PLN, co stanowiło 69,80% eksportu całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Najważniejsze grupy towarowo-usługowe⁴ województwa prowadzące działalność eksportową, których udział w eksporcie województwa przekracza poziom 5%. to:

- Papier i tektura; artykuły z masy papierniczej, papieru lub tektury (grupa 48), której udział wyniósł w 2011 r. aż 17,87% wartości eksportu całego województwa.

- Tworzywa sztuczne i artykuły z nich (grupa 39), której udział wyniósł 12,31%.

- Maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; rejestratory i odtwarzacze dźwięku, rejestratory i odtwarzacze obrazu i dźwięku oraz części i akcesoria do tych artykułów (grupa 85), w przypadku której odnotowano udział na poziomie 9,35%.

- Meble; pościel, materace, stelaże pod materace, poduszki i podobne artykuły wypchane; lampy i oprawy oświetleniowe, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; reklamy świetlne, podświetlane tablice i znaki informacyjne i podobne; budynki prefabrykowane (grupa 94) z udziałem 6,27%

- Żeliwo i stal (grupa 72) o udziale 5,32%.

Pozostałe grupy cechowały się mniejszym znaczeniem dla eksportu województwa kujawsko-pomorskiego (udział poniżej 5% ogólnej wartości eksportu).

Liczba ośrodków innowacji i przedsiębiorczości w regionie kujawsko-pomorskim systematycznie rośnie. W roku 2007 funkcjonowało 35 takich podmiotów, a w latach 2009, 2010 i 2012 odpowiednio: 37, 39 i 43. W 2012 r. w województwo kujawsko-pomorskie zajmowało 11 miejsce spośród 16 polskich regionów⁵.

Analizując dostępność usług ośrodków zestawiono liczbę mieszkańców w regionie z liczbą ośrodków oraz liczbę firm z liczbą ośrodków. Na jeden ośrodek niezależnie od typu przypada przeciętnie na 47,68 tys. mieszkańców kraju. W województwie kujawsko-pomorskim liczba ta jest nieznacznie większa i wynosi 48,129 tys.⁶

Rozpatrując zaspokojenie potrzeb firm można stwierdzić, że kujawsko-pomorskie znajduje się na 4 miejscu z 4288 firmami przypadającymi na jeden ośrodek innowacji i przedsiębiorczości⁷, przy czym liczba firm przypadająca na 1 ośrodek - średni poziom dla Polski to 4,85 tys. firm w 2012 r.

W kwestiach dotyczących współpracy przedsiębiorstw z danych statystycznych wynika, że w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim tylko 4,6% MŚP przemysłowych współpracowało w inicjatywach klastrowych lub innych sformalizowanych formach współpracy. Podczas gdy średnia dla kraju wynosi 7,2%. Należy także zauważyć, że w kolejnych latach 2009-2011 odsetek ten spadł z 6,9% do 1,6%. Natomiast tendencję spadkową można zaobserwować wśród odsetka przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej. W latach 2008-2012 odsetek ten kształtował się odpowiednio: 7,3; 5,2; 5,6; 4,9; 4,7.

⁴ Wykaz odwołuje się do Zharmonizowanego Systemu Oznaczania i Kodowania Towarów ustanowionego w Międzynarodowej konwencji w sprawie zharmonizowanego systemu oznaczania i kodowania towarów Światowej Organizacji Celnej.

⁵ Na podstawie danych zaprezentowanych w „Ośrodki Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2012”, pod redakcją A. Bąkowskiej i M. Mażewskiej, PARP, Warszawa 2012.

⁶ J.w.

⁷ J.w.

Konkurencyjność województwa

Stopień konkurencyjności danego województwa wyrażany jest poprzez wiele wskaźników. Najważniejszym z nich, będącym wyrazem zdolności województwa do rywalizacji w warunkach wolnorynkowych jest atrakcyjność inwestycyjna. Ważnymi miernikami konkurencyjności są także: poziom rozwoju gospodarczego, społecznego, dostępność transportowa, atrakcyjność turystyczna i in.

Atrakcyjność inwestycyjna danego regionu określa jego możliwość do przyciągania nowych inwestycji (green- i brownfield) oraz do zaspokajania potrzeb gospodarczych inwestorów, gwarantującą rozwój gospodarczy. Wskaźnik ten rozumiany jest jako zdolność skłonienia do inwestycji poprzez oferowanie kombinacji wielu korzyści możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej w danej lokalizacji. Atrakcyjność inwestycyjna w dużej mierze jest konsekwencją rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów - silne regiony posiadają większą zdolność przyciągania inwestycji i umacniania swojej pozycji konkurencyjnej; słabe regiony wykazują niewielką zdolność do przyciągania inwestorów. Jest to jeden z ich najważniejszych problemów rozwojowych. Na atrakcyjność składają się walory lokalizacyjne, cechy środowiskowe, dostępność transportowa, kadra pracownicza, rynek zbytu, sprawna administracja, zachęty inwestycyjne, potencjał endogeniczny regionu itp.

W badaniach przeprowadzonych przez Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych wg metodologii Instytutu Przedsiębiorstwa SGH, województwo zajmowało w 2011 roku 10 pozycję pośród innych województw w kraju, co oznacza spadek o dwie pozycje względem roku 2000. Oznacza to, że region nie rozwija się tak szybko jak pozostałe. Wskaźnikiem obrazującym jak atrakcyjność inwestycyjna przekłada się na pozycję konkurencyjną regionów jest napływ inwestycji zagranicznych.

Województwo kujawsko-pomorskie wyraźnie przegrywa rynekową grę o zagraniczne inwestycje zajmując 10 pozycję w kraju. Wspomniane wyżej problemy powodują, że nie potrafi ono skutecznie konkurować z innymi, silniejszymi regionami. Jest to o tyle groźne, że bogatsze regiony stają się jeszcze bardziej bogate, różnica w rozwoju gospodarczym stale się zwiększa i dotyczy to najbliższego otoczenia województwa.

Różnice w atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów określono również w raporcie⁸ Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową. Województwo kujawsko-pomorskie na tle kraju najlepiej prezentuje się pod względem zasobów i kosztów pracy oraz rynku zbytu (6 pozycja), najgorzej pod względem infrastruktury gospodarczej (16 pozycja, ostatnia w kraju). W analizach wewnątrzregionalnych atrakcyjności dla działalności przemysłowej, usługowej i zaawansowanej technologicznie, zdecydowanie wyróżnia się podregion bydgosko-toruński, który uplasował się na dobrym 6 miejscu w skali kraju. Jako mocną stronę podregionu bydgosko-toruńskiego, stanowiącą o jego potencjale do przyciągania nowych inwestycji, wymienia się zasoby pracy, czyli duże zasoby wykwalifikowanych pracowników, ponadprzeciętne zasoby absolwentów szkół średnich oraz zawodowych.

Pod względem atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności zaawansowanej technologicznie podregion bydgosko-toruński utrzymuje 8 pozycję w kraju. Bydgoszcz i Toruń są ważnymi ośrodkami z dużą liczbą studentów, wysokim poziomem aktywności gospodarczej, węzłem transportowym rangi regionalnej z dostępem do lotniska międzynarodowego, ponadprzeciętnie rozwiniętą infrastrukturą kulturalną, ponadprzeciętnymi nakładami na lokalną infrastrukturę publiczną oraz wysoką siłą nabywczą przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych.

⁸ Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2011, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2011

Jeśli chodzi o atrakcyjność inwestycyjną polskich podregionów dla działalności usługowej, podregion bydgosko-toruński zajął 8 miejsce w skali kraju. Czynniki, które zapewniły mu tę pozycję w rankingu, są: wysoka aktywność gospodarcza, duża liczba wykwalifikowanych pracowników, w tym absolwentów, wysoka siła nabywcza mieszkańców i przedsiębiorstw, funkcjonowanie portu lotniczego w Bydgoszczy z międzynarodowymi połączeniami oraz korzystna struktura gospodarki.

Wyzwania i potrzeby

Podniesienie innowacyjności przedsiębiorstw

Zmniejszenie dysproporcji w rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych częściach regionu

Konieczność dokapitalizowania majątku MŚP

Wzrost powiązań między przedsiębiorstwami (np. klastry)

Rozwój zwrotnych instrumentów finansowania przedsiębiorstw

Wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu

Zgodnie z danymi publikowanymi przez GUS⁹ na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2011 roku znajdowały się 703 obiekty małej retencji, z czego 73 to jeziora podlegające piętrzeniu, 26 to sztuczne zbiorniki wodne, 512 – stawy rybne i 92 budowle piętrzące. Łączna pojemność tych urządzeń wynosi 14201,5 tys. m³ (dam³). Niekorzystna sytuacja województwa kujawsko-pomorskiego, a szczególnie jego części południowej i środkowej, na tle innych regionów kraju pod względem ilości zasobów wodnych wskazuje na ciągłą potrzebę racjonalizacji i działań w zakresie kształtowania małej retencji w małych zlewniach rolniczych i leśnych oraz monitorowania skutków tych przedsięwzięć. Obiekty małej retencji mogą znacząco poprawić lokalny bilans wodny, ograniczając zagrożenie powodziowe, wpływając również na ograniczenie zasięgu i częstotliwości występowania suszy. Zwiększenie retencji wód powierzchniowych prowadzi do wzrostu retencji glebowej i wód gruntowych, a to z kolei do poprawy stosunków wodnych w glebie. Jedną z zasad, której należy przestrzegać realizując podstawowe cele polityki ochrony środowiska w województwie związane z utrzymaniem i wzbogaceniem zasobów przyrodniczych jest regulowanie stosunków wodnych preferujące małą retencję. Okresowe niedobory opadów atmosferycznych w stosunku do potrzeb wodnych różnych użytkowników wody w zlewni, a szczególnie rolnictwa, stwarza konieczność gromadzenia wody w okresach jej nadmiaru i wykorzystania w okresach niedoboru. Małą retencję traktować należy jako przedsięwzięcie poprawiające stosunki wodne w zlewni poprzez zatrzymywanie maksymalnej ilości opadów atmosferycznych.¹⁰ W 2011 r. wskazywano, że dla zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego konieczne są działania związane z małą retencją ukierunkowane na zminimalizowanie skutków zwiększonego przepływu wody¹¹

W województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych jest 886 ochotniczych straży pożarnych. W ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego funkcjonuje 191 jednostek ochotniczych straży pożarnych (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.). Według danych Państwowej Straży Pożarnej w 2012 roku na terenie woj. kujawsko-pomorskiego zanotowano ogółem 24009 zdarzeń interwencyjnych. W stosunku do roku ubiegłego liczba interwencji zmniejszyła się o 2475 co stanowi spadek o 9,34%.

⁹ Ochrona środowiska 2012, GUS

¹⁰ Aktualizacja Programu retencjonowania wód powierzchniowych województwa kujawsko-pomorskiego, Bydgoszcz 2005

¹¹ Stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego w województwie kujawsko-pomorskim, KPZMiUW Włocławek 2011.

Wyzwania i potrzeby

Zmniejszenie poziomu zagrożeń przyrodniczych, szczególnie o charakterze hydrologicznym.

Łagodzenie skutków zmian klimatu w regionie objawiających się głównie suszami i powodziami / podtopieniami.

Poprawa sprawności odpowiednich służb zmniejszająca do minimum zagrożenie życia lub zdrowia ludzi oraz zapobiegająca negatywnym skutkom dla środowiska

Gospodarka odpadami

W roku 2010 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wytworzono 6 678,5 tys. ton odpadów. W stosunku do roku 2009 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ilość odpadów wytworzonych wzrosła o 4,2%. Wśród odpadów wytworzonych w roku 2010 największą grupę stanowiły odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych) oraz odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych.

Oszacowano, iż na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. wytworzono 517,9 tys. ton odpadów komunalnych. Biorąc pod uwagę źródła wytwarzania odpadów komunalnych oraz analizując ich skład z punktu widzenia możliwości technologicznych związanych z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów – dla potrzeb wojewódzkiego planu gospodarki odpadami wyodrębniono następujące strumienie odpadów: papier i tektura, szkło, metale, tworzywa sztuczne, odpady wielomateriałowe, odpady kuchenne i materiałowe, odpady mineralne, frakcja mniejsza niż 10 mm, tekstylia, drewno, odpady niebezpieczne, odpady wielkogabarytowe, odpady z terenów zielonych oraz inne kategorie. Ponadto w strumieniu odpadów komunalnych występują również: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady remontowo-budowlane, omówione w dalszych rozdziałach. Szacuje się, że ilość odpadów komunalnych wytworzonych w obiektach produkcyjnych, handlowych, usługowych itp. wynosi około 36 tys. ton (przyjęto wg GUS ilość zatrudnionych w województwie w 2009 r. około 547 tys. osób oraz średni wskaźnik wytwarzania odpadów na poziomie 65 kg/pracownik/rok).

Największy udział w masie wytworzonych odpadów komunalnych stanowiły odpady kuchenne i ogrodowe, które stanowiły 31,5% łącznej masy wytworzonych odpadów komunalnych. Znaczący udział stanowiły odpady tworzy sztucznych, szkła, papieru i tektury. W masie wytworzonych odpadów komunalnych najmniejszą grupę stanowiły odpady drewna.

Oszacowano, iż w roku 2010 wytworzono 282,2 tys. ton odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, co w stosunku do roku 1995 stanowi więcej o 18,9%. Odpady komunalne ulegające biodegradacji stanowiły 54,5% ogólnej ilości wytworzonej masy odpadów komunalnych. W 2010 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poddano odzyskowi 170,4 tys. ton odpadów ulegających biodegradacji oraz unieszkodliwiono 82,4 tys. ton odpadów ulegających biodegradacji.

W województwie kujawsko-pomorskim zorganizowanym systemem zbierania odpadów objętych było około 97% mieszkańców. Na terenach wiejskich, gdzie występuje większe rozproszenie zabudowy, występuje większe zróżnicowanie w prowadzeniu zorganizowanego systemu zbiórki odpadów wśród mieszkańców. W wielu gminach systemem objętych jest 100% mieszkańców, ale istnieją również gminy, w których systemem zbierania odpadów objętych jest

tylko około 60% mieszkańców. W miastach zorganizowanych systemem zbierania odpadów objętych jest od 98% do 100% mieszkańców.¹²

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, odpady komunalne unieszkodliwiane były głównie poprzez składowanie na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Wyzwania i potrzeby

Zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystywanie odpadów, wykorzystanie właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie.

Gospodarka wodno-ściekowa

Długość sieci wodociągowej w województwie kujawsko-pomorskim wyróżnia się in plus na tle pozostałych regionów. W zestawieniu województw zajmuje ono trzecią pozycję, co świadczy o względnie dobrym stopniu rozwoju sieci wodociągowej. Wskaźnik udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2010 r. dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosił 90,7% i był niższy niż w sześciu innych województwach. Wprowadzenie podziału na sieć funkcjonującą w miastach oraz na wsi zmienia nieco wnioski. O ile w przypadku terenów zurbanizowanych pozycja regionu obniżyła się o jedną lokatę (tj. zajmuje ósme miejsce w zestawieniu regionów), to w przypadku terenów wiejskich, województwo kujawsko-pomorskie zajmuje czwartą lokatę. W obu przypadkach wartości odnotowane dla regionu były wyższe niż średnia dla całej Polski. Porównanie międzywojewódzkie w zakresie sieci kanalizacyjnych wskazuje na względnie lepszą pozycję kujawsko-pomorskiego niż w przypadku systemów wodociągowych. W regionie z kanalizacji korzystało w 2010 r. ok. 64,3% wszystkich mieszkańców, czyli o 2,2 p. proc. więcej niż średnio w kraju.

Rozróżnienie na ludność zamieszkującą miasto i wieś pozwala odnotować nieco lepszą względną sytuację na obszarach zurbanizowanych, gdzie udział ludności korzystającej z kanalizacji wynosi 88,1%. Wyższe wartości tego wskaźnika zanotowano w czterech województwach. Natomiast współczynnik skanalizowania dla mieszkańców wsi wynosi 27,7%, co jest szóstym rezultatem w kraju.

W latach 2007-2010 udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł w województwie kujawsko-pomorskim o 2,3 p. proc. Dokładnie tyle samo wyniósł przyrost w całym kraju. Gdy jednak weźmie się pod uwagę tylko mieszkańców wsi, wzrost wartości wskaźnika w województwie kujawsko-pomorskim jest znacznie niższy niż w Polsce. Dla całego kraju odsetek ludności na wsi korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł o ponad 20%, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano wzrost niespełna 15% (2,3 p. proc.).

W granicach województwa kujawsko-pomorskiego udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej pozostaje zróżnicowany (także po wyłączeniu z analizy obszarów miejskich). W 2010 r. najniższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowych został odnotowany w środkowo-zachodniej części regionu oraz w gminach leżących w bezpośrednim sąsiedztwie granicy województwa. W przypadku współczynnika skanalizowania, do obszarów o niższych jego wartościach zaliczyć należy część gmin we wschodniej części województwa.

¹² Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023", uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXVI/434/12 z dnia 24 września 2012 r.

Rozwojowi sieci kanalizacyjnej towarzyszą inwestycje w infrastrukturę oczyszczania ścieków. W latach 2007-2010 udział ludności w województwie kujawsko-pomorskim korzystających z oczyszczalni ścieków wzrósł o 4,5 p. proc., podczas gdy w całej Polsce o 3,8 p. proc. Co więcej, przyrosty w latach 2007-2010 zarówno na wsi jak i w miastach były w regionie wyższe niż średnio dla miast i wsi całej Polski. Ostatecznie w 2010 r. województwo kujawsko-pomorskie charakteryzowało się wyższym udziałem ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków niż przeciętnie w kraju, a także niż w 10 innych województwach.

Również w przypadku udziału ścieków przemysłowych oraz komunalnych poddanych oczyszczeniu zanotowano w 2010 r. dla województwa kujawsko-pomorskiego wartość wyższą niż średnia dla kraju. Analiza dynamiki zmian w latach 2007-2010 jest utrudniona ze względu na zmiany metodologiczne wprowadzone dla danych z 2010 r. Należy jednak stwierdzić, że w tym okresie województwo kujawsko-pomorskie należało do liderów pod względem udziału ścieków poddanych oczyszczeniu.

Obszary o najniższym udziale mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków pokrywają się z terenami o niskich wartościach współczynnika skanalizowania, jest to południowo-wschodnia część województwa. Najwyższe wartości tego miernika zanotowano dla obszarów miejskich, a także w zachodniej części województwa.

Wyzwania i potrzeby

Ograniczenie negatywnego oddziaływania ścieków komunalnych na jakość wód, poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i budowę nowoczesnych, oczyszczalni ścieków oraz modernizację istniejących oczyszczalni.

Kultura

Instytucje kultury, takie jak muzea, galerie, teatry czy biblioteki mają szczególne znaczenie dla przekazu wartości kulturowych, istotnych z punktu widzenia funkcjonowania całego społeczeństwa. W tym kontekście ważne jest odpowiednie finansowanie tychże instytucji tak, aby mogły one właściwie realizować powierzoną im misję publiczną.

Wartość wydatków jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2010 r. w Polsce w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosła 183,47 zł. W województwie kujawsko-pomorskim wydatki budżetów jst na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 162,28 zł na 1 mieszkańca co daje 12 pozycję w kraju.

Analiza wysokości kwot wydatkowanych na kulturę w czasie pokazuje, że obserwujemy w Polsce systematyczny proces zwiększania wydatków publicznych przeznaczanych na ten cel. Od 2005 r. rosły wydatki budżetu państwa na kulturę, w przypadku jednostek samorządu terytorialnego wzrost ten wyniósł 102,6%. Ma to duże znaczenie, ponieważ większa ilość środków wydatkowanych na kulturę przyczynia się do rozszerzenia i zarazem uatrakcyjnienia oferty instytucji kultury, które biorą udział w kształtowaniu kapitału kulturowego. To między innymi za ich sprawą dochodzi do rozprzestrzenienia się idei, wiedzy i umiejętności o znaczeniu kulturowym niezbędnym w funkcjonowaniu nowoczesnego społeczeństwa.

Wysokość kwot wydatkowanych przez państwo i jednostki samorządu terytorialnego na instytucje kultury stanowi jednak stosunkowo niewielki odsetek ogółu wydatków publicznych, co wydaje się wskazywać na drugorzędną rolę przypisywaną sektorowi kultury. Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2010 r. w ogóle wydatków państwa wyniósł 0,49%. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego było to 3,94%.

Kujawsko-pomorskie należy do grupy województw, które w skali kraju odnotowują najmniejszy udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wynoszący 5,0%. Do tej grupy należą również województwa: łódzkie (5,7%), zachodniopomorskie (4,6%), lubelskie (4,6%), podkarpackie (4,4%), warmińsko-mazurskie (3,5%), lubuskie (3,5%), podlaskie (3,4%), opolskie (3,1%) i świętokrzyskie (3%). Od kilku lat jednak wydatki na ten cel systematycznie rosną, stwarzając na terenie województwa coraz lepsze warunki do rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Liczba teatrów i instytucji muzycznych w województwie stanowi 4,9% udziału w krajowej liczbie tego typu instytucji (9 lokata w kraju), ekspozycje w obiektach działalności wystawienniczej to 4,5% udziału krajowego (7 lokata w kraju), natomiast liczba muzeów (łącznie z oddziałami) to tylko 3,7% udziału krajowego (10 pozycja w kraju). Osoby zwiedzające obiekty działalności wystawienniczej na terenie województwa stanowiły 4,2% udziału krajowego (11 pozycja w kraju), a odwiedzający muzea to 3,6% udziału krajowego (9 pozycja w kraju). Biblioteki publiczne w województwie kujawsko-pomorskim stanowią 5,3% tego typu instytucji w kraju (9 pozycja), natomiast czytelnicy bibliotek w województwie na 1000 osób, których liczba wynosi 147 osób pozycjonują województwo na 13 miejscu w skali kraju.

W województwie funkcjonują 43 szkoły artystyczne (26 nie dających uprawnień zawodowych, 16 dających uprawnienia zawodowe i 1 policealna szkoła artystyczna). Daje to 10 lokatę w kraju i stanowi 5,1% udziału tego typu instytucji w kraju.

W województwie kujawsko-pomorskim znajdują się obiekty zabytkowe podlegające ochronie, w szczególności są to obiekty architektury sakralnej, rezydencjonalnej, zamki, zespoły miejskie, zieleń zabytkowa, infrastruktura wojskowa oraz stanowiska archeologiczne. Natomiast zbiór rejestrowych zabytków ruchomych jest podzielony na następujące kategorie: wyposażenie świątyń, wyposażenie obiektów świeckich (w tym stropy, freski, detal architektoniczny), pomniki oraz nagrobki, zabytki techniki, kolekcje prywatne.

Wyzwania i potrzeby

Zachowanie dziedzictwa materialnego, zachowanie dziedzictwa niematerialnego, kultywowanie tradycji regionalnych, wzrost świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego.

Ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych

Województwo kujawsko-pomorskie, położone w centralnej części północnych obszarów kraju posiada tereny cenne przyrodniczo. Dla ich zachowania objęto prawną ochroną znaczne fragmenty powierzchni regionu. W 2010 r. w województwie znajdowało się 9 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni ponad 232 tys. ha; 30 obszarów chronionego krajobrazu; 96 rezerwatów przyrody; 12 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 1 stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej. Część obszarów województwa kujawsko-pomorskiego należy do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Na koniec października 2013 r. w regionie znajdowało się 7 obszarów specjalnej ochrony ptaków oraz 36 specjalnych obszarów ochrony siedlisk. Większość obszarów Natura 2000 powiązana jest funkcjonalnie i przestrzennie z innymi formami ochrony przyrody.

Udział łącznej powierzchni obszarów chronionych w całkowitej powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego wynosił w 2012 r. 31,8%.

Wyzwania i potrzeby

Ochrona powierzchni oraz odtwarzanie siedlisk cennych przyrodniczo ochroną gatunków zwierząt zagrożonych wyginięciem, zachowanie różnorodności biologicznej oraz edukacja ekologiczna.

Energetyka i gospodarka niskoemisyjna w regionie

Województwo kujawsko-pomorskie wyróżnia się *in plus* na tle pozostałych regionów w zakresie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. W województwie istnieją 303 jednostki wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, co stanowi 15,6 % ogółu jednostek OZE w kraju. Moc tych jednostek to 628 MW, co stanowi 11,4 % mocy jednostek OZE w kraju. Województwo wyróżnia się szczególnie w produkcji energii z wiatru posiadając 226 siłowni wiatrowych, stanowiące blisko 27 % wszystkich siłowni zlokalizowanych na lądzie w kraju. Daje to 1 miejsce w kraju. Moc tychże siłowni stanowi zaś blisko 9 % mocy istniejących w Polsce siłowni wiatrowych na lądzie. Pozytywnie województwo wyróżnia się również w odniesieniu do produkcji energii z wody, posiadając 52 elektrownie wodne o mocy do 5 MW oraz 3 elektrownie o mocy pow. 5 MW (z czego 2 pow. 10 MW)¹³.

Niewystarczające jest z kolei wykorzystanie energii odnawialnej produkowanej na bazie płodów rolnych pomimo, że w województwie kujawsko-pomorskim, w zasadzie na terenie całego regionu, istnieją korzystne warunki dla tej produkcji, w tym przede wszystkim: biopaliw wyprodukowanych z rzepaku, nadwyżek słomy z produkcji rolniczej, uprawy roślin energetycznych oraz biogazu pochodzenia rolniczego. Pomimo zróżnicowań wewnątrzwojewódzkich oraz pewnych ograniczeń o charakterze prawnym, przestrzennym i przyrodniczym (które wynikają np. ze zróżnicowania pod względem wymagań glebowych czy ograniczeń związanych z lokalizacją plantacji roślin energetycznych na obszarach zmeliorowanych), potencjał regionu w tej dziedzinie jest dosyć znaczący.

W odniesieniu do instalacji pozyskujących energię ze słońca, obszar województwa nie posiada wystarczającego udziału energii bezpośredniego promieniowania słonecznego dla tego typu instalacji. Koszt jednostki energii byłby w tym przypadku zbyt wysoki. Rozwój energetyki solarnej w miejskich instalacjach ciepłowniczych jest mało prawdopodobny ze względu m.in. na problemy z lokalizacją dużych pól kolektorów słonecznych na terenach zurbanizowanych oraz ze względu stosunkowo duże straty przy przesyłach ciepła. Podobna sytuacja występuje w przypadku elektroenergetyki. W warunkach klimatycznych województwa i całego kraju budowa dużej elektrowni słonecznej jest przedsięwzięciem nieopłacalnym i nierealnym z punktu widzenia dostępnych (na poziomie realnego wykorzystania rynkowego) technologii. Dlatego zakłada się rozwój systemów rozproszonych, zlokalizowanych bezpośrednio u odbiorcy końcowego. W województwie zauważa się chociażby wzrost ilości montowanych kolektorów słonecznych. W lutym 2014 r. w województwie funkcjonowało 1705 instalacji wspartych z programu NFOŚiGW, co stanowi stosunkowo niskie wartości w porównaniu z innymi województwami (np. małopolskie – 7821 instalacji, lubelskie – 4475, łódzkie – 3811).

W województwie kujawsko-pomorskim odnotowuje się wahania zużycia energii elektrycznej w ostatnich latach przez sektor przemysłowy (2010 r. – 3315 GWh, 2011 r. – 3540 GWh, 2012 r. – 3535 GWh). W sektorze gospodarstw domowych zużycie energii wyglądało zaś następująco: 2010 r. – 1438 GWh, 2011 r. – 1461 GWh, 2012 r. – 1461 GWh. Mimo coraz szerszego stosowania urządzeń i technologii energooszczędnych nie odnotowano jednak znaczących zmian, co wskazuje, że brak podejmowanych działań w tym obszarze mogłyby przyczynić się do wzrostu zużycia energii elektrycznej.

¹³ Źródło: Urząd Regulacji Energetyki, data aktualizacji danych: 31.12.2013

W przypadku zużycia energii cieplnej odnotowuje się w ciągu ostatnich lat widoczny spadek jej zużycia i to zarówno w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej, jak i do budynków mieszkaniowych (2010 r. – 11 903 175,0 GJ, 2011 r. – 10 293 186,0 GJ, 2012 r. – 9 989 713,3 GJ). Biorąc pod uwagę zmienne warunki pogodowe w tych latach należy jednak zwrócić uwagę, że podejmowany wysiłek związany z efektywnością energetyczną w regionie jest w tym przypadku widoczny, a biorąc pod uwagę istniejące w dalszym ciągu potrzeby musi być kontynuowany.

Od kilkunastu lat można zaobserwować tendencję spadkową emisji zanieczyszczeń do powietrza w województwie kujawsko-pomorskim. W latach 2007-2012 trend ten był kontynuowany w przypadku pyłów, natomiast uwalnianie gazów do atmosfery w 2011 i 2012 r. nieznacznie wzrosło. Należy stwierdzić, że w 2012 r. w regionie emisja gazów w przeliczeniu na powierzchnię znacznie niższa, niż średnia krajowa, natomiast w przypadku pyłów znajdowała się powyżej przeciętnej dla Polski.

Emisja zanieczyszczeń gazowych ukształtowała się na poziomie 8456,4 tys. Mg (w tym dwutlenek węgla 8398,8 tys. Mg), co stanowiło w skali krajowej 3,5%. W rankingu województw o największej emisji gazów i pyłów do powietrza w skali kraju województwo kujawsko-pomorskie w 2012 roku znalazło się na 7. Miejsce, jeśli mowa o gazach i 11., jeśli mowa o pyłach.

Wyzwania i potrzeby

Wykorzystanie potencjału regionu do produkcji OZE.

Zmniejszenie poziomu emisyjności i energochłonności gospodarki.

Rozwój niskoemisyjnego miejskiego transportu zbiorowego.

Dostępność transportowa

Jednym z czynników jakie mają znaczący wpływ na konkurencyjność województwa kujawsko-pomorskiego na tle innych województw, jest jego bardzo dobra dostępność transportowa i komunikacyjna, która wynika centralnego położenia regionu. Województwo kujawsko-pomorskie znajduje się w centralnej części kraju, otoczone pięcioma województwami sąsiednimi: wielkopolskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim, mazowieckim i łódzkim. To sprawia, iż niezwykle istotnym warunkiem wykorzystania atutu wynikającego z lokalizacji jest poprawa stanu infrastruktury transportowej i komunikacyjnej, która wpłynie na dynamiczny rozwój ruchu o charakterze regionalnym (komunikacji i transportu publicznego), a także ruchu tranzytowego (krajowego oraz międzynarodowego). Województwo kujawsko-pomorskie znajduje się na trasie i w sąsiedztwie korytarzy europejskich takich jak Paneuropejskie Korytarze Transportowe nr VI (Gdańsk – Katowice – Żylna) i VIa, , sieć TINA i korytarz TEN-T.

Na system komunikacyjny i transportowy województwa składają się głównie ciągi dróg o najwyższych klasach (autostrada, drogi ekspresowe). Najważniejsze z nich to:

- Autostrada A1 - o przebiegu Gdańsk - Toruń - Łódź - Piotrków Trybunalski - Częstochowa - Gliwice - Gorzyczki - granica państwa. Na etapie realizacji; połączy obszar województwa z systemem autostrad, zapewni spójność z innymi województwami i krajami UE. Posiada szczególne znaczenie dla transportu w kujawsko-pomorskim;
- droga krajowa nr 5 (S5) o przebiegu A1 (Nowe Marzy) – Bydgoszcz – Poznań – Leszno – A8 (Wrocław);

- droga krajowa nr 10 (S10) o przebiegu A6 (Szczecin) – Piła – Bydgoszcz – Toruń – S7 (Płońsk); trasa wyróżniona i uwzględniona w sieci TINA, sieci TEN-T;
- droga krajowa nr 1 (droga nr 91) Gdańsk – Świecie – Toruń – Łódź – Piotrków Trybunalski – Częstochowa – Wojkowice Kościelne – Dąbrowa Górnicza – Tychy – Bielsko-Biała – Cieszyn Boguszowice – granica państwa; droga, która ma być alternatywna służąca odciążeniu autostrady A1;
- oraz inne drogi krajowe nr 15, 16, 25, 55, 56, 62, 67, 80, 91 i wojewódzkie.

W związku z powyższym ważnym aspektem dostępności zewnętrznej jest zapewnienie powiązań układu wewnętrznego z węzłami autostradowymi i drogami ekspresowymi, a także modernizacja DK91, której znaczenie dla obsługi województwa, po realizacji autostrady A1, nie zmniejszy się. Zakłada się więc zapewnienie dogodnego skomunikowania węzłów dróg ekspresowych i autostrady A1 z siecią dróg niższych kategorii (realizuje to także postulat dostępności całego regionu do korytarzy TEN-T).

Dla zapewnienia dostępności z terenu całego regionu obydwu ośrodków stołecznych oraz dostępności do ośrodków powiatowych i dróg najwyższych rang, należy wykorzystać również odcinki dróg wojewódzkich i powiatowych. W tym celu zakłada się działania na rzecz poprawy stanu technicznego sieci dróg wojewódzkich i powiatowych mających kluczowe znaczenie dla spójności wewnątrzregionalnej. Realizacja przeprawy na Wiśle w rejonie Solca Kujawskiego, w połączeniu z drogami krajowymi (zwłaszcza DK10 i DK80) i wojewódzkimi w rejonie Bydgoszczy i Torunia, utworzy „regionalną ósemkę” – charakterystyczną obwodnicę tych miast, wzmacniającą integrację obydwu siedzib województwa i ich gmin podmiejskich.

Podkreślić należy również działania zmierzające do budowy obwodnic innych ośrodków miejskich, w tym w szczególności planowane wobec Inowrocławia – największego miasta regionu leżącego poza siecią dróg najwyższych klas – przebudowę DK15 i DK25 do parametrów dróg dwujezdniowych (wraz z obwodnicą miasta), co ma zapewnić integrację komunikacyjną Inowrocławia (i zachodnich Kujaw) z Bydgoszczą i Toruniem oraz dobrą dostępność zewnętrzną. Przebudowa DK15 ma zapewnić również połączenie drogą dwujezdniową z drogami S5 i A2.

W systemie dróg wojewódzkich najistotniejsze znaczenie będą miały inwestycje związane z drogami Nr 240, 241, 254, 255, 258, 265, 269, 270 oraz 548 i 559. Ich modernizacja i przebudowa spowoduje znaczącą poprawę połączeń z odcinkami dróg należących do sieci TEN-T.

Na terenie województwa istnieje również rozbudowana sieć linii kolejowych, stanowiących fragment europejskiej sieci tzw. korytarzy transportowych (szybkich połączeń województwa z innymi regionami kraju i Europy oraz z krajowymi i zewnętrznymi centrami logistycznymi). Najważniejsze to m.in. linie o znaczeniu państwowym:

- nr 131 dwutorowa, zelektryfikowana, Chorzów Batory – Inowrocław – Tczew - Gdańsk (tzw. magistrala węglowa), długość linii na terenie województwa wynosi 175,679 km, prędkość maksymalna możliwa do osiągnięcia -do 120 km/h;
- 353 dwutorowa, zelektryfikowana (128,440km), maksymalna prędkość możliwa do osiągnięcia wynosi 120 km/h, przebieg- Poznań – Inowrocław – Toruń – Skandawa;
- nr 18 dwutorowa, zelektryfikowana (184,700km), Kutno – Toruń – Bydgoszcz - Piła mająca podstawowe znaczenie dla połączenia Bydgoszczy i Torunia oraz Włocławka, odcinek Bydgoszcz – Toruń;
- nr 201 dwutorowa, zelektryfikowana (97,425km), Nowa Wieś Wielka - Maksymilianowo stanowiąca towarową obwodnicę Bydgoszczy dla linii 131.

Planując wykorzystanie istniejącej infrastruktury transportu kolejowego należy wskazać na konieczne działania zmierzające do poprawy stanu czynnych linii kolejowych oraz stanu obiektów dworcowych i przystankowych. W stosunku do głównych linii kolejowych, łączących kujawsko-pomorskie z Warszawą, Trójmiastem, Poznaniem i Szczecinem, będzie się dążyć do zapewnienia technicznej możliwości realizacji połączeń pasażerskich z prędkością co najmniej 160 km/h, co pozwoli na ustanowienie kwalifikowanych połączeń kolejowych z Bydgoszczą, Torunią, Włocławką i Inowrocławia do ośrodków metropolii sieciowej w Polsce oraz stworzy możliwość rozwoju szybkich połączeń zagranicznych – zwłaszcza zwiększenia liczby połączeń bezpośrednich z Berlinem.

Ważnym zagadnieniem jest zapewnienie dostępności kolejowej Grudziądza w komunikacji dalekobieżnej (międzyregionalnej) – miasto leży poza przebiegiem linii służących do realizacji tego typu relacji, ale może być obsługiwane za pomocą węzłów w Toruniu, Laskowicach Pomorskich oraz Jabłonowie Pomorskim. Zakłada się przebudowę linii kolejowej nr 208 na odcinku Laskowice Pomorskie – Grudziądz – Jabłonowo Pomorskie – dla zapewnienia dogodnej dostępności z Grudziądza do obydwu tych węzłów, a także Jabłonowo Pomorskie – Brodnica, dla zapewnienia dostępności Brodnicy w transporcie międzyregionalnym za pośrednictwem węzła w Jabłonowie Pomorskim.

Ponadto wskazuje się na konieczność przywrócenia pełnych zdolności obsługowych i modernizacji obiektów dworcowych dla szlaków kolejowych: nr 207 (Toruń Wschodni – Malbork na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża) - remont linii kolejowej na odcinku Toruń Wschodni - Chełmża dł. 19,172 km, modernizacja istniejącej infrastruktury peronowej i dworcowej w Grzywnie, Łysomicach i Chełmży; Linii nr 209 - remont na odcinku Chełmża – Bydgoszcz Wschód dł. 39,045 km oraz modernizacja obiektów dworcowych; nr 356 - rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Kcynia – Bydgoszcz Główna dł. 42,137 km.

W województwie, z racji położenia regionu na przecięciu hydrologicznych osi kraju funkcjonują drogi transportu wodnego, w tym dwie międzynarodowe MDW E 40 i MDW E 70: oś północ-południe – rzeka Wisła oraz oś wschód-zachód – droga Wisła-Odra. Położenie największych miast regionu: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka oraz Grudziądza nad rzeką Wisłą, a także przebiegające rzekami: dolną Wartą, dolną Notecią, Kanałem Bydgoskim i Brdą połączenie z Odrą, sprawia, że obydwa szlaki wodne mają znaczenie regionalne i europejskie i zostały zakwalifikowane do dróg wodnych międzynarodowego znaczenia kategorii E. Żegluga śródlądowa w województwie ma jednak marginalne znaczenie gospodarcze ze względu na brak odpowiednich parametrów do rozwoju tego transportu - MDW E40, łącząca Morze Bałtyckie z Morzem Czarnym nie jest użeglowniona; MDW E70, łącząca wschodnią i zachodnią Europę - posiada parametry klasy II, co umożliwia żeglugę towarową tylko o niedużej ładowności. Turystyczne wykorzystanie obu dróg wodnych również pozostaje na znikomym poziomie, co skłania do podjęcia działań w kierunku utworzenia baz dla ruchu turystycznego i udostępnienia ww. szlaków.

Województwo kujawsko-pomorskie intensywnie zabiega o stworzenie w aglomeracji bydgosko-toruńskiej platformy multimodalnej - przeładunkowego węzła transportowego, w którym będą krzyżować się systemy komunikacji drogowej, kolejowej, lotniczej i żeglugi śródlądowej. Platforma może być szansą dla rozwoju regionu, dzięki ułatwieniu transportu towarów i usprawnieniu logistyki. Uzupełniona o mniejsze węzły intermodalne (m.in. w Solcu Kujawskim-Bydgoszczy Łęgowo) oraz powstające centra logistyczne, pozwoli na rozwój działalności logistycznej w regionie otwartej na inicjatywy komercyjne i zdecydowanie wzmocni konkurencyjność województwa.

Ponadto w zakresie związanym z zagospodarowaniem śródlądowych dróg wodnych wskazuje się na potrzebę poprawy parametrów użytkowych infrastruktury śródlądowych dróg wodnych

również w celach turystycznych, które ma swoje uzasadnienie z uwagi na fakt lokalizacji regionu względem szlaków wodnych Wisły i Noteci.

Wyzwania i potrzeby

Rozbudowa układu drogowego, poprawa stanu dróg i bezpieczeństwa ruchu.

Wzmocnienie powiązań komunikacyjnych obszarów zmarginalizowanych z obszarami węzłowymi dla ich włączenia w regionalny układ powiązań transportowych z systemem krajowym i europejskim jako szansa rozwojowa dla tych obszarów.

Zapewnienie warunków dla mobilności mieszkańców poprzez inwestycje infrastrukturalne na liniach kolejowych znaczenia regionalnego i modernizację infrastruktury dworcowej oraz zakup jednostek taboru kolejowego dla przewozów regionalnych.

Restrukturyzacja transportu publicznego (rozwiązania niskoemisyjne).

Poprawa parametrów użytkowych infrastruktury śródlądowych dróg wodnych.

Edukacja i kształcenie

Analiza wykształcenia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w okresie 2005-2010 wskazuje, iż społeczeństwo charakteryzuje się raczej niskim wykształceniem. Mieszkańcy z wykształceniem wyższym stanowią jedynie 13,8% (średnia dla Polski – 18,1%) mieszkańców naszego regionu (sytuacja ta jest niezmienna w analizowanym okresie), co lokuje województwo na ostatnim miejscu w kraju. Drugą najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,2% mieszkańców), a kolejną – z podstawowym, gimnazjalnym i niższym (25,2% osób). Poziom kształcenia ustawicznego osób w wieku 25-64 lata w województwie kujawsko-pomorskim od 2006 r. kształtuje się znacznie poniżej średniej dla kraju. W 2010 r. odsetek osób w wieku 25-64 lata kształcących się lub doszkalających w Polsce znacząco wzrósł i wyniósł 5,3%.

W regionie kujawsko-pomorskim również zwiększył się odsetek osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym osiągając poziom 4,3%, co plasuje region na 13 pozycji w kraju¹⁴.

Współczynnik skolaryzacji netto dzieci w szkołach podstawowych w 2010 r. wynosił 96,1% i był niższy od średniej krajowej wynoszącej 96,5% (co lokuje nasze województwo na 9 pozycji w kraju). Współczynnik skolaryzacji netto w gimnazjach w 2010 r. wynosił 92,75% dla województwa i 93,92% dla kraju. Na tle innych województw, region kujawsko-pomorski charakteryzują raczej słabe wyniki egzaminów gimnazjalnych, zarówno w części humanistycznej, jak i matematyczno-przyrodniczej (12 miejsce w kraju). Wskaźnik komputeryzacji szkół regionu tj. udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w 2012 r. wynosił: dla szkół podstawowych 96,60% (dla Polski 94,92%), dla szkół gimnazjalnych 81,26% (dla Polski 81,79%), a dla szkół ponadgimnazjalnych ogółem wynosi 56,40% (dla Polski 64,10%), w miastach 57,90% (dla Polski 64,70%), na obszarach wiejskich 47,50% (dla Polski 59,20%). Przy czym największe dysproporcje dotyczą techników (wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe) i na poziomie regionu wskaźnik ten wynosi 56%, a na poziomie kraju 75%.

Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w województwie kujawsko-pomorskim wynosi 61,6% i należy do najniższych w kraju. Pod względem dostępności miejsc w przedszkolach województwo kujawsko-pomorskie lokuje się dopiero na 13 miejscu w kraju.

¹⁴ Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Wyd. Warszawa, czerwiec 2011 r.

W 2009 r. w regionie na jedno miejsce w przedszkolu przypadało 2,2 dziecka (Polska 1,8). Najbardziej niekorzystna sytuacja występowała w powiecie toruńskim, gdzie stosunek liczby dzieci do miejsc w przedszkolach wyniósł aż 4,4. Natomiast najlepszy dostęp do przedszkoli w województwie dotyczył Bydgoszczy (1,3). Tylko w trzech powiatach (Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz) liczba dzieci przypadająca na miejsce w przedszkolu była niższa od średniej dla kraju (1,8).

W województwie kujawsko-pomorskim działało w 2010 roku 17 żłobków (8 lokata w kraju) oraz 5 oddziałów żłobkowych (10 lokata). Od 2005 roku liczba miejsc w żłobkach wzrosła o 19,3%, jednak liczba miejsc w żłobkach wynosząca 1264 daje województwu dopiero 12 lokatę w kraju.

Wyzwania i potrzeby

Poprawa jakości edukacji na wszystkich jej etapach.

Zwiększenie powiązania systemu kształcenia i szkolenia z potrzebami rynku pracy.

Zmniejszenie barier w dostępie do edukacji dla środowisk defaworyzowanych.

Wzrost uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniach.

Ułatwienie dostępu do uczenia się przez całe życie.

Wykluczenie społeczne

Konsekwencją pozostawania bez pracy dużej części mieszkańców naszego województwa jest wysoki udział objętych pomocą społeczną oraz rozwój zjawiska ubóstwa. Od 2005 r. w województwie kujawsko-pomorskim systematycznie maleje odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Na liście województw zagrożonych ubóstwem kujawsko-pomorskie zajmuje piątą lokatę, co oznacza, że aż 19,2% (w 2010 r.) społeczeństwa jest narażone na wystąpienie tego zjawiska. Osobami najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym są petenci pomocy społecznej, którzy obok różnego rodzaju problemów życiowych mają bardzo niskie dochody bądź nie posiadają ich w ogóle. Jak wynika ze sprawozdań przeanalizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, około 13% mieszkańców naszego województwa było objętych różnego rodzaju świadczeniami pomocy społecznej, a wśród nich były osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, dzieci i młodzież oraz osoby starsze. Województwo kujawsko-pomorskie to jeden z 9 regionów Polski, gdzie udział świadczeniobiorców z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców jest wyższy od średniej krajowej. W zestawieniu tym nasze województwo plasuje się na 4 miejscu w kraju. Celem poprawy sytuacji tych osób konieczne jest podjęcie działań mających na celu rozwój różnego rodzaju form wsparcia w środowiskach lokalnych.

Wyzwania i potrzeby

Poprawa zdolności do zatrudnienia i zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

Wzrost potencjału podmiotów ekonomii społecznej.

Zdrowie

Potencjał usług medycznych oferowanych w województwie obejmuje zarówno usługi szpitali o profilu ogólnym, jak i szpitali uzdrowiskowych i sanatoriów. Regionalna baza medyczna szpitali o profilu ogólnym jest rozwinięta w mniejszej skali niż wynika to z potencjału ludnościowego (udział województwa kujawsko-pomorskiego w liczbie łóżek w szpitalach wynosi 4,5%, natomiast udział w zaludnieniu 5,4%). Od 2008 r. notuje się sukcesywny spadek liczby łóżek (-2,8%). Liczba osób przypadająca na łóżko w szpitalach ogólnych w województwie kujawsko-pomorskim wynosi 229 osób, co plasuje region na 11 pozycji w skali kraju (na tej samej co w 2005 r.). Łącznie szpitale dysponują 175 budynkami. W większości przypadków średnia ich wieku przekracza 50 lat. W 17 przypadkach są to budynki ponad stuletnie.

Obiekty budowlane użytkowane przez szpitale, w których udziela się świadczeń zdrowotnych, są w znacznym stopniu wyeksploatowane i wymagają dużych nakładów finansowych na odtworzenie ich pełnej wartości. Ich ogólny stan techniczno-użytkowy niejednokrotnie stwarzać może zagrożenie dla bezpieczeństwa życia i zdrowia. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego dorośli pacjenci oczekują na udzielenie stacjonarnego i całodobowego szpitalnego świadczenia zdrowotnego od 8 do 274 dni w zależności od jego rodzaju. Dzieci najdłużej oczekują na przyjęcia na następujące oddziały szpitalne: otorynolaryngologiczny (ok. 9 miesięcy), kardiologiczny (ok. 2 miesięcy), nefrologiczny (ok. 2,5 miesiąca), chirurgiczny ogólny (ok. 2 miesięcy). Pacjenci dorośli w kolejkach najdłużej oczekują na przyjęcie do poradni zdrowia psychicznego i protetyki stomatologicznej – ok. 1 roku, zaś w pilnym najdłużej trwa oczekiwanie do poradni neurologicznej i psychogeriatrycznej (około 1 miesiąca). Dzieci w kolejkach do uzyskania świadczeń ambulatoryjnych w poradniach najdłużej czekają do poradni gastroenterologicznej, urologicznej i reumatologicznej – ok. 5 miesięcy. Dzieci, które muszą być przyjęte w trybie pilnym do lekarza specjalisty właściwie nie czekają w kolejce, wyjątek stanowi poradnia wad postawy, gdzie oczekiwanie trwa około 2 tygodnie. W oddziałach rehabilitacji neurologicznej w okresie od stycznia 2010 r. do października 2012 r. leczono 1100 chorych, co stanowi 8,26% wszystkich udarów – jest to wskaźnik zdecydowanie zbyt niski. Oczekiwany odsetek pacjentów rehabilitowanych po świeżych udarach mózgu wynosi przynajmniej 20%.

Przewagą konkurencyjną województwa w stosunku do innych regionów jest duży potencjał funkcji uzdrowiskowej. Województwo zajmuje drugą pozycję wśród polskich regionów oraz posiada wysoki udział procentowy (nawet 20% w zależności od rozpatrywanego zagadnienia) obsługi ruchu uzdrowiskowego w skali kraju. Udział w krajowej liczbie szpitali i sanatoriów uzdrowiskowych -12,7%, łóżek w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych - 15,3%, w liczbie leczonych i kuracjuszy w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych - 16,3%. Ciechocinek i Inowrocław należą do grupy największych uzdrowisk nizinnych w kraju.

Wyzwania i potrzeby

Rozwój jakościowy i ilościowy infrastruktury zdrowotnej i społecznej.

Poprawa jakości i dostępu do opieki zdrowotnej i usług społecznych .

Rynek pracy

Bardzo dużym problemem województwa kujawsko-pomorskiego jest niski poziom zatrudnienia i niska aktywność zawodowa, które na przestrzeni ostatnich lat kształtują się poniżej średniej krajowej. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł w 2012 roku 56,4%. Z kolei wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2012 r. wyniósł 49,7% i był o 0,7 pkt. proc. niższy niż w Polsce. Niski wskaźnik zatrudnienia notowany jest w szczególności dla kobiet, osób młodych oraz starszych. O ile

w przypadku osób młodych bierność zawodowa jest związana m.in. z wydłużeniem okresu kształcenia i tym samym opóźnieniem wejścia na rynek pracy, o tyle w przypadku osób starszych jest to spowodowane stanem zdrowia, pobieraniem świadczeń czy obowiązkami rodzinnymi. Problem dezaktywacji zawodowej osób starszych nabiera szczególnego znaczenia w kontekście zachodzących przemian demograficznych (starzejące się społeczeństwa)¹⁵.

Województwo kujawsko-pomorskie od lat niezmiennie charakteryzuje wysoka stopa bezrobocia na tle kraju. Wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa kujawsko-pomorskiego wyniósł w grudniu 2012 roku 17,9% i był o 4,5 pkt. proc. wyższy niż średnio w kraju (13,4.) Według stanu w dniu 31 grudnia 2012 roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 148 839 bezrobotnych. Było to o 6,6% (9217 osób) więcej niż w końcu grudnia roku poprzedniego (w tym samym czasie w Polsce liczba bezrobotnych wzrosła o 7,8%).¹⁶

Problem bezrobocia dotyka w znacznej mierze osób o niskim wykształceniu. Osoby bez wykształcenia średniego stanowiły 63,1% bezrobotnych zarejestrowanych w końcu grudnia 2012 r. Wysoki odsetek osób z wykształceniem zawodowym zasadniczym i średnim wśród zarejestrowanych bezrobotnych świadczy o niedopasowaniu zdobytego wykształcenia do potrzeb rynku pracy i implikuje konieczność uzupełniania i/lub zmiany zdobytych kwalifikacji, w tym w ramach kształcenia nieformalnego, dającego możliwość szybkiej reakcji na potrzeby pracodawców. Przeszkodą w podejmowaniu zatrudnienia jest również brak lub niewystarczające doświadczenie zawodowe. W końcu grudnia 2012 r. osoby z krótkim stażem pracy (tj. bez stażu i ze stażem do 1 roku) stanowiły 30,8% zarejestrowanych bezrobotnych. W sytuacji nierównomiernego rozłożenia na terenie województwa dostępnych miejsc pracy znaczenia nabiera konieczność podnoszenia mobilności geograficznej bezrobotnych, w szczególności zamieszkujących na terenach wiejskich. W końcu grudnia 2012 r. w powiatowych urzędach pracy (PUP) województwa kujawsko-pomorskiego zarejestrowanych pozostawało 54 226 bezrobotnych do 30 roku życia (36,43%). Pomimo, że osoby młode są lepiej wykształcone niż bezrobotni w innych grupach wiekowych, brak doświadczenia zawodowego stanowi dużą barierę w podejmowaniu zatrudnienia (pod względem stażu pracy największą grupą bezrobotnych do 30 roku życia były osoby, które nigdy wcześniej nie pracowały (44,1%). Utrudnia to odpływ osób młodych z bezrobocia.

Problemem ostatnich lat jest również wzrost poziomu bezrobocia wśród osób starszych. Według stanu w dniu 31 grudnia 2012 r. roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 30 671 bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Stanowili oni 20,6% ogółu bezrobotnych w województwie. Osoby po 50 roku życia doświadczają specyficznych problemów na rynku pracy, dotyczących przede wszystkim sytuacji w miejscu pracy, tj. wzrasta presja konkurencyjna w miejscu pracy ze względu na obecność osób młodszych i lepiej wykształconych, szersze zastosowanie nowych technologii, nową kulturę pracy i nowe wzorce zachowania.¹⁷ Wszystkie te czynniki wpływają na niekorzystne warunki pracy dla osób starszych, w szczególności w przypadku braku instrumentów zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach. Należy podkreślić, iż zjawiska o charakterze demograficznym powodują, iż województwo kujawsko-pomorskie, tak jak i cała Polska, stoi przed wyzwaniem w obszarze aktywności społecznej i zawodowej osób starszych¹⁸.

¹⁵ Por. OECD „Przemiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa: konsekwencje dla lokalnych rynków pracy w Polsce” (styczeń 2013 r.) oraz GUS „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2012 r.” (marzec 2013 r.)

¹⁶ Por. *Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 roku*, WUP w Toruniu, marzec 2013 r.

¹⁷ Raport OECD „Przemiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa: konsekwencje dla lokalnych rynków pracy w Polsce” (styczeń 2013 r.)

¹⁸ Por. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013, Warszawa, sierpień 2012 r.

W strukturze bezrobotnych wg płci dominują kobiety (w końcu grudnia 2012 r. w ewidencji powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego pozostawało 80 499 bezrobotnych kobiet, tj. 54,1%). Przyczyną trudności w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia jest konieczność wypełniania obowiązków rodzinnych. W województwie kujawsko-pomorskim w dniu 31 grudnia 2012 r. w rejestrach PUP pozostawało 18 596 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. W konsekwencji doświadczenie zawodowe kobiet jest mniejsze niż mężczyzn, co utrudnia im efektywne konkutowanie o miejsca pracy, a z czasem prowadzi do dezaktualizacji posiadanych kwalifikacji zawodowych.

Słabością regionu jest mała liczba miejsc pracy poza rolnictwem. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. ukształtowało się na poziomie 244,7 tys. osób, co oznacza, że było o 1,0% niższe w stosunku do poprzedniego roku. W 2012 r. największe zatrudnienie w województwie kujawsko-pomorskim zanotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 116,8 tys. osób, tj. 47,7% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw oraz w handlu. Ponadto w ostatnich dwóch latach odnotowano spadek liczby osób zatrudnionych w przemyśle (z 32,2% w 2010 r. do poziomu 30,3% w 2012 r.). Jednocześnie wzrósł odsetek osób zatrudnionych w sektorze rolnym (do 16,6%), co nie pokrywa się z tendencją w Polsce, gdzie od blisko 10 lat obserwuje się stały spadek zatrudnienia w tym sektorze.¹⁹

Ponad 95% przedsiębiorstw w regionie stanowią mikroprzedsiębiorstwa, w związku z tym należy zwrócić szczególną uwagę na tą grupę przedsiębiorstw (szczególnie w pierwszej fazie do 24 m-cy). Poprzez umożliwienie im skorzystania ze wyspecjalizowanego wsparcia doradczego i szkoleniowego mającego na celu zwiększenie wiedzy w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem²⁰, funkcjonowania rynku oraz strategicznego myślenia, wskazanie nowych możliwości w zdobywaniu zleceń i klientów a także możliwości jakie płyną z kooperacji i współpracy z innymi podmiotami z branży. Ważnym aspektem rozwoju przedsiębiorstw jest zainteresowanie kadry zarządzającej wprowadzaniem rozwiązań z zakresu elastycznych form zatrudnienia pozwalających na godzenie życia zawodowego z prywatnym, zarządzania wiekiem czy społecznej odpowiedzialności biznesu.

Poziom adaptacyjności przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim - zwłaszcza sektora MSP, wymaga działań prowadzących do ich rozwoju, w szczególności nakierowanych na profesjonalizację ich kadr i dostarczenie kompleksowych usług, w tym szkoleniowych i doradztwa specjalistycznego oraz wsparcia outplacementowego w okresie przejściowych trudności, odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw. W długoterminowej perspektywie rozwoju województwa zapewnienie kompetentnych pracowników dla potrzeb nowoczesnej gospodarki stanowi jedno z głównych wyzwań regionu w obszarze kapitału ludzkiego. W szczególności ważne jest dostosowanie jakości szkoleń do potrzeb zarówno pracodawców i pracowników tak aby miały one realny wpływ na wzrost konkurencyjności i kompetencji. Ponadto istotnym problemem wpływającym na funkcjonowanie regionalnego rynku pracy jest utrzymujące się niedostosowanie struktury kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców. Szczególnego znaczenia nabierają również działania związane z pomocą kierowaną do przedsiębiorców w zakresie wspierania rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw, a także zwiększenia transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami.

Problemy przedsiębiorców z utrzymaniem skali i zakresu działalności w sposób bezpośredni przekładają się na malejącą liczbę miejsc pracy, a w konsekwencji wzrost liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy. Jednocześnie od 2007 r. w województwie kujawsko-pomorskim widoczny jest znaczny przyrost liczby osób tracących pracę z przyczyn

¹⁹ Źródło: BDL GUS

²⁰ Brussa A., Tarnawa A. (red), Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, Warszawa 2011.

dotyczących zakładu pracy. W końcu 2012 roku w rejestrach PUP pozostawało 4957 takich osób, co w odniesieniu do roku poprzedniego stanowiło wzrost o 63,5%.

O trudnej sytuacji przedsiębiorstw w regionie może również świadczyć obserwowany wzrost liczby wniosków o wypłaty świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.²¹

Pogarszająca się od kilku lat sytuacja na kujawsko-pomorskim rynku pracy oraz otwarcie zachodnich rynków pracy wpływa na emigrację zarobkową mieszkańców regionu. Pomimo spadku dynamiki migracji w ostatnich latach w województwie kujawsko-pomorskim wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r. wskazują, iż liczba emigrantów z naszego regionu przebywających za granicą czasowo powyżej 3 miesięcy wyniosła 106 588.²² Wg danych MPiPS w 2011 r. w skali rocznej dzięki EURES (European Employment Service) w całej Europie ponad 100 tys. osób otrzymuje propozycje pracy w różnych krajach EOG, a 50 tys. z nich uzyskuje ostatecznie zatrudnienie. Pobudzanie transnarodowej mobilności pracowników stanowi ważne wyzwanie dla służb EURES w regionie i szansę dla poprawy sytuacji na rynku pracy.

Wyzwania i potrzeby

Poprawa dostępu do zatrudnienia kobiet, szczególnie po urodzeniu dziecka

Zwiększenie przystosowania pracowników, przedsiębiorstw oraz przedsiębiorców do zmian zachodzących na rynku pracy.

Poprawa dostępności do usług w zakresie ochrony zdrowia dla podniesienia poziomu zdrowia i wydłużenia życia zawodowego mieszkańców.

System kompleksowych badań i analiz z zakresu rynku pracy i kształcenia.

Wprowadzanie rozwiązań z zakresu elastycznych form zatrudnienia pozwalających na godzenie życia zawodowego z prywatnym, zarządzania wiekiem czy społecznej odpowiedzialności biznesu.

Podejście terytorialne (interwencja na obszarach o szczególnych uwarunkowaniach – OSI)

W perspektywie finansowej 2014-2020 interwencja środkami Wspólnych Ram Strategicznych (WRS) skierowana zostanie na zidentyfikowane obszary geograficzne tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI).

Zintegrowane podejście terytorialne w RPO WKP 2014-2020 obejmuje: koperty finansowe oraz system preferencji dla projektów, bądź odbiorców pomocy z obszarów o określonych problemach rozwojowych (OSI).

Obszary Strategicznej Interwencji określone w Umowie partnerstwa 2014-2020

Umowa partnerstwa 2014-2020 zawiera zobowiązanie Polski do szczególnego uwzględniania kilku istotnych typów obszarów realizacji polityk objętych WRS (OSI o znaczeniu krajowym). Spośród pięciu wymienionych w Umowie partnerstwa 2014-2020, województwa kujawsko-pomorskiego występują następujące OSI:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne - ten obszar wsparcia objęty zostanie ZIT, o czym mowa w Sekcji 4.2.

²¹ Por. Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim w I półroczu 2013 roku, WUP w Toruniu, wrzesień 2013 r.

²² http://www.stat.gov.pl/gus/5840_14242_PLK_HTML.htm

- miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji - OSI objęte wsparciem, o którym mowa w Sekcji 4.2.
- obszary wiejskie, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe. Instrumentem wykorzystanym do realizacji działań w danym OSI będzie w szczególności RLKS, o którym mowa w sekcji 4.1.

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie kujawsko-pomorskim.

Obejmują one główne ośrodki miejskie wraz z ich zapleczem funkcjonalnym, czyli podstawowe obszary koncentracji procesów rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. W ich skład wchodzi jednak także obszary, poza bezpośrednim zasięgiem oddziaływania tych ośrodków, które wymagają wzmocnienia potencjału rozwojowego, w tym stworzenia lub poprawy warunków dla zwiększenia absorpcji i rozprzestrzeniania procesów rozwojowych, zogniskowanych w głównych ośrodkach miejskich (bieguny wzrostu). OSI regionalne to również obszary problemowe, czyli terytoria cechujące się największą koncentracją negatywnych zjawisk, które wymagają interwencji.

W województwie kujawsko-pomorskim zidentyfikowano siedem OSI:

- Aglomeracja Bydgoszczy i Torunia;
- Zagospodarowanie Dolnej Wisły i nowy stopień wodny;
- Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa;
- Bory Tucholskie – strefa wykorzystania potencjałów endogenicznych północno-zachodniej części województwa;
- Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- Wzrost zatrudnienia;
- Przełamanie zapaści społeczno-gospodarczej wschodniej części województwa;
- Polityka miejska i rewitalizacja miast;
- Rozwój uzdrowisk.

W ramach RPO WKP 2014-2020 zintegrowane podejście terytorialne będzie realizowane na czterech poziomach funkcjonalnych:

- poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz ich obszary funkcjonalne,
- poziom regionalny i subregionalny – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi,
- poziom powiatowy (ponadlokalny) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne. Poziom ten określany jest jako „Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”,
- poziom lokalny – na którym funkcjonują Lokalne Grupy Działania w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS). Poziom ten określany jest jako „Obszar Lokalnej Aktywności”,

i będzie wspierane w ramach ośmiu OP:

- Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie (OP 3),
- Region przyjazny środowisku (OP 4),
- Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry (OP6),

- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (OP 7 finansowana z EFRR),
- Aktywni na rynku pracy (OP 8),
- Solidarne społeczeństwo (OP 9),
- Innowacyjna edukacja (OP 10)
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (OP 11 finansowana z EFS),

W ich ramach wsparcie skierowane zostanie na rozwój poszczególnych, stanowiących funkcjonalną całość, obszarów. W osiach: 3, 4, 6, 8, 9 i 10 podstawowym instrumentem oddziaływania będą ZIT (dla poziomu wojewódzkiego finansowane z udziałem budżetu krajowego, dla pozostałych – z budżetu regionalnego). Dla osi 7 i 11, zgodnie z jej nazwą, podstawowym instrumentem będzie RLKS.

Dla OSI: poziom regionalny/subregionalny (dla miast: Włocławek, Grudziądz, Inowrocław i ich obszarów funkcjonalnych) oraz poziom powiatowy (obejmujący miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne), ustanowione zostaną koperty finansowe. Granice tych OSI wyznaczy odpowiednia uchwała Zarządu Województwa. Zakres interwencji dla ww. OSI określają następujące PI: 4.3; 4.5; 6.2; 6.3; 6.4; 9.2; 10.4; 8.8; 9.4; 9.7; 10.1; 10.3bis.

Obszary strategicznej interwencji w regionie kujawsko-pomorskim wpisują się w cztery z pięciu obszarów strategicznej interwencji państwa, tj.:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji,
- obszary wiejskie, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- inne obszary interwencji w układzie terytorialnym.

W związku ze specyfiką kierunków rozwojowych regionu, w ramach tzw. innych obszarów interwencji w układzie terytorialnym, zdecydowano się określić dodatkowe obszary kluczowe (OSI), w których w znacznej mierze skoncentrowane będą środki przeznaczone na realizację interwencji w ramach Programu:

W ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych na etapie wdrażania stosowane będą preferencje dla projektów lub odbiorców pomocy z określonych typów obszarów funkcjonalnych.

○ **Kujawy**

Podstawa wyróżnienia: nagromadzenie głębokich problemów rozwojowych gmin (niekorzystne procesy demograficzne, niski poziom dochodów ludności, wysokie bezrobocie, niedobory w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną). Problem środowiskowy w postaci trwałego deficytu wody.

Opis: interwencja będzie polegać na uruchomieniu wewnętrznego potencjału Kujaw - produkcji rolniczej i skierowanie korzyści wynikających z tego działania na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów. Dla pełniejszego wykorzystania predyspozycji rolniczych tego obszaru, zakłada się wprowadzenie systemu nawodnień, które przyczynią się do zwiększenia produktywności rolniczej gleb. Integralnym elementem planowanych działań jest stworzenie wyspecjalizowanej strefy gospodarczej, ukierunkowanej na produkcję rolniczą Kujaw. W efekcie zakłada się powstanie nowych miejsc pracy, zaktywizowanie społeczności lokalnych, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

Obszary interwencji w ramach Programu, gdzie przewiduje się preferencje dla projektów z określonego OSI:

- PI 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 5.2, 6.2, 9.1, 9.2, 10.4, 8.5, 8.7, 9.7, 9.8

- o **Obszary wiejskie** (określone w SRW 2020 jako ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej)

Podstawa wyróżnienia: rolnictwo to jedna z głównych gałęzi gospodarczych województwa i lokuje kujawsko-pomorskie wśród czołowych producentów żywności w kraju. Strategia rozwoju województwa zakłada utrzymanie wysokiej rangi gospodarki rolnej, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego oraz sektora energetyki odnawialnej w oparciu o płody rolne. Dlatego obszary wysokiej przydatności rolniczej stanowią walor o znaczeniu strategicznym dla rozwoju województwa.

Opis: wsparcie w ramach Programu skierowane będzie na przetwórstwo rolno-spożywcze stanowiące jedną z inteligentnych specjalizacji regionu.

Obszary interwencji w ramach Programu, gdzie przewiduje się preferencje dla projektów z określonego OSI:

- PI 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 4.1, 4.2, 5.2, 6.2, 9.1, 9.2, 10.4, 8.5, 8.7, 9.7, 9.8; 9.9; 9.10

- o **Obszary o najniższym zatrudnieniu** (określone w SRW 2020 jako wzrost zatrudnienia)

Podstawa wyróżnienia: trwale wysoki poziom bezrobocia w regionie, w znaczący sposób ograniczający rozwój społeczny i gospodarczy województwa.

Opis: wysokie bezrobocie jest przyczyną poważnych problemów demograficznych i bardzo niskiego standardu życia ludności w wielu powiatach – zwłaszcza w południowej i wschodniej części województwa. Jest barierą dla prowadzenia efektywnej gospodarki rolnej, wdrażania innowacji, hamuje rozwój małych miast i przyczynia się do znacznego zróżnicowania jakości życia na terenie województwa.

Podstawowym założeniem interwencji jest ograniczenie bezrobocia poprzez stworzenie miejsc pracy – z uwzględnieniem dużego udziału ludności słabo wykształconej i bez kwalifikacji – zarówno w miejscu zamieszkania, jak i poprzez system dojazdów do rejonów o najlepszym stanie rozwoju gospodarczego.

Obszary interwencji w ramach Programu, gdzie przewiduje się preferencje dla projektów z określonego OSI:

- PI 3.1, 3.3, 8.5, 8.7, 9.7, 9.8

○ **Rozwój funkcji uzdrowiskowych**

Podstawa wyróżnienia: uzdrowiska w regionie kujawsko-pomorskim są ważnym czynnikiem rozwoju regionu, ale należy jeszcze w większym stopniu je wzmacniać, jako potencjał konkurencyjny województwa. Z tego względu konieczne jest wsparcie rozwoju uzdrowisk przez podjęcie działań planistycznych, a następnie wdrażanie zaproponowanych rozwiązań organizacyjno-technicznych oraz związanych ze specyfiką lecznictwa uzdrowiskowego.

Opis: lecznictwo uzdrowiskowe i powiązana z nim turystyka uzdrowiskowa powinny się rozwijać w dwóch kierunkach. Pierwszy - odnowa sił biologicznych człowieka poprzez wykorzystanie wód leczniczych, kopalin naturalnych oraz właściwości klimatu. Drugi to aktywne formy spędzania czasu wolnego. Uzdrowiska stoją u progu poważnych zmian, głównie dotyczących procesu prywatyzacji oraz w systemie zarządzania bazą uzdrowiskową. Chodzi o dostosowanie uzdrowisk do standardów zachodnioeuropejskich, tak by skutecznie mogły konkurować na europejskim rynku tego typu usług. Można to osiągnąć między innymi poprzez dopasowanie do wymogów lecznictwa uzdrowiskowego obowiązującego w krajach Unii Europejskiej. Jest to istotne zarówno dla poprawienia konkurencyjności naszych uzdrowisk jak i dla podniesienia jakości obsługi w zakładach leczniczych. Procesy te powinny przebiegać nie tylko z myślą o turystach i kuracjuszach krajowych, ale również gościach zagranicznych. Dużą wagę należy przykładać również do rozwoju branż związanych z klasycznym lecznictwem i turystyką uzdrowiskową.

Obszary interwencji w ramach Programu, gdzie przewiduje się preferencje dla projektów z określonego OSI:

- PI 1.2, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 4.1, 4.2, 6.4

1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Tabela 1. Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru w oparciu o diagnozę oraz uwzględniając stosowne unijne, krajowe i/lub regionalne dokumenty strategiczne
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.1. Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy (dalej: Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji (...))	<p>Proponowany PI związany jest z potrzebą zapewnienia realizacji regionalnych inteligentnych specjalizacji. Zainwestowane środki publiczne uaktywnią potencjał nauki i badań i staną się dźwignią dla nakładów B+R ponoszonych przez sektor przedsiębiorstw.</p> <p>Realizacja PI wpisuje się w Strategię Europa 2020 w priorytet - rozwój inteligentny oraz jej inicjatywę przewodnią <i>Unia Innowacji</i>. Wpisuje się również w obszar priorytetowy KPR - Innowacyjność dla wzrostu gospodarczego. Proponowany priorytet odpowiada CSR 2013 wskazując na potrzebę „<i>podjęcia dodatkowych działań służących zapewnieniu przyjaznego innowacjom otoczenia biznesu poprzez wzmocnienie powiązań między badaniami, innowacjami i przemysłem, a także poprzez dalszy rozwój instrumentów finansowych i zachęt podatkowych oraz lepsze ukierunkowanie istniejących instrumentów do poszczególnych etapów cyklu innowacji</i>” (zalecenie nr 5 z 2013 r.)</p> <p>Ujęcie PI zostało podyktowane również następującymi dokumentami: SRK 2020, Strategią Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Umową Partnerstwa 2014-2020, SRW 2020, projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, a także PP, wniosków z „Analizy potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020”.</p>
	1.2. Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających,	<p>Realizacja PI związana jest z potrzebą kompleksowego wsparcia działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, zarówno bezpośrednio działalności badawczej i wdrożeniowej w przedsiębiorstwach, jak i tworzenie zewnętrznych warunków inicjujących i wspierających rozwój innowacyjnych rozwiązań w biznesie. Nadto, konieczne jest podjęcie dodatkowych działań służących zapewnieniu przyjaznego innowacjom otoczenia biznesu poprzez wzmocnienie powiązań przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi. Niezbędny jest również lepszy dobór instrumentów finansowych do poszczególnych etapów cyklu innowacji.</p> <p>Realizacja PI odpowiada CSR 2013 wskazującym na potrzebę „<i>podjęcia dodatkowych działań służących zapewnieniu przyjaznego innowacjom otoczenia biznesu poprzez wzmocnienie powiązań między badaniami, innowacjami i przemysłem, a także poprzez dalszy rozwój instrumentów finansowych i zachęt podatkowych oraz lepsze ukierunkowanie istniejących instrumentów do poszczególnych etapów cyklu innowacji</i>” (zalecenie nr 5 z 2013 r.) oraz wpisuje się w inicjatywę przewodnią UE <i>Unia Innowacji</i>. Wpisuje się również w obszar priorytetowy KPR - Innowacyjność dla wzrostu gospodarczego.</p>

	<p>oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu;</p> <p>(dalej: Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje (...))</p>	<p>Wybór PI został dokonany z uwzględnieniem następujących dokumentów strategicznych: Strategii Europa 2020, SRK 2020, Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Umowy Partnerstwa 2014-2020, SRW 2020, projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, a także PP, wniosków z „Analizy potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020”.</p>
<p>2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK</p>	<p>2.3. Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia</p>	<p>Zastosowanie usług elektronicznych w sferze publicznej wpływa na jakość i dostępność usług świadczonych dla obywateli. Stąd wsparcie w ramach PI skierowane będzie na podniesienie jakości i dostępności usług publicznych, zwłaszcza w obszarze e-administracji, e-zdrowia i e-edukacji.</p> <p>Działania podjęte w ramach PI 2.3 przyczynią się do realizacji założeń projektu przewodniego <i>Europejska Agenda Cyfrowa</i> w zakresie kompetencji cyfrowych a także PP (Otoczenie biznesu sprzyjające innowacjom-rozwoj e-gospodarki). Zapewni również powszechny i otwarty dostęp w postaci cyfrowej do zasobów będących w posiadaniu instytucji publicznych (w tym digitalizacja i cyfrowe udostępnienie zasobów nauki, kultury i dziedzictwa narodowego). Otwarte reguły dostępności informacji sektora publicznego zapewniają nie tylko maksymalizację zysków płynących z ich wykorzystania, lecz także wpływają na wzrost kapitału społecznego, intelektualnego i kulturowego.</p> <p>Wybór PI został dokonany z uwzględnieniem następujących dokumentów strategicznych: Strategii Europa 2020, SRK 2020, Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Umowy Partnerstwa 2014-2020, SRW 2020, projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (koperta cyfrowa), a także wniosków z „Analizy potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020”.</p>
<p>3. Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury</p>	<p>3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości</p>	<p>Realizacja PI 3.1 związana jest z potrzebą wzrostu znaczenia gospodarczego MŚP zdolnych do bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku i przedstawiania zindywidualizowanej oferty oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród ludności wiejskiej. Potrzeba jest również dobrej jakości usług otoczenia biznesu, które działać będą na rzecz bardziej profesjonalnych, wyspecjalizowanych, skoncentrowanych na osiągniętych wynikach i dostosowanych do faktycznych potrzeb korzystających z nich podmiotów.</p> <p>Realizacja PI wpisuje się także w projekty przewodnie: <i>Mobilna młodzież, Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i>. Wpisuje się w obszar priorytetowy KPR Innowacyjność dla wzrostu gospodarczego, a także w PP w obszarze zwiększania innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw.</p> <p>Wybór PI został dokonany z uwzględnieniem następujących dokumentów strategicznych: Strategii Europa 2020, SRK 2020, Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Umowy Partnerstwa 2014-</p>

		2020, SRW 2020, projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, a także PP, wniosków z „Analizy potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020”.
	3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	<p>Realizacja PI 3.2 związana jest z potrzebą wsparcia procesu umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z regionu a także promocji gospodarczej i turystycznej województwa w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Ponadto, rozwój nowych modeli biznesowych, a w szczególności internacjonalizacja przedsiębiorstw przyczyni się do realizacji założeń projektu przewodniego <i>Polityka przemysłowa w erze globalizacji</i>. Nowe modele biznesowe są konieczne, aby sprostać konkurencji.</p> <p>Realizacja priorytetu wpisuje się w obszar priorytetowy KPR - Innowacyjność dla wzrostu gospodarczego, a także w zapisy Umowy Partnerstwa 2014-2020.</p>
	3.3. Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	<p>Realizacja PI 3.3 związana jest z koniecznością wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw, głównie przez innowacje, a także pozwoli rozwijać potencjał rynkowy przedsiębiorstw w wyniku którego nastąpi przechodzenie na kolejne etapy w skali działalności (zwiększenie zatrudnienia), poziomu technologicznego i organizacyjnego. Wsparcie potencjału rynkowego przedsiębiorstw jest jednym z priorytetów Programu. Ponadto, realizacja PI przyczyni się do rozwoju kooperacji biznesowych w szczególności klastrów lokalnych i regionalnych.</p> <p>Realizacja PI jest zgodna z założeniami projektu przewodniego <i>Polityka przemysłowa w erze globalizacji</i>.</p>
	3.4. Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji	<p>Realizacja PI 3.4 związana jest z potrzebą wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw. Zgodnie z PP i Umową Partnerstwa 2014-2020 wymaga to budowy efektywnego otoczenia wspierającego. W związku z tym, iż w regionie nadal brakuje zaawansowanych usług dla przedsiębiorców wspierających ich procesy wzrostu i rozwoju, tym samym muszą one podlegać ciągłej intensyfikacji. Wsparciu podlegać również będzie stworzenie otoczenia biznesu sprzyjającego innowacjom.</p> <p>Realizacja PI wpisuje się w obszar priorytetowy KPR - Innowacyjność dla wzrostu gospodarczego.</p>
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	<p>Interwencja w PI 4.1 przyczyni się do zmniejszenia energochłonności gospodarki, zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz redukcji emisji CO2 i podporządkowana będzie jednemu z celów Strategii Europa 2020 i jej projektu przewodniego <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i>, tj. pakietu klimatyczno-energetycznego 20/20/20.</p> <p>Realizacja PI 4.1 przyczyni się do realizacji jednego z celów Umowy Partnerstwa 2014-2020 tj. zmniejszenia emisyjności gospodarki oraz podporządkowana będzie nadrzędnemu celowi określone dla Polski w ramach ww. pakietu</p>

		<p>klimatyczno-energetycznego, zgodnie z którym udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii finalnej ma wynieść 15% w roku 2020.</p> <p>Wybór PI został dokonany również z uwzględnieniem następujących dokumentów strategicznych: Polityka energetyczna Polski do 2030 r. oraz BEiŚ, które jako jeden z ważniejszych kierunków rozwoju kraju określają wzrost znaczenia i rozwój odnawialnych źródeł energii.</p>
	4.2. Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	<p>Interwencja w PI 4.2 przyczyni się do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020 i jej projektu przewodniego <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i> w zakresie ograniczenia zużycia energii i zasobów. KE zaleca wsparcie promowania korzystania z odnawialnych źródeł energii wśród MŚP oraz zwiększenie efektywności energetycznej w tym sektorze.</p> <p>Wzrost inwestycji w przedmiotowym obszarze przyczyni się racjonalizacji wykorzystania energii, obejmującej jej oszczędność oraz dywersyfikację źródeł na rzecz OZE. PI zostanie skierowany do przedsiębiorców. Oszczędność energii i jej efektywne wykorzystanie przez przedsiębiorstwa obniży koszty ich funkcjonowania, poprawiając ich sytuację na rynku.</p> <p>Realizacja PI 4.2 przyczyni się do realizacji jednego z celów Umowy Partnerstwa 2014-2020 tj. zmniejszenia emisyjności gospodarki.</p> <p>Wybór PI został dokonany również z uwzględnieniem następujących dokumentów strategicznych: Polityka energetyczna Polski do 2030 r. oraz BEiŚ, które jako jeden z ważniejszych kierunków rozwoju kraju określają wzrost znaczenia i rozwój odnawialnych źródeł energii. Zgodnie ze SRW 2020 wsparcie rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii stanowi jedno z działań przyczyniających się do wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.</p>
	4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	<p>Interwencja w PI 4.3 przyczyni się do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020 i jej projektu przewodniego <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i> w zakresie ograniczenia zużycia energii. Zmniejszenie ilości zużywanej energii w sektorze budynków publicznych i mieszkalnych przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji na danych obszarach.</p> <p>KE w PP zaleca przejście na energooszczędną gospodarkę niskoemisyjną m.in. poprzez wspieranie gruntownej modernizacji energetycznej budynków.</p> <p>Realizacja PI 4.3 przyczyni się do realizacji jednego z celów Umowy Partnerstwa 2014-2020 tj. zmniejszenia emisyjności gospodarki oraz celu określonego w BEiŚ, tj. poprawy efektywności energetycznej, a tym samym zmniejszenia emisyjności gospodarki.</p>
	4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów	<p>Interwencja w PI 4.5 przyczyni się do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020 i jej projektu przewodniego <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i> w zakresie modernizacji sektora transportu</p>

	<p>miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p>	<p>i ograniczeniu jego udziału w emisji substancji do atmosfery.</p> <p>Transport w obrębie aglomeracji jest przede wszystkim głównym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza, z drugiej strony charakteryzuje się dużym potencjałem, jeśli chodzi o ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń powietrza oraz integrację wewnętrzną miast i ich obszarów funkcjonalnych. Zwiększenie znaczenia transportu publicznego przy jednoczesnym ograniczeniu znaczenia transportu indywidualnego przyczyni się do ograniczenia emisji szkodliwych substancji do środowiska.</p> <p>KE w PP zaleca zwiększenie energii odnawialnej oraz biopaliw w transporcie oraz podejmowanie działań w ośrodkach miejskich przyczyniających się do poprawy jakości powietrza. Poprzez wsparcie interwencji wpisujących się w plany gospodarki niskoemisyjnej, realizacja PI 4.3 przyczyni się do osiągnięcia jednego z celów Umowy Partnerstwa 2014-2020, tj. zmniejszenia emisyjności gospodarki.</p>
<p>5. Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p>	<p>5.2. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami</p>	<p>Realizacja PI przyczyni się do osiągnięcia celów klimatycznych sformułowanych w Strategii Europa 2020 i jej projektu przewodniego <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i>. Wpisuje się w obszar priorytetowy KPR a także jest zgodna z celami i kierunkami działań adaptacyjnych określonych w SPA2020 i BEiŚ.</p> <p>Działania w tym PI zapewnią wdrożenie dorobku prawnego w dziedzinie środowiska, w tym m.in. dyrektywy 2000/60/WE (tzw. ramowej dyrektywy wodnej) oraz 2007/60/WE (tzw. dyrektywy powodziowej).</p> <p>Wybór PI związany jest z koniecznością podjęcia działań mających na celu przeciwdziałanie skutkom niedoboru wody występującemu szczególnie na Kujawach, co stanowi szczególne zagrożenie dla gospodarki regionu.</p> <p>Realizacja priorytetu jest zgodna z celem głównym UP Zwiększenie konkurencyjności gospodarki w obszarze wsparcia Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami w ramach kierunków działań Zmniejszenie wrażliwości obszarów i sektorów wrażliwych na zmiany klimatu oraz Rozwój systemów zarządzania zagrożeniami i celem szczegółowym UP – poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami.</p> <p>KE w PP zaleca oszczędne gospodarowanie zasobami, które należy umacniać poprzez promowanie zrównoważonego gospodarowania gruntami i gospodarki wodnej, w tym m.in. zapobieganie powodziom, efektywne wykorzystanie wody, ochronę zasobów naturalnych (powietrza, wody, gleby), zapewnianie odporności na zmianę klimatu.</p>
<p>6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>6.1. Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie</p>	<p>Podjęcie interwencji w ramach PI 6.1 wpisuje się w kluczowe dokumenty strategiczne na poziomie UE, tj. Strategię Europa 2020 oraz jej projekt przewodni UE <i>„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”</i>. Priorytetowe traktowanie interwencji w obszarze gospodarki odpadami zostało również wskazane w CSR 2013 (zalecenie nr 6 z 2013 r.) KE wskazała w PP uporządkowanie gospodarki odpadami zgodnie z hierarchią gospodarowania odpadami jako jeden</p>

		<p>z najważniejszych priorytetów w sektorze środowiska.</p> <p>Niezbędność działań w tym PI wynika także z dyrektyw unijnych: 2008/98/WE (tzw. odpadowej) oraz 1999/31/UE (tzw. składowiskowej) zobowiązujących do uporządkowania gospodarki odpadami w województwie.</p> <p>Realizacja PI wpisuje się w obszar priorytetowy KPR oraz BEiŚ.</p>
	<p>6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie</p>	<p>Realizacja PI wpisuje się w Strategię Europa 2020 oraz jej inicjatywę przewodnią <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i>. Konieczność podjęcia działań na rzecz zarządzania w gospodarce wodnej została również wskazana w CSR 2013 (zalecenie nr 6 z 2013 r.)</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020. Planowane działania wpisują się w obszar priorytetowy KPR (Poprawa czystości wód podziemnych i powierzchniowych). Wybór PI został dokonany z uwzględnieniem SRW 2020, wniosków z „Analizy potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020”, a także PP stwierdzającego konieczność spełnienia wymogów wynikających z prawa unijnego w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej.</p> <p>Realizacja interwencji w PI 6.2 wynika przede wszystkim z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa 2000/60/WE). Finansowane będą projekty przyczyniające się bezpośrednio do zapewnienia na terenie aglomeracji zgodności z dyrektywą 91/271/EWG i uwzględnione w KPOŚK.</p>
	<p>6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p>	<p>Realizacja PI 6.3 wynika z konieczności ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego, podobnie jak zachowania dziedzictwa kulturowego, stanowiących fundamenty dla rozwoju społeczno-gospodarczego i jest zgodna z Umową Partnerstwa 2014-2020.</p> <p>Zachowane walory przyrodnicze czy dziedzictwo kulturowe stanowią bezpośredni bodziec dla rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej i regionalnej i mogą być źródłem realnych korzyści ekonomicznych z uwagi na fakt, iż stwarzają nowe możliwości inwestycyjne i mogą stymulować gospodarkę przez wyznaczanie nowych kierunków i sposobów rozwoju.</p> <p>Ten kierunek wsparcia podkreślany jest w SRK i KPZK, a także w SRW 2020.</p>
	<p>6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę</p>	<p>Realizacja PI wpisuje się w Strategię Europa 2020 oraz jej inicjatywę przewodnią <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i>. KE w PP zaleca wspieranie ochrony różnorodności biologicznej oraz promowanie zielonej infrastruktury.</p> <p>Realizacja interwencji wynika z ustaleń dyrektyw: 2009/147/WE (tzw. ptasia) oraz 92/43/EWG (tzw. siedliskowa).</p>

		Zachowanie różnorodności biologicznej, poszanowanie środowiska naturalnego oraz właściwe gospodarowanie zasobami przyrodniczymi wpisuje się w BEiŚ, a także SRW 2020. Zgodnie z <i>Analizą potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020</i> wskazana jest kontynuacja dotychczasowego zrównoważonego podejścia w zakresie wspierania turystyki w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze.
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktury sieciowej	7.2. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	<p>Interwencja w ramach PI wpisuje się w Strategię Europa 2020, w której wskazuje się konieczność działań w celu zapewnienia, aby sieci transportowe i logistyczne umożliwiły sektorowi przemysłu skuteczny dostęp do jednolitego rynku międzynarodowego.</p> <p>PI wpisuje się w KPR, Strategię Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Priorytet realizuje interwencję wynikającą z Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030 w odniesieniu do rozwoju regionalnego i transportu oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 odnośnie modernizacji i rozbudowy połączeń transportowych. KSRR 2010-2020 określa wsparcie w celu zwiększenia dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach a najniższej dostępności. PI wpisuje się w przyjęte kierunki polityki państwa w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego (Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2014-2020 i krótkoterminowe Programy Realizacyjne).</p> <p>Realizacja PI wpisuje się w stanowisko KE zawarte w PP. Proponowany priorytet związany jest z potrzebą zapewnienia realizacji efektywnego połączenia regionalnego układu transportowego z systemem krajowym i europejskim oraz wzrostu spójności transportowej regionu.</p> <p>Zły stan infrastruktury drogowej oraz słabe punkty w połączeniach zarówno z siecią TEN-T, jak i wewnątrz regionu, uzasadniają inwestycje w tym zakresie. Działania te są jednym z podstawowych celów rozwojowych województwa. Zły stan tej infrastruktury skutkuje ograniczeniami w wymianie gospodarczej oraz pogarsza warunki inwestowania w regionie.</p>
	7.3. Rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne	<p>Realizacja PI jest zgodna z celami Białej Księgi Transportu postulującymi większe wykorzystanie bardziej energooszczędnych środków transportu i tworzenie warunków do przeniesienia drogowego transportu na inne środki transportu, w tym na transport wodny.</p> <p>Realizacja PI przyczyni się do realizacji celów SUE RMB.</p> <p>Realizacja PI wpisuje się w stanowisko KE zawarte w PP w kontekście założeń tzw. „niebieskiej gospodarki”.</p>
	7.4. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących	Interwencja w PI 7.4 jest konieczna aby tworzyć alternatywy dla transportu samochodowego, rozwijając transport zbiorowy. KE w PP rekomenduje inwestowanie w istniejące korytarze kolejowe w celu eliminowania poważnych luk w tym zakresie.

	zmniejszeniu hałasu	<p>Interwencja w ramach PI wpisuje się w dokumenty unijne, zwłaszcza w Strategię Europa 2020, a także dokumenty strategiczne na poziomie krajowym: KPR, Strategię Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.). Priorytet realizuje interwencję wynikającą z Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030 w odniesieniu do rozwoju regionalnego i transportu oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 odnośnie modernizacji i rozbudowy połączeń transportowych.</p> <p>Realizacja PI odpowiada CSR 2013 wskazującym na potrzebę „wzmocnienia roli i zasobów urzędu sprawującego nadzór nad rynkiem kolejowym oraz zapewnienie skutecznego i bezzwłocznego wdrożenia projektów inwestycyjnych w kolejnictwie” (zalecenie nr 6 na lata 2013-2014).</p>
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.5. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	<p>Interwencja w PI 8.5 jest zgodna z kierunkami działań wskazanymi w CSR 2013: „zmniejszenia bezrobocia wśród ludzi młodych (...)” (zalecenie nr 3) oraz „wzmocnienia wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy, w szczególności poprzez inwestycje w przystępną opiekę nad dziećmi (...)” (zalecenie nr 4).</p> <p>Strategia Europa 2020 wśród swoich celów wskazuje wzrost zatrudnienia. KE w PP wskazuje na osoby młode i starsze jako znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zakres interwencji jest zgodny z projektem przewodnim UE <i>Mobilna młodzież, Programem na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> oraz <i>Europejską agendą cyfrową</i>.</p> <p>Nadto realizacja PI wpisuje się w wyzwania zidentyfikowane w SRK 2020, która podkreśla natomiast konieczność ograniczenia czynników zniechęcających do zatrudnienia lub podejmowania i utrzymania aktywności zawodowej oraz dokument wiodący w tym zakresie tj. SRKL 2020 podkreślającą konieczność zwiększanie mobilności przestrzennej pracowników i osób poszukujących pracy.</p> <p>Ograniczenie bezrobocia jest jednym z wyzwań rozwojowych SRW 2020 a wzrost zatrudnienia stanowi jeden z jej głównych obszarów interwencji.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	8.7. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Strategia Europa 2020 wśród swoich celów wskazuje rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia jako klucz do osiągnięcia inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. KE w PP wskazuje na osoby młode i starsze jako znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zakres interwencji jest zgodny z projektem przewodnim UE <i>Mobilna młodzież, Programem na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> oraz <i>Europejską agendą cyfrową</i>.</p> <p>Interwencja w ramach PI wpisuje się w SRK 2020, która jako jedno z wyzwań wskazuje na likwidację barier związanych z założeniem, prowadzeniem oraz rozwijaniem własnej działalności gospodarczej oraz</p>

		<p>w SRKL 2020, która wskazuje na propagowanie postaw przedsiębiorczych.</p> <p>Wśród priorytetów rozwojowych województwa do 2020 r. wskazanych w SRW wskazuje się zwiększenie miejsc pracy na terenie województwa, jako odpowiedzi na wysoki poziom bezrobocia.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	8.8. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	<p>Realizacja PI wpisuje się w CSR 2013, który wskazuje na wzrost współczynnika aktywności zawodowej w szczególności kobiet poprzez instrumenty aktywizacji zawodowej jak i poprawę dostępu do placówek opieki nad najmłodszym dzieckiem.</p> <p>KE w PP rekomenduje zwiększanie udziału kobiet w rynku pracy poprzez promowanie godzenia życia zawodowego ze sferą życia prywatnego.</p> <p>Realizacja PI 8.8. wpisywać się będzie w wyzwania określone w SRK 2020, SRKL 2020 oraz SRW 2020, które podkreślają konieczność zwiększenia aktywności zawodowej osób, dla których opieka nad dziećmi może stanowić barierę w powrocie na rynek pracy.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	8.9. Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	<p>Podjęcie interwencji w ramach PI 8.9 wpisuje się w kluczowe dokumenty strategiczne na poziomie UE. Strategia Europa 2020 wskazuje się na konieczność przystosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian. KE w PP rekomenduje podobne działania. Zakres interwencji jest zgodny z <i>Programem na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> i <i>Europejską agendą cyfrową</i></p> <p>Priorytetowe traktowanie interwencji tym obszarze wskazane zostało w CSR 2013.</p> <p>SRK 2020 oraz SRKL 2020 podkreślają konieczność. modernizacji systemu kwalifikacji zawodowych oraz zapewnienie przekwalifikowania pracowników restrukturyzowanych przedsiębiorstw. KPR wskazuje na potrzebę rozwoju kapitału intelektualnego w przedsiębiorstwach. Wsparcie adaptacyjności pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian wpisuje się w cele SRW 2020.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	8.10. Aktywne i zdrowe starzenie się	<p>Interwencja w ramach PI wpisuje się w CSR 2013, która wskazuje na niski poziom zatrudnienia osób starszych podkreślając jednocześnie konieczność przygotowania do ogólnej reformy emerytalnej w celu zwiększenia szans tej grupy na zatrudnienie. KE w PP rekomenduje działania na rzecz przedłużenia zdrowszego życia zawodowego poprzez opracowanie działań na rzecz promowania zdrowego stylu życia</p> <p>Niezbędność działań w tym PI wynika także z SRK 2020, SRKL 2020 oraz SRW 2020.</p>

		<p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p> <p>Podejmowane działania wpisywać się będą w Policy Paper dla ochrony zdrowia na l.2014-2020.</p>
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	<p>9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych (dalej: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną (...))</p>	<p>Interwencja w ramach PI wpisuje się w Strategię Europa 2020 oraz jej projekt przewodni <i>Europejski program walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym</i>. Realizacja PI 9.1 związana jest z potrzebą przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez poprawę dostępu mieszkańców regionu do usług zdrowotnych i społecznych, a tym samym zmniejszenia nierówności w dostępie do tych usług. Zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020 wykluczenie społeczne, niezależnie od pozycji materialnej wynika z relatywnie niskiego dostępu do usług publicznych, w tym do usług zdrowotnych. Poważną barierą w dostępie do usług zdrowotnych są nierówności i braki w infrastrukturze ochrony zdrowia.</p> <p>Działania podejmowane na poziomie regionalnym poprawiające dostępność i jakość usług deficytowych wynikać będą z <i>Policy Paper dla ochrony zdrowia 2014-2020</i>.</p> <p>KE w PP rekomenduje działania na rzecz przedłużenia zdrowszego życia zawodowego poprzez zajęcie się kwestią czynników ryzyka związanych ze zdrowiem.</p> <p>Na poziomie krajowym SRK przewiduje działania z zakresu zdrowia publicznego. KPR, SRKL, Program przeciw ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020 oraz Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej wskazują na wsparcie rozwoju usług na rzecz grup wykluczonych, w tym zapobieganie niepewności mieszkaniowej.</p>
	<p>9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich</p>	<p>Wykluczenie i powiązane z nim ubóstwo mają także aspekt terytorialny. Realizacja PI jest zgodna z Umową partnerstwa 2014-2020 i wpisuje się w narodowy plan rewitalizacji.</p> <p>Występowanie na wielu obszarach województwa problemów społecznych (w szczególności ubóstwa) oraz związane z tym powstawanie zjawiska wykluczenia społecznego wymusza konieczność podejmowania interwencji mającej niwelować te niekorzystne zjawiska. Działania rewitalizacyjne będą obejmować zintegrowane działania obejmujące kompleksową rewitalizację społeczną, gospodarczą i przestrzenną.</p> <p>KE w PP w ramach walki z ubóstwem zaleca wspieranie rewitalizacji fizycznej i gospodarczej ubogich społeczności miejskich i wiejskich. KPR 2020, SRKL 2020, Program przeciw ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020 oraz Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej wskazują na wsparcie rozwoju usług na rzecz grup wykluczonych, w tym zapobieganie niepewności mieszkaniowej.</p> <p>Realizacja PI realizację wpisuje się w SRW 2020.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>

	<p>9.4. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie</p>	<p>Realizacja PI wpisuje się w Strategię Europa 2020 oraz w CSR 2013, które wskazują na aktywne włączanie społeczne. KE w PP rekomenduje podobne działania.</p> <p>KPR 2020, SRK 2020, SRKL 2020 i <i>Program przeciw ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020</i> oraz <i>KPRES</i> wskazują na silne powiązanie ubóstwa i wykluczenia społecznego z sytuacją osób na rynku pracy i potrzebę realizacji działań poprawiających zdolność do pracy osób biernych zawodowo, zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	<p>9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym</p>	<p>Realizacja PI jest niezbędna do wsparcia systemu wysokiej jakości usług społecznych świadczonych w interesie publicznym ukierunkowanych na rzecz wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Takie działanie rekomenduje KE w PP.</p> <p>KPR 2020, SRK 2020, SRKL 2020 i <i>Program przeciw ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020</i> zaznaczają potrzebę rozwoju usług na rzecz grup wykluczonych: rodzin, osób starszych i niesamodzielnych, a także młodzieży.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	<p>9.8. Wsparcie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia</p>	<p>Realizacja PI zwiększy efektywność gospodarki społecznej regionu.</p> <p>PI wpisuje się w Strategię Europa 2020 w świetle której nowy model gospodarczy powinien opierać się m.in. na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu i ograniczeniu ubóstwa oraz w projekt przewodni UE <i>Europejski program walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym</i>.</p> <p>SRK 2020, SRKS 2020 i <i>Program Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> uznają ekonomię społeczną za ważny obszar koncentracji interwencji publicznej ze względu na jej znaczenie dla zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. KPRES podkreśla, iż ekonomia społeczna w roku 2020 stanowić będzie ważny element polityk publicznych, przyczyniający się do wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.</p> <p>SRW 2020 zakłada opracowanie i wdrożenie kompleksowych działań mających na celu promocję idei ekonomii społecznej oraz wspieranie podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	<p>9.9. Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność</p>	<p>Realizacja PI jest zgodna z Umową partnerstwa 2014-2020. Przyczyni się do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz kształtowania kapitału społecznego na obszarach na których są realizowane. Efektem tego powinno być przyspieszenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost poziomu rozwoju społecznego na danym obszarze. KE w PP zaleca wzmocnienie roli społeczeństwa</p>

		<p>obywatelskiego, w tym aktywnego udziału społeczeństwa w programowaniu i realizacji programu.</p> <p>Zgodnie z SRW 2020 wsparcie instrumentu RLKS stanowi jedno z działań przyczyniających się do jej celu strategicznego <i>Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi</i>, a także stanowi jeden ze sposobów realizacji polityki terytorialnej województwa.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	9.10 Przedsięwzięcia inwestycyjne w kontekście rozwoju LSR kierowanych przez społeczność	<p>Realizacja PI jest zgodna z Umową partnerstwa 2014-2020. Przyczyni się do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz kształtowania kapitału społecznego na obszarach na których są realizowane. Efektem tego powinno być przyspieszenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost poziomu rozwoju społecznego na danym obszarze.</p> <p>KE w PP zaleca wzmocnienie roli społeczeństwa obywatelskiego, w tym aktywnego udziału społeczeństwa w programowaniu i realizacji Programu.</p> <p>Zgodnie z SRW 2020 wsparcie instrumentu RLKS stanowi jedno z działań przyczyniających się do jej celu strategicznego <i>Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi</i>, a także stanowi jeden ze sposobów realizacji polityki terytorialnej województwa.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10.1. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	<p>Podjęcie interwencji w ramach PI wpisuje się w CSR 2013, które wskazuje na konieczność poprawy dostępu i jakości nauczania oraz ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej. KE w PP rekomenduje podobne działania.</p> <p>KPR 2020, SRK 2020, SRKL 2020 i <i>Perspektywa uczenia się przez całe życie</i> wskazują na podnoszenie jakości i efektywności usług edukacyjnych.</p> <p>Zakres interwencji jest zgodny z projektem przewodnim UE <i>Projekt na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> i <i>Europejską agendą cyfrową</i>.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	10.3. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo	<p>PI wpisuje się w CSR 2013, które wskazuje na lepsze przyuczanie do zawodu. Strategia Europa 2020 i PP rekomendują większy dostęp do uczenia się przez całe życie, adekwatność kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Podobnie KPR 2020, SRK 2020, SRKL 2020 wskazują na dopasowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.</p>

	zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	<p>Zakres PI jest zgodny z projektem przewodnim UE <i>Projekt na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i>.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	<p>10.3 bis Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</p>	<p>CSR 2013 wskazuje na lepsze przyuczanie do zawodu i uczenie się przez praktykę, współpracę szkół i pracodawców, poprawę jakości nauczania. Zakres interwencji jest zgodny z projektem przewodnim UE <i>Projekt na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> i <i>Europejską agendą cyfrową</i>.</p> <p>Strategia Europa 2020 wskazuje na większą adekwatność kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy. KE w PP rekomenduje podobne działania.</p> <p>Podobnie KPR 2020, SRK 2020, SRKL 2020 wskazują na dopasowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>
	<p>10.4. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej</p>	<p>Realizacja PI 10.4 związana jest z potrzebą poprawy jakości kształcenia i wpisuje się w CSR 2013 odnoszącym się do zwiększenia dostępności edukacji, podniesienia jej jakości oraz jej większego powiązania z rynkiem pracy. Realizacja wpisuje się także w projekty przewodnie UE <i>Mobilna młodzież</i>, <i>Projekt na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> oraz <i>Europejska agenda cyfrowa</i>.</p> <p>Strategia Europa 2020 i PP wskazują na równy dostęp do edukacji na każdym etapie kształcenia, adekwatność kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy. KPR 2020, SRK 2020, SRKL 2020 i <i>Perspektywa uczenia się przez całe życie</i> wskazują na inwestycje w obszar uczenia się dorosłych.</p> <p>Wybór PI jest zgodny z Umową partnerstwa 2014-2020.</p>

1.2.1 Uzasadnienie podziału środków między cele tematyczne i priorytety inwestycyjne

RPO WK-P 2014-2020 jest programem operacyjnym finansowanym ze środków EFRR oraz EFS. Udział tych funduszy w finansowaniu programu odzwierciedla ustalenia zawarte w Umowie partnerstwa 2014-2020. Rozkład środków finansowych na poszczególne CT i PI w głównej mierze wynika z:

- priorytetów wyznaczanych przez Strategię Europa 2020, KPR i przedstawionych w Umowie partnerstwa 2014-2020,
- priorytetów finansowania określonych w PP KE,
- przyjętej zasady koncentracji tematycznej środków wynikających z rozporządzeń unijnych (tzw. *ring-fencing*),
- wyzwań, potrzeb i potencjałów zidentyfikowanych na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej oraz wizji rozwoju województwa, które wyznaczyły kierunki planowanego wsparcia,
- zakresu interwencji, jaki został określony dla programów regionalnych i przedstawiony w Umowie partnerstwa 2014-2020,
- konieczności zapewnienia zgodności z dorobkiem prawnym UE,
- wyników ewaluacji *ex-ante* programu,
- powiązań z istotnymi inwestycjami finansowanymi z innych źródeł publicznych lub prywatnych.

Podział alokacji uwzględnia wymagania dotyczące koncentracji tematycznej wynikające z Umowy partnerstwa 2014-2020 z widoczną koncentracją na te obszary, których realizacja przyczyni się do osiągania celów rozwojowych określonych w Umowie partnerstwa 2014-2020. Zgodnie z wymogami 54,5% EFRR przeznaczono na realizację CT 1-4, w tym 19,8% EFRR skierowano na realizację CT 4, natomiast 32,9% EFS skierowano na realizację CT 9. Skierowanie środków w powyższe obszary wesprze realizację celów Strategii Europa 2020 oraz celów KPR.

W podziale alokacji na poszczególne PI brano również pod uwagę wyniki konsultacji społecznych programu operacyjnego, które pozwoliły na rozpoznanie oczekiwań i planów inwestycyjnych potencjalnych beneficjentów programu, stanowiło to materiał uzupełniający do diagnozy społeczno-gospodarczej oraz wizji rozwoju województwa.

Jednym z podstawowych wyzwań dla województwa kujawsko-pomorskiego jest podniesienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu. Niski stan rozwoju i słabe powiązanie sektora B+R z gospodarką (relatywnie niski poziom większości regionalnych uczelni, niska innowacyjność przedsiębiorstw, niski poziom nakładów na działalność badawczo-rozwojową), słabo rozwinięta przedsiębiorczość, co za tym idzie trwale wysoki poziom bezrobocia ogranicza możliwości wykorzystania potencjałów rozwojowych regionu oraz utrudnia przebieg procesów typowych dla gospodarek lepiej rozwiniętych. W związku z tym aż 32,2 % alokacji RPO WK-P skierowane zostało na działania tworzące odpowiedni klimat dla rozwijania przedsiębiorczości (CT 1, CT 3, CT 8). Należą do nich wszelkie działania umożliwiające podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Wsparcie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki powinno przełożyć się na zdecydowaną poprawę na rynku pracy, a co za tym idzie na ograniczanie zasięgu ubóstwa oraz korzystne zmiany demograficzne.

Pozostałe działania w ramach programu mają charakter uzupełniający dla opisanych powyżej jak np. związane z wykorzystaniem TIK, rozwojem dostępności regionu oraz podnoszeniem jakości przyszłych pracowników (CT 2, CT 7, CT 10).

Na liście województw zagrożonych ubóstwem kujawsko-pomorskie zajmuje piątą lokatę, co oznacza, że aż 17,9% (w 2011 r.) społeczeństwa jest narażone na wystąpienie tego zjawiska. Szeroki zakres ubóstwa w regionie skutkuje występowaniem negatywnych zjawisk społecznych, które mogą przyczynić się do poszerzania grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ubóstwo mieszkańców przekłada się na niskie dochody gmin, co powoduje trudności w zapewnieniu mieszkańcom dostępu do usług publicznych o odpowiednim standardzie. W związku z powyższym aż 22,1% alokacji na realizację RPO WK-P została skierowana na działania w obszarze spójności społecznej i aktywizacji społeczno-zawodowej (CT9).

Województwo kujawsko-pomorskie, położone w centralnej części północnych obszarów kraju posiada tereny cenne przyrodniczo i kulturowo, a jednocześnie luki w infrastrukturze w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, odpadami czy też ochrony przed klęskami żywiołowymi zagrażają środowisku. Dodatkowo województwo kujawsko-pomorskie ma potencjał w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, co będzie miało wpływ na ograniczenie emisji zanieczyszczeń a jednocześnie przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa energetycznego a więc znaczących oszczędności w funkcjonowaniu gospodarki. W związku z tym na działania związane z wdrażaniem dyrektyw UE w zakresie ochrony środowiska oraz poszanowania energii oraz ograniczających emisję zanieczyszczeń powietrza przeznaczono 20,1% alokacji programu (CT 4, CT 5 i CT 6).

Wsparcie alokowane na pomoc techniczną stanowi 3,2 % alokacji na program i będzie finansowane z EFS.

1.2.2 Matryca logiczna strategii inwestycyjnej programu

Tabela 2. Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki							
	EFRR	32 912 268,59	1,7%	1.	1.1 Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji (...)	Wzmocnienie potencjału między badaniami, innowacjami a przemysłem	Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB a) Nakłady sektora rządowego na działalność B+R w relacji do PKB
		97 365 461,24	5,1%		1.2 Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje (...)	Wzrost nakładów przedsiębiorstw na badania i innowacje	Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB b) Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB
		102 850 839,33	5,4%	3.	3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	Wzrost przedsiębiorczości	Nakłady inwestycyjne w sektorze prywatnym na 1 mieszkańca w zł
		30 169 579,54	1,6%		3.2 Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Wzrost umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z regionu	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji
		164 561 342,93	8,7%		3.3 Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Zwiększenie inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw	Udział przedsiębiorstw innowacyjnych: a) w ogóle przedsiębiorstw przemysłowych b) w ogóle przedsiębiorstw z sektora usług

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
							Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M [EPC] /
		17 827 478,82	0,9%		3.4 Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji	Zwiększenie możliwości wsparcia procesów wzrostu i rozwoju przedsiębiorstw przez instytucje otoczenia biznesu	Liczba nowych produktów powstałych w wyniku wsparcia udzielonego klastrom
2 Cyfrowy region							
	EFRR	30 169 579,54	1,6%	2.	2.3 Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie	Odsetek osób korzystających z internetu w kontaktach z administracją publiczną Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja
3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie							
	EFRR	19 198 823,34	1,0%	4.	4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w regionalnym bilansie zużycia energii	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem
		57 596 470,03	3,0%		4.2 Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	Zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektów
		86 394 705,04	4,6%		4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
					zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	użyteczności publicznej i mieszkalnych	publicznych
		108 336 217,43	5,7%		4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych
4 Region przyjazny środowisku							
	EFRR	12 342 100,72	0,6%	5.	5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Zmniejszenie wrażliwości obszarów na zmiany klimatu	Pojemność obiektów małej retencji
		19 198 823,34	1,0%	6.	6.1. Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Zmniejszenie presji na środowisko naturalne	Odsetek ludności objętej zbiórką odpadów komunalnych
		41 140 335,73	2,2%		6.2 Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te	Zmniejszenie presji na środowisko naturalne	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
					zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie		Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków
		30 169 579,54	1,6%		6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie	Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach budżetu jednostek samorządu terytorialnego ogółem
		8 228 067,15	0,4%		6.4 Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego	Udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni ogółem Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu							
	EFRR	161 818 653,88	8,5%	7.	7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Zwiększenie dostępności transportowej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drogach	Wypadki drogowe na 100 tys. mieszkańców
		27 426 890,49	1,5%		7.3 Rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne	Lepsze wykorzystanie regionalnego potencjału w zakresie transportu śródlądowego	Przewozy krajowe ładunków żeglugą śródlądową w województwie kujawsko-pomorskim

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
		27 426 890,49	1,4%		7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach towarowych i pasażerskich w regionie	Wojewódzki bilans przewozów pasażerów transportem kolejowym - przewozy wewnątrz województwa kujawsko-pomorskiego
6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry							
	EFRR	148 105 208,64	7,8%	9.	9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną (...)	Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych)
		57 596 470,03	3,0%		9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	Włączenie społeczności zamieszkujących obszary problemowe	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych)
		50 739 747,40	2,7%	10.	10.4 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym
7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność							
	EFRR	39 768 991,21	2,1%	9.	9.10 przedsięwzięcia inwestycyjne w kontekście rozwoju LSR kierowanych przez społeczność	Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarach wiejskich i miejskich	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych)
8 Aktywni na rynku pracy							
		81 676 620,22	4,3%	8.	8.5 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale		

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
	EFS				bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników		
		21 214 706,55	1,1%		8.7 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		
		18 562 868,23	1,0%		8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się		
		28 109 486,18	1,4%		8.8 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę		
		18 562 868,23	1,0%		8.9 Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian		
9 Solidarne społeczeństwo							
	EFS	45 611 619,08	2,4%	9.	9.4 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie		
		58 340 443,01	3,1%		9.7 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym		
		20 684 338,89	1,1%		9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia		

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
10 Innowacyjna edukacja							
	EFS	62 583 384,32	3,3%	10.	10.1 Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia		
		46 141 986,75	2,4%		10.3 Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami		
		19 093 235,90	1,0%		10.3 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji		
11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność							

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa Na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie UE (euro)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu dla których wyznaczono wartość docelową
	EFS	49 854 560,39	2,6%	9.	9.9 lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność		
12 Pomoc techniczna							
	EFS	59 931 546,01	3,2%				Liczba odwiedzin portalu informacyjnego / serwisu internetowego

SEKCJA 2 OSIE PRIORYTETOWE

Sekcja 2.A Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 1 WZMOCNIENIE INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI REGIONU

Cel tematyczny 1: Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji

- 1.1. Wzmacnianie infrastruktury badań i innowacji (...)
- 1.2. Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje (...)

Cel tematyczny 3: Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)

- 3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
- 3.2. Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
- 3.3. Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
- 3.4. Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji.

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Oś priorytetowa 1 obejmuje CT 1 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz CT 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. Zastosowanie osi dwu tematycznej przyczyni się do osiągnięcia maksymalnego wkładu priorytetów inwestycyjnych do realizacji osi priorytetowej. Argumentem przemawiającym za połączeniem tych dwóch celów tematycznych w ramach jednej osi (odejście od zasady „1 oś – 1 cel tematyczny”) jest bardzo ścisłe powiązanie między wsparciem badań naukowych, rozwoju technologii i innowacji a wzrostem konkurencyjności sektora MŚP. Połączenie wskazanych zagadnień w jedną oś priorytetową umożliwi uzyskanie większej komplementarności i efektywności zarządzania wdrażaniem. Pozwoli zapewnić spójność planowania i wdrażania projektów, przez co przyczyni się do lepszego osiągania założonych celów niż miałyby to miejsce w przypadku odrębnych osi priorytetowych. W CT 1 realizowane będą projekty z zakresu B+R (w tym również tworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza B+R) i związane z wdrożeniem prac B+R w działalności przedsiębiorstwa, zaś w CT 3 projekty inwestycyjne skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług, w tym będących wynikiem prac B+R.

Przyczyną połączenia wyżej wymienionych celów tematycznych jest również ich główny adresat, którym, zarówno pośrednio jak i bezpośrednio, są przedsiębiorcy oraz zakres tematyczny związany z inteligentnymi specjalizacjami regionu kujawsko-pomorskiego.

Takie zaprogramowanie przedmiotowej Osi spowoduje zmaksymalizowanie skuteczności realizacji celów Osi Priorytetowej 1.

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	Ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 1.1 Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji (...)

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzmocnienie powiązań między badaniami, innowacjami i przemysłem.

W celu optymalnego wykorzystania dostępnej i planowanej infrastruktury badawczej oczekuje się, że w wyniku realizowanych projektów nastąpi sieciowanie i konsolidacja potencjału naukowo-badawczego.

Realizacja priorytetu ma również doprowadzić do poprawy jakości wyników prac badawczo-rozwojowych oraz przededefiniowania celów, jakim mają służyć. Konieczny jest postęp w zakresie zaawansowania i efektywności badań oraz koncentracja na ich większym niż dotychczas stopniu przekształcania w sukces rynkowy. Wszystkie działania rozwojowe podejmowane w sektorze B+R będą ukierunkowane na budowę gospodarki regionu opartej na postępie technologicznym.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB a) nakłady sektora rządowego na działalność B+R w relacji do PKB	%	słabiej rozwinięty	0,25	2010	0,35	GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparciem objęte zostaną wybrane przedsięwzięcia infrastrukturalne dot. infrastruktury B+R ujęte w Kontrakcie Terytorialnym (nie ujęte w ramach Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury

Badawczej), które mają kluczowe znaczenie dla realizacji regionalnych inteligentnych specjalizacji.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne dla osiągnięcia inteligentnego rozwoju, zgodnie z priorytetem Strategii Europa 2020 i jej inicjatywy przewodniej *Unia innowacji*. Jego realizacja, bazująca w pierwszej kolejności na współpracy nauki z gospodarką, przyczyni się do osiągnięcia na poziomie krajowym wzrostu poziomu nakładów na badania i rozwój do poziomu 1,7% PKB, określonych dla Polski w KPR. Zainwestowane środki publiczne uaktywnią potencjał nauki i badań i staną się dźwignią dla nakładów B+R ponoszonych przez sektor przedsiębiorstw.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Jednostki naukowe, konsorcja naukowe.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie pozakonkursowym (wyłącznie projekty realizujące inteligentne specjalizacje regionu). Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o strategicznym znaczeniu dla realizacji inteligentnych specjalizacji regionu oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek	sz.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	3	SL 2014-	rocznie

	naukowych objętych wsparciem w zakresie inwestycji w infrastrukturę B+R							2020	
--	---	--	--	--	--	--	--	------	--

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 1.2 Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje (...)

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzrost nakładów przedsiębiorstw na badania i innowacje.

Podjęte w ramach priorytetu działania mają prowadzić do zwiększenia nakładów na B+R+I w przedsiębiorstwach. Docelowo wzrost nakładów na innowacje powinien implikować wzrost innowacji wdrażanych w przedsiębiorstwach, a w konsekwencji rozwój gospodarki regionu. Nadto, w wyniku realizacji priorytetu powinien nastąpić wzrost liczby wdrożonych wyników prac badawczo-rozwojowych prowadzonych przez przedsiębiorstwa lub regionalne organizacje badawcze w stosunku do liczby wdrożonych gotowych rozwiązań, nabytych od organizacji badawczych spoza regionu. Oczekuje się wzrostu badań i innowacji obejmujących cały cykl innowacji tj. „od pomysłu do przemysłu”, a także że projekty będą w kompleksowy sposób rozwiązywać zidentyfikowany problem. Realizowane projekty muszą reprezentować standard krajowy rozumiany jako prowadzenie badań, prac rozwojowych i działań na poziomie porównywalnym z najlepszymi ośrodkami naukowymi w Polsce w danej dziedzinie. Preferowane będą projekty związane z rozwojem inteligentnych specjalizacji regionalnych oraz związane z prowadzeniem prac B+R na poziomie europejskim.

Wzrost nakładów na badania i rozwój powinien przyczynić się do rozwoju innowacji w przedsiębiorstwach (oferowanie nowych, innowacyjnych produktów i usług, wdrażanie wydajnych i innowacyjnych procesów produkcyjnych i świadczenia usług), a co za tym idzie na budowę gospodarki regionu opartej na postępie technologicznym.

Spodziewany jest także rozwój takich technologii, które zmniejszać będą obciążenia dla środowiska oraz sprzyjać tworzeniu oszczędnych produktów, usług i procesów.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB b) nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB	%	słabiej rozwinięty	0,07	2010	0,08	GUR STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Diagnoza obszaru B+R w regionie kujawsko-pomorskim wskazuje na dużą lukę w rozwoju technologicznym regionu. Skutkuje to dominującym imitacyjnym charakterem innowacji w województwie. Stąd szczególnie istotne jest wsparcie na rzecz badań i innowacji w przedsiębiorstwach rozpoczynających lub rozwijających działalność B+R. Wsparcie to będzie obejmować cały cykl innowacji, począwszy od fazy badań (stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego w przedsiębiorstwach, służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, koszty prowadzenia lub zakupu badań), poprzez etap prac rozwojowych, do wdrożenia rozumianego jako uruchomienie pilotażowej (testowej) produkcji (np. stworzenie demonstracyjnej linii technologicznej), aż po etap polegający na komercyjnym wykorzystaniu nowego rozwiązania na skalę przemysłową.

Dopuszczalne będzie również finansowanie zakupu oraz wdrożenie wyników zakupionych od jednostek naukowych prac B+R.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne dla osiągnięcia inteligentnego rozwoju, zgodnie z priorytetem Strategii Europa 2020 i jej inicjatywy przewodniej *Unia innowacji*. Jego realizacja przyczyni się do osiągnięcia na poziomie krajowym wzrostu poziomu nakładów na badania i rozwój do poziomu 1,7% PKB, określonych dla Polski w KPR. Zainwestowane środki publiczne uaktywnią sektor przedsiębiorstw i staną się dźwignią dla nakładów B+R ponoszonych przez sektor przedsiębiorstw.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorstwa (w szczególności z sektora MSP), konsorcja przedsiębiorstw oraz konsorcja przedsiębiorstw i jednostek naukowych.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	110	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzrost przedsiębiorczości.

Jedną z głównych barier rozwoju przedsiębiorczości jest brak kapitału własnego zarówno na założenie przedsiębiorstwa, jak i na jego rozwój w początkowej fazie funkcjonowania. Szczególnie ważna jest tu konieczność stworzenia odpowiedniej oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstwa (pomysł, preinkubacja, inkubacja), kiedy to istnieje najwyższe ryzyko upadku (aż 80% firm upada w pierwszym roku funkcjonowania). W związku ze szczególnymi problemami z uzyskaniem zewnętrznego finansowania tej fazy działalności (w dużej mierze problem ten dotyczy sektora MŚP), w ramach PI przewidziano wsparcie dla nowych przedsiębiorstw (w tym start up-ów). Do powstawania i rozwoju nowych przedsiębiorstw przyczyni się również tworzenie korzystnych warunków zewnętrznych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorstw, przede wszystkim działania wspierające wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu (np. tworzenie nowej i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego) oraz wzmacnianie kompetencji instytucji otoczenia biznesu w zakresie budowania przewag konkurencyjnych przedsiębiorstw w warunkach gospodarki globalnej.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady inwestycyjne w sektorze prywatnym na 1 mieszkańca	zł	słabiej rozwinięty	2694	2012	3500	GUS (BDL)	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Cel szczegółowy realizowany będzie przez wsparcie dla nowotworzonych przedsiębiorstw, umożliwiające im wejście na rynek oraz zapewniające odpowiedni poziom konkurencyjności w początkowych fazach rozwoju. W ramach PI planuje się realizować przedsięwzięcia wspierające zakładanie i rozwój nowych przedsiębiorstw w szczególności w obszarach regionalnej inteligentnej specjalizacji, poprzez świadczenie usług przez inkubatory przedsiębiorczości oraz inkubatory akademickie.

Ważnym ogniwem dla wsparcia tworzenia MŚP będą przedsięwzięcia związane z uporządkowaniem i przygotowaniem terenów w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych (w tym na obszarach powojennych, przemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich), uzbrojeniem terenów inwestycyjnych w media oraz budową lub modernizacją układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego. Do wsparcia będą również dopuszczone kampanie promocyjne.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W tym kontekście celem realizowanego PI powinien być dynamiczny wzrost przedsiębiorczości oparty przede wszystkim na wykorzystaniu przez przedsiębiorców szeroko rozumianych innowacji.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorstwa z sektora MSP, sieci przedsiębiorstw, w tym klastry, instytucje otoczenia biznesu, JST, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia na tworzenie nowych oraz rozwój terenów inwestycyjnych, a także przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	450	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.2 Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzrost umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z regionu.

Projekty realizowane w ramach priorytetu przyczynią się do zdobywania przez przedsiębiorstwa nowych rynków zbytu oraz do skutecznego egzekwowania swoich praw poza granicami kraju. Wzrost kooperacji, zarówno pomiędzy przedsiębiorstwami krajowymi, jak i z udziałem partnerów zagranicznych (w tym w skali makroregionalnej) pozwoli lepiej wykorzystać istniejący potencjał rozwoju, szczególnie w obszarze innowacyjnych MŚP oraz przedsiębiorstw mających potencjał wzrostu w obszarach wysokich i średniowysokich technologii. Wsparcie inwestycji rozwojowych związanych ze zwiększeniem międzynarodowej ekspansji regionalnych przedsiębiorstw przyczyni się do wspierania zmian strukturalnych w gospodarce województwa.

Wsparcie procesu umiędzynarodowienia przedsiębiorstw z regionu będzie miało również za zadanie stworzenia kompleksowej (i skoordynowanej) oferty zarówno dla indywidualnych przedsiębiorstw, jak i grup branżowych i międzybranżowych.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	szt.	słabiej rozwinięty	0	2013	163	SL 2014-2020	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

W ramach PI 3.2 będzie oferowane wsparcie doradcze przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu, a także pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych z partnerami zagranicznymi i/lub utworzeniu wspólnej oferty rynkowej, udostępnianie informacji o możliwościach kooperacji oraz warunkach inwestowania na określonych rynkach.

Pomoc będzie przeznaczona również na wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw (w tym producentów rolno-spożywczych). Wspierane będą również inne działania przygotowujące przedsiębiorstwa do eksportu, w tym potrzeby inwestycyjne przedsiębiorstw w zakresie internacjonalizacji (np. dostosowanie produkcji do wymagań rynków zagranicznych, tworzenie działów obsługi eksportu czy certyfikację i logistykę).

Wsparcie obejmie także dofinansowanie wizyt studyjnych i misji gospodarczych, udziału w międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych, w tym w targach branżowych za granicą. Komplementarnie realizowane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie wizerunku regionu i jego gospodarki, obejmujące m.in. projekty związane z promocją gospodarczą i turystyczną regionu, w wymiarze zarówno krajowym jak i zagranicznym.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Realizacja przedsięwzięć w ramach PI 3.2 pozytywnie wpłynie na rozszerzenie zakresu działalności przedsiębiorstw z województwa kujawsko-pomorskiego na rynkach międzynarodowych, a także na wzrost zainteresowania ofertą gospodarczą regionu, w szczególności napływ inwestycji bezpośrednich.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorstwa z sektora MSP, sieci przedsiębiorstw, w tym klastry, instytucje otoczenia biznesu, JST, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji/umiędzynarodowienia działalności	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	546	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.3 Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie Rozwoju produktów i usług

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw (w tym w obszarze TIK).

W celu osiągnięcia jak największej efektywności udzielanej pomocy planujemy wsparcie projektów wykorzystujących potencjały endogeniczne regionu. Czyli takie, w zakresie których pozycja i rola województwa w gospodarce krajowej jest lub może być ponadprzeciętnie wysoka zgodnie z wyborami dokonywanymi w oparciu o strategię tzw. *smart specialization* dla regionu. Stosowanie efektywnego podejścia terytorialnego, polegającego na skupieniu strumienia pomocy na obszarach o najniższym poziomie rozwoju przedsiębiorczości wpłynie pozytywnie na osiągnięcie rezultatu w postaci zwiększenia zatrudnienia. Preferowane będą zatem projekty przyczyniające się do tworzenia trwałych miejsc pracy.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział przedsiębiorstw innowacyjnych a) w ogóle przedsiębiorstw przemysłowych b) w ogóle przedsiębiorstw z sektora usług	%	słabiej rozwinięty	a) 18,8 przemysłowe b) 11,9 usługowe	2011	a) 25,0 przemysłowe b) 16,0 usługowe	GUS STRATEG	Co 2 lata

2.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M	EPC	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie
----	---	-----	--------------------	--	--	--	--------------	---------

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

W ramach PI 3.3 szczególnie istotne będzie wsparcie innowacji produktowych, procesowych i organizacyjnych w MŚP z preferencją dla projektów zgodnych z regionalnymi specjalizacjami. Inwestycje rozwojowe przedsiębiorstw będą skutkować wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów i usług (w tym turystycznych i e-usług) oraz wzrostem wydajności pracy i efektywności produkcji. Realizacji celu szczegółowego priorytetu służyć będzie również wsparcie inwestycji przedsiębiorstw w maszyny i sprzęt produkcyjny.

W ramach priorytetu rozwijane będą instrumenty inżynierii finansowej zapewniające dostęp do finansowania na różnych etapach rozwoju przedsiębiorstw (a uzupełniając w formie instrumentów dotacyjnych w wybranych branżach i na określonych obszarach geograficznych, na których występuje deficyt przedsiębiorczości), umożliwiając tym samym realizację inwestycji rozwojowych przez przedsiębiorstwa.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Realizacja PI 3.3 przyczyni się do wprowadzenia na rynek nowych i ulepszonych produktów/usług (w tym turystycznych i w obszarze TIK). Oczekiwany rezultat będzie również zwiększenie zatrudnienia w przedsiębiorstwach oraz wzrost wydajności pracy i efektywności produkcji/świadczonej usług.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa ekonomii społecznej, sieci przedsiębiorstw, w tym klastry.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	506	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.4 Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie możliwości wsparcia procesów wzrostu i rozwoju przedsiębiorstw przez instytucje otoczenia biznesu.

Przedsięwzięcia w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.4 przyczynią się do profesjonalizacji usług instytucji otoczenia biznesu oraz dostosowanie oferty instytucji otoczenia biznesu do potrzeb przedsiębiorstw i wyzwań rynku. Dobrej jakości usługi instytucji otoczenia biznesu wpływają na procesy wzrostu i rozwoju przedsiębiorstw. Sprostanie wyzwaniom rynkowym i rosnącej konkurencji, szczególnie w warunkach globalizacji, staje się coraz trudniejszym wyzwaniem, wymagającym wysokich kompetencji.

W podejmowaniu skutecznych działań przedsiębiorców powinny wspomagać wyspecjalizowane instytucje otoczenia biznesu.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba nowych produktów powstałych w wyniku wsparcia	szt.	słabiej rozwinięty	0			SL 2014-2020	rocznie

	udzielonego klastrom							
--	-------------------------	--	--	--	--	--	--	--

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

W ramach PI 3.4 będą wspierane wspólne projekty i przedsięwzięcia instytucji otoczenia biznesu (np. sieciowanie IOB w ramach Regionalnych Systemów Innowacji).

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Profesjonalizacja usług instytucji otoczenia biznesu oraz dostosowanie oferty instytucji otoczenia biznesu do potrzeb przedsiębiorstw i wyzwań rynku.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, sieci przedsiębiorstw, w tym klastry, instytucje otoczenia biznesu, jednostki naukowe.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych klastrów	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-		SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 1 CT 1

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	wskaźnik produktu	1.	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi [szt.] / Number of enterprises cooperating with research institutions (CI)	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	60			110			SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 1.2., który generuje 44,84 % alokacji w CT 1.
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	wskaźnik finansowy	2.	Wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	6 793 082,96			130 277 729,83			SL 2014-2022	planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 1 CT 3

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusze	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	wskaźnik produktu	1.	Liczba nowych przedsiębiorstw	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	150			450			SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.1., który generuje 16,3 % alokacji CT 3 w osi priorytetowej 1.
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	wskaźnik produktu	2.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji[szt.]	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	156			506			SL 2014-2020	Jest to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.3., który łącznie ze wskaźnikiem z PI 3.1. generuje 46,96 % alokacji w osi priorytetowej 1., a ramach CT 3 to 63,26%
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	wskaźnik finansowy	3.	Wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	16 631 341,03			315 409 240,62			SL 2014-2021	planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonej przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
1	001	130 551 998,73	1	01	166 275 523,59	1	01	163 189 998,41	1	07	445 686 970,45			
1	002	0,00	1	02	279 411 446,86	1	02	156 538 977,47						
1	056	43 814 457,56				1	03	125 957 994,57						
1	057	0,00												
1	058	32 912 268,59												
1	059	0,00												
1	062	21 907 228,78												
1	063	40 866 066,83												
1	064	21 907 228,78												
1	066	13 370 609,12												
1	067	22 284 348,52												
1	069	4 114 033,57												
1	072	53 482 436,45												
1	073	6 856 722,62												
1	074	0,00												
1	075	0,00												
1	076	0,00												
1	077	0,00												
1	082	13 713 445,24												
1	093	30 169 579,54												
1	101	9 736 546,12												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 2 CYFROWY REGION

Cel tematyczny 2 Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK

- 2.3. Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz.

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego.

<i>Fundusz</i>	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
<i>Kategoria regionu</i>	Słabiej rozwinięty
<i>Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)</i>	Ogółem
<i>Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)</i>	Nie dotyczy

2.A.4 Priorytet inwestycyjny 2.3 Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

2.A.5. Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty.

Cel szczegółowy: zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie

Realizacja PI przyczyni się do rozwoju e-usług sektora publicznego, udostępnianiu informacji sektora publicznego oraz zasobów nauki, kultury i dziedzictwa narodowego w celu umożliwienia wytworzenia na ich podstawie nowych usług cyfrowych przez podmioty spoza sektora publicznego. Otwarte reguły dostępności informacji sektora publicznego zapewnią nie tylko maksymalizację zysków płynących z ich wykorzystania, lecz także wpłyną na wzrost kapitału społecznego, intelektualnego i kulturowego.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z	%	słabiej rozwinięty	31,6	2012	70	EUROSTAT UP	rocznie

	administracja publiczną							
2.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja	szt.	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego.

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych.

Wsparcie w ramach PI 2.3 skierowane zostanie na rozwój elektronicznych usług publicznych, szczególnie w relacjach administracja-administracja, administracja-biznes oraz administracja-obywatel, zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych, w tym m.in. projekty z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury. Na uzyskanie efektów w PI 2.3 wpływ będzie miała informatyzacja podmiotów ze sfery administracji, zdrowia, edukacji, kultury, a także cyfryzacja, w tym digitalizacja zasobów, jakimi te podmioty dysponują.

Uzyskanie zakładanych rezultatów w tym PI wymaga również tworzenia oraz rozwijania referencyjnych rejestrów publicznych, w tym geograficznych systemów informacji przestrzennej oraz wsparcia infrastruktury informatycznej integrującej zasoby i organizacje.

Wsparcie tworzenia narzędzi informacyjno-komunikacyjnych uwzględnić będzie ich dostępność dla wszystkich obywateli. Wspierane projekty uwzględniały będą wytyczne *Web Content Accessibility Guidelines 2.0* (WCAG 2.0), stworzone przez międzynarodową organizację *World Wide Web Consortium* (W3C), dotyczące standardów w tworzeniu dostępnych stron internetowych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, a także krajowe ramy interoperacyjności.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wsparcie cyfryzacji, w tym digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych, planistycznych, geodezyjnych i kartograficznych umożliwi powszechny, otwarty dostęp w postaci cyfrowej do tych zasobów. Otwarte reguły dostępności do zasobów sektora publicznego pozwolą innym podmiotom wytwarzać wartość dodaną. Służą więc wspieraniu innowacyjności, rozwojowi gospodarczemu, zwiększeniu przejrzystości i efektywności administracji publicznej, wyrównywaniu szans edukacyjnych i uczestnictwa w kulturze, zwiększeniu aktywności i zaangażowania obywateli w życie publiczne.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; organy władzy; administracja rządowa; państwowe jednostki organizacyjne; organy kontroli państwowej i ochrony prawa; sądy i trybunały; inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; organizacje pozarządowe; jednostki naukowe; szkoły wyższe.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego, m.in. w zakresie systemu informacji przestrzennej oraz informatyzacji służby zdrowia, umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba urzędów, które usprawniły funkcjonowanie dzięki awansowi cyfrowemu	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	55	SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 2

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 2 Cyfrowy region	wskaźnik produktu	1.	Liczba urzędów, które usprawniły funkcjonowanie dzięki awansowi cyfrowemu [szt.]	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	15			55			SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 2.3, który generuje 60 % alokacji w osi priorytetowej 2.
2 Cyfrowy region	wskaźnik finansowy	2.	wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	29 280 529,99			30 169 579,54			SL 2014-2022	Planowany poziom całkowitej kwoty wydatków kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorie interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
2	048	0,00	2	01	30 169 579,54	2	01	7 542 394,89	2	07	30 169 579,54			
2	078	6 788 155,40	2	02	0,00	2	02	7 542 394,88						
2	079	6 788 155,40				2	03	15 084 789,77						
2	080	6 788 155,40												
2	081	6 788 155,40												
2	101	3 016 957,94												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 3 EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA W REGIONIE

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

- 4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- 4.2. Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach
- 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
- 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

<i>Fundusz</i>	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
<i>Kategoria regionu</i>	Słabiej rozwinięty
<i>Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)</i>	Ogółem
<i>Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)</i>	Nie dotyczy

2.A.4 Priorytet inwestycyjny 4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w regionalnym bilansie zużycia energii.

Realizacja PI spowoduje wniesienie wkładu przez region w realizację celu określonego dla Polski w ramach tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego, zgodnie z którym udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii ma wynieść 15% w roku 2020.

Efektem realizacji PI będzie zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych w regionie, co przełoży się na zwiększenie jej udziału w regionalnym bilansie produkcji energii ogółem. Dodatkowymi efektami będą zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz osiągnięcie skumulowanych efektów środowiskowych związanych z ograniczeniem wykorzystania nieodnawialnych surowców energetycznych, ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych, a także dostosowaniem do zmian klimatu. Nadto działania z zakresu efektywności energetycznej przez wzmocnienie „zielonego” aspektu gospodarki regionu doprowadzą do wzmocnienia jej konkurencyjności.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto	%	słabiej rozwinięty	10,4	2011	15,4	GUS UP	rocznie
2.	Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	słabiej rozwinięty	58,7	2012	67,0	GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W ramach PI 4.1 wspierany będzie rozwój energetyki w oparciu o źródła odnawialne. Wsparcie zostanie skierowane na inwestycje w infrastrukturę służącą do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych a także inwestycje związane z budową i modernizacją sieci elektroenergetycznych w pełni dedykowanych przyłączeniu nowych jednostek wytwórczych energii z OZE do sieci krajowej. Wsparciem objęte zostaną również m.in. inwestycje w instalacje służące dystrybucji ciepła pochodzącego z OZE, inwestycje w zakłady wytwarzające urządzenia OZE, instalacje do produkcji biokomponentów i biopaliw. Mniejsze koszty produkcji energii (mniejsze koszty przesyłu) oraz większe bezpieczeństwo systemu energetycznego powoduje, że wsparcie skierowane zostanie w szczególności na rozwój energetyki rozproszonej.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne do zwiększenia udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych w województwie.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorstwa; JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; administracja rządowa; państwowe jednostki organizacyjne; organizacje pozarządowe; inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	1970	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.2 Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw.

Realizacja PI spowoduje wniesienie wkładu przez region w realizację celu określonego dla Polski w ramach tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego, zgodnie z którym udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii ma wynieść 15% w roku 2020.

Efektom realizacji PI będzie zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw poprzez racjonalizację wykorzystania energii i ograniczenie strat energii w przedsiębiorstwach. Ponadto działania w tym obszarze przyczynią się do zmniejszenia emisyjności gospodarki w regionie. Zmniejszenie zużycia energii i efektywniejsze jej wykorzystanie, przełoży się na zmniejszenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, co wpłynie na zwiększenie ich konkurencyjności.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok	słabiej rozwinięty	0	2013	22000	SL 2014-2020	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Realizowane w ramach PI działania związane będą ze zwiększeniem efektywności energetycznej przedsiębiorstw w regionie, a tym samym zmniejszeniem energochłonności gospodarki regionu. Wsparcie skierowane zostanie na działania prowadzące do zmniejszenia strat energii, ciepła i wody w przedsiębiorstwach, w tym poprzez m.in. systemy zarządzania energią i jej jakością, instalacje i urządzenia techniczne służące poprawie efektywności energetycznej, a także zmierzające ku temu zmiany procesów technologicznych. Wspierane będą m.in. nowoczesne, energooszczędne technologie, audyty energetyczne/audyty efektywności energetycznej, a także wykorzystanie OZE przez przedsiębiorstwa. Przyczyni się to do obniżenia kosztów własnych przedsiębiorstw, a tym samym spowoduje wzrost ich konkurencyjności na rynku.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne dla wsparcia przedsiębiorstw planujących racjonalizację zużycia i ograniczenie strat energii.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorstwa

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	480	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych.

Realizacja PI spowoduje wniesienie wkładu przez region w realizację celu określonego dla Polski w ramach tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego, zgodnie z którym udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii ma wynieść 15% w roku 2020.

Efektem realizacji PI będzie racjonalizacja zużycia i ograniczenie strat energii w sektorach publicznym i mieszkaniowym co spowoduje zmniejszenie zapotrzebowania na energię. Poprawa efektywności energetycznej wpłynie również na obniżenie tzw. niskiej emisji, a także na poprawę sytuacji finansowej gospodarstw domowych.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	słabiej rozwinięty	0	2013	997	SL 2014-2020	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Budynki mieszkalne, publiczne i komercyjne odpowiedzialne są za ok. 40 % finalnego zużycia energii. Inwestowanie w działania na rzecz racjonalizacji zużycia i ograniczenie strat energii w sektorach publicznym i mieszkaniowym spowodują zmniejszenie zapotrzebowania na energię. Ostatecznie działania te skutkują również zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych oraz podniesieniem jakości powietrza.

W ramach PI wspierane będą działania polegające na kompleksowej modernizacji energetycznej budynków wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne. Zgodnie z przepisami prawa sektor publiczny pełnić ma wzorcową rolę w zakresie działań prowadzących do poprawy efektywności energetycznej, w związku z tym przewiduje się realizację znacznej części inwestycji w budynkach publicznych. Wsparcie przedsięwzięć polegających na przeprowadzeniu audytu energetycznego, kompleksowej modernizacji energetycznej wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianą źródeł ciepła doprowadzi do znaczącej redukcji zużycia energii cieplnej i elektrycznej. Przewidziane wsparcie jest niezbędne dla racjonalnego i sprawnego zarządzania administracyjnego w województwie uwidaczniającym się m.in. w racjonalnym i oszczędnym gospodarowaniu zasobami ekonomicznymi i środowiskowymi.

Uzupełniając przewiduje się działania informacyjno-edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie oszczędności i poszanowania energii, a także efektów podejmowanej interwencji.

W trosce o występujące na danym terenie gatunki ptaków chronionych, niezbędne będzie wykonanie ekspertyz ornitologicznych, szczególnie w odniesieniu do projektów polegających na ocieplaniu ścian i innym uszczelnianiu budynków.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 4.3 realizowany będzie wyłącznie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określa całościową koncepcję wspierania efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym na obszarze objętym ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym.

W ramach zintegrowanego podejścia wsparcie zostanie skierowane na realizację działań wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dla danego obszaru.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne dla zmniejszenia zużycia energii cieplnej i elektrycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; administracja rządowa; państwowe jednostki organizacyjne; inne jednostki sektora finansów publicznych; organizacje pozarządowe; inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej; spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno – prywatnym; kościoły i związki wyznaniowe.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy ponadto przewiduje się w zakresie inwestycji realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	375	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich oraz na obszarach pozamiejskich.

Realizacja PI spowoduje wniesienie wkładu przez region w realizację celu określonego dla Polski w ramach tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego, zgodnie z którym udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii ma wynieść 15% w roku 2020.

Transport w obrębie aglomeracji miejskich jest przede wszystkim głównym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza, jak i innych uciążliwości dla środowiska i jakości życia człowieka. Z drugiej strony transport w obrębie aglomeracji charakteryzuje się dużym potencjałem, jeśli chodzi o ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń powietrza oraz

integrację wewnętrzną miast i ich obszarów funkcjonalnych. Realizacja celu szczegółowego poprzez zmianę schematów mobilności miejskiej w kierunku mobilności bardziej zrównoważonej (większy udział transportu publicznego i niezmotoryzowanego) przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, a co za tym idzie do poprawy stanu środowiska naturalnego.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu CO2	słabiej rozwinięty	0	2013	597	SL 2014-2020	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W ramach PI 4.5 realizowane będzie wsparcie projektów dotyczących unowocześnienia, modernizacji infrastruktury transportu zbiorowego, uzupełnienia istniejących linii komunikacji zbiorowej łącznie z wyposażeniem w nowy, przyjazny dla środowiska tabor i inną infrastrukturę. Istotne znaczenie będą miały działania z zakresu integracji różnych form transportu zbiorowego funkcjonujących na terenach miejskich i podmiejskich. Planowany zakres wspieranych działań przyczyni się nie tylko do obniżenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, ale również do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza (w tym tzw. niskiej emisji i pyłów), co zdecydowanie wpłynie na poprawę jakości powietrza w regionie. W celu ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, a także bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia, wsparcie uzyskają m.in. działania związane z polityką parkingową, ułatwianiem podróży multimodalnych ("park&ride" i "bike&ride"), priorytetyzacją ruchu pieszego i rowerowego (budowa i rozwój tras rowerowych oraz systemów rowerów publicznych/miejskich), systemy zarządzania ruchem (ITS) oraz działania mające za zadanie zmniejszenie zatłoczenia miast i ograniczenie ruchu drogowego w centrach miast (np. ograniczenia w ruchu samochodowym w centrach miast, buspasy, priorytety w ruchu miejskim dla środków komunikacji publicznej). Wspierane będą inwestycje w m.in. energooszczędne oświetlenie uliczne, czy w budownictwo niskoenergetyczne i pasywne oraz likwidację źródeł niskiej emisji. Wspierane będą działania podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań naprawczych określonych w programach ochrony powietrza.

Wszystkie projekty dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej, w tym transportu publicznego będą musiały uwzględniać tego typu szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategię lub kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej dla danych obszarów.

W celu skutecznej realizacji celu PI niezbędne jest wspieranie działań promujących korzystanie z systemów transportu publicznego oraz działań edukacyjno-informacyjnych skierowanych do mieszkańców, służących pobudzeniu świadomości i zwiększeniu odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 4.5 realizowany będzie:

1. przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określa całościową koncepcję rozwoju transportu miejskiego na obszarze objętym ZIT.

W ramach zintegrowanego podejścia wsparcie zostanie skierowane na realizację działań wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dla danego obszaru.

2. bez uwzględniania wymiaru terytorialnego wsparcia. Wsparcie skierowane zostanie wyłącznie na działania związane z rozwojem transportu publicznego na obszarach wiejskich i małych miast (stanowiących centra społeczno-gospodarcze). Wsparciem objęte zostaną także przedsięwzięcia polegające na zakupie i modernizacji niskoemisyjnego taboru publicznego oraz infrastruktury taboru publicznego, inteligentne systemy transportowe oraz inne przedsięwzięcia zapewniające sprawnie funkcjonujący i atrakcyjny dla pasażera transport zbiorowy. Podejmowane działania będą uwzględniać rozwiązania zapewniające efektywność ekonomiczną i niskoemisyjność.

Podział ten uzasadniony jest zakresem znacznej części możliwych interwencji, przyczyniających się do wzmocnienia powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych określonych obszarów regionu (głównie miast i ich obszarów funkcjonalnych), co jest podstawowym celem realizacji polityki terytorialnej województwa.

Biorąc pod uwagę zasadność kompleksowego podejścia do rozwoju transportu publicznego nie tylko na obszarach miejskich i podmiejskich, ale również na pozostałych obszarach województwa zamierza się skierować wsparcie na powiązanie tych obszarów z mniejszymi miastami, stanowiącymi centra społeczno-gospodarcze poprzez interwencję w transport publiczny. Podjęte działania tym samym pozwolą zwiększyć znaczenie transportu publicznego na całym obszarze województwa.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne dla zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz poprawy jakości powietrza w województwie, w szczególności poprzez zmianę zachowań transportowych mieszkańców regionu.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Przedsiębiorcy; JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; administracja rządowa; państwowe jednostki organizacyjne; inne jednostki sektora finansów publicznych; inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno – prywatnym.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy ponadto przewiduje się w zakresie inwestycji realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	52	SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 3

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu, lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	Wskaźnik produktu	1.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	125			375			SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego, który generuje 22,27 % alokacji w osi priorytetowej 3.
Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	Wskaźnik produktu,	2.	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	10			52			SL 2014-2020	Jest to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 4.5., który łącznie ze wskaźnikiem z PI 4.3. generuje 54,19 % alokacji w osi priorytetowej 3.
Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	wskaźnik finansowy	3.	wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	43 920 794,99			271 526 215,84			SL 2014-2023	Planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela :7 Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 7 EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
3	003	0,00	3	01	198 570 687,14	3	01	131 237 670,99	3	01	174 160 354,61			
3	009	1 919 882,34	3	02	72 955 528,70	3	02	67 401 583,38	3	05				
3	010	5 759 647,00				3	03	72 886 961,47	3	07	97 365 861,23			
3	011	5 759 647,00												
3	012	5 759 647,00												
3	013	60 476 293,53												
3	014	25 918 411,51												
3	043	59 584 919,59												
3	044	16 250 432,61												
3	068	57 596 470,03												
3	090	32 500 865,23												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 4 REGION PRZYJAZNY ŚRODOWISKU

Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem

- 5.2. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami

Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

- 6.1. Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
- 6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie
- 6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
- 6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Oś priorytetowa 4 obejmuje dwa CT związane z ochroną środowiska: CT 5 Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem i CT 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami. Uzasadnieniem dla objęcia wsparciem w ramach jednej osi priorytetowej dwóch CT jest ścisłe powiązanie między stanem środowiska i zmniejszaniem presji na nie, a zapobieganiem zmianom klimatycznym i ryzyku tych zmian. Planowanie i wdrażanie w ramach jednej osi priorytetowej działań objętych interwencją w ramach CT 5 i CT6 pozwoli na lepsze osiągnięcie założonych celów niż miałyby to miejsce w przypadku odrębnych OP. Połączenie tych zagadnień w jedną oś priorytetową pozwoli uzyskać wyższą komplementarność i większą efektywność zarządzania wdrażaniem.

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	Ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.2 Wsparcie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zmniejszenie wrażliwości obszarów na zmiany klimatu.

Realizacja PI 5.2 przyczyni się do wzmocnienia odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu, głównie suszą, oraz zwiększania możliwości zapobiegania zagrożeniom i reagowaniem na nie, a także do poprawy zarządzania ryzykiem. Ma to szczególne znaczenie ze względu na to, że Kujawy w znacznej części są ubogie w wodę. Efektem realizacji celu szczegółowego będzie zmniejszenie wrażliwości obszarów na zmiany klimatu. Działania dostosowawcze do nadmiaru i deficytu wody, upowszechnienie odzyskiwania wody będą miały wpływ na poprawę bilansu wodnego województwa, natomiast wzmocnienie systemów monitoringu i ostrzegania, prognozowania zagrożeń i reagowania, wpłynie na poprawę bezpieczeństwa ludności województwa w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii. Efektem będzie również zmniejszone zagrożenie podtopieniami i powodzią w regionie, co w konsekwencji przełoży się na ograniczenie strat w gospodarce.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Pojemność obiektów małej retencji	dam ³	słabiej rozwinięty	14 201,5	2011	16 230,3	GUS UP	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparciem w ramach PI objęte zostaną projekty z zakresu małej retencji wodnej, mające na celu spowolnienie lub powstrzymanie odpływu wody, szczególnie na Kujawach, a także zmniejszenie podtopień i powodzi. Interwencja zostanie skierowana na rozwój infrastruktury, w tym budowę lub remont urządzeń służących do retencjonowania wód (jazy, zastawki, zbiorniki i stopnie wodne), ale również m.in. na przedsięwzięcia przywracające zdolności retencyjne naturalnych terenów podmokłych, odtwarzające tereny podmokłe, przywracające naturalne koryta rzeczne.

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej wsparcie uzyskają inwestycje mające na celu ochronę obszarów narażonych na powódź (np. wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących), czy realizacja inwestycji związanych z oceną ryzyka wystąpienia powodzi i zarządzania tym ryzykiem. Działania z zakresu ochrony przed powodzią określone zostaną na podstawie map zagrożeń i map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym, wymaganych tzw. dyrektywą powodziową.

Wsparcie uzyskają także przedsięwzięcia związane z rozwojem systemów zintegrowanego monitoringu i ostrzegania, prognozowania zagrożeń oraz wczesnego reagowania i ratownictwa, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa ludności województwa w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii. Wsparcie przeznaczone będzie m.in. na wyposażenie i wzmocnienie służb ratowniczych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Realizacja przedsięwzięć w ramach PI 5.2 poprawi warunki hydrologiczne regionu. Podejmowane interwencje zwiększą możliwości przeciwdziałania skutkom różnego rodzaju zagrożeń w tym związanych ze zmianami klimatu oraz ograniczą ich skutki, zwiększając odporność gospodarki regionu na wybrane zagrożenia, zwłaszcza susze i powodzie.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, ich jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; państwowe jednostki organizacyjne; inne podmioty posiadające osobowość prawną.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa. W zakresie ochrony obszarów przed ryzykiem powodziowym wsparcie dotyczy obszarów ze średnim ryzykiem, zgodnie z mapami ryzyka powodziowego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego. Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów o charakterze strategicznym, wynikających z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych (zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020).

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Objętość retencjonowanej wody	dam ³	EFRR	słabiej rozwinięty			2000	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zmniejszenie presji na środowisko naturalne w obszarze gospodarki odpadami

PI 6.1 przyczyni się do realizacji celu dotyczącego ochrony środowiska i wspierania efektywnego gospodarowania zasobami.

Efektem realizacji PI 6.1 będzie nowoczesna gospodarka odpadami, zgodnie z unijną hierarchią postępowania z odpadami, tj. zapobieganie powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie. Wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami przyniesie zarówno pozytywny efekt gospodarczy w postaci ponownego wykorzystania surowców i odzysk energii z odpadów, jak również polepszy jakość życia m.in. poprzez likwidację uciążliwości związanych ze składowaniem odpadów. Miara sukcesu w tym obszarze inwestowania będą przede wszystkim dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie ponownego użycia i recyklingu odpadów oraz zmniejszenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Dzięki tym działaniom poprawi się stan środowiska przyrodniczego oraz zasobów naturalnych, a także efektywność systemu gospodarki odpadami w regionie.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek ludności objętej zbiórką odpadów komunalnych	%	słabiej rozwinięty	79	2011	85	GUS	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach PI 6.1 uzyskają kompleksowe inwestycje mające na celu zastąpienie składowania odpadów innymi metodami ich zagospodarowania. Priorytetem w tym obszarze będzie wsparcie instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych i innych rodzajów odpadów, systemów selektywnej zbiórki, segregacji i recyklingu. Podejmowane działania zapewniają zintegrowane podejście zgodnie z unijną hierarchią postępowania z odpadami.

Ważnym elementem nowoczesnej gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów. Temu celowi służyć będzie zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawianiu odpadów, a także kompleksowych i racjonalnych metod gospodarowania odpadami, poprzez kampanie informacyjne i edukacyjne skierowane do mieszkańców województwa.

W ramach zintegrowanego podejścia wsparcie zostanie skierowane na realizację działań wynikających z planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego lub z planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Realizacja wsparcia zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami tj. zapobieganie powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie przyczyni się do zmniejszenia ilości odpadów biodegradowalnych przekazywanych na składowiska oraz do zwiększenia udziału odpadów przygotowanych do ponownego użycia i podlegających recyklingowi. Podejmowana interwencja przyczyni się do realizacji zobowiązań akcesyjnych Polski oraz dyrektyw unijnych (tzw. odpadowej i składowiskowej).

Przedsięwzięcia realizowane w ramach PI 6.1 muszą być zgodne z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego lub z planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; przedsiębiorcy.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.2 Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zmniejszenie presji na środowisko naturalne w obszarze gospodarki wodno-ściekowej w regionie

Pomimo zauważalnego w ostatnich latach postępu w zakresie intensywnej rozbudowy infrastruktury komunalnej zapewniającej odprowadzanie ścieków i efektywne oczyszczanie ścieków, której efektem jest znaczna redukcja presji wywieranej na środowisko ze strony sektora komunalnego, potrzeby w tym zakresie są nadal znaczące. Sektor komunalny jest jednym z głównych źródeł substancji stanowiących zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i powodujących ich eutrofizację.

Efektem realizacji PI 6.2 będzie wzrost liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków. Ponadto dzięki tym działaniom poprawi się stan środowiska przyrodniczego, w szczególności poprawie ulegnie stan chemiczny i ekologiczny wód, w wyniku ograniczania ilości odprowadzanych nieczystości.

PI 6.2 przyczyni się do realizacji celu dotyczącego ochrony środowiska oraz będzie miał pozytywny wpływ na obszary cenne przyrodniczo, w tym Obszary Natura 2000, a także na ochronę Morza Bałtyckiego przed zanieczyszczeniami, co jest jednym z kluczowych celów SUE MB.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków	RLM	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie
2.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	słabiej rozwinięty	71,0	2012	80	GUS	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach PI 6.2 uzyskają kompleksowe projekty wsparcia gospodarki wodno-ściekowej z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociagowymi, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków lub podwyższenie parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi z oczyszczalni komunalnych przez wspieranie metod przetwarzania osadów ściekowych i ich optymalnego zagospodarowania. W terenach zabudowy rozproszonej wsparcie uzyskają systemy indywidualnych oczyszczania ścieków (na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna).

Podejmowane działania stanowią będą kontynuację realizacji zadań w ramach gospodarki wodno-ściekowej określonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM.

Istotne znaczenie dla zrównoważonego zarządzania wodami w regionie będą miały programy ochrony wód i poprawy bilansu wodnego wód powierzchniowych i podziemnych oraz inwestycje związane z zaopatrzeniem w wodę w ramach kompleksowych projektów gospodarki wodno-ściekowej (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody) w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM lub gdy na danym terenie zapewniona jest sieć kanalizacyjna.

Wsparciem objęte zostaną inwestycje w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową, m.in. laboratoria i instalacje kontrolno-pomiarowe.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 6.2 realizowany będzie wyłącznie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określa całościową koncepcję wsparcia gospodarki wodno-ściekowej na obszarze objętym ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Ważnym impulsem do realizacji działań w tym obszarze jest konieczność dokończenia bądź przyspieszenia procesu wdrażania prawa UE, zwłaszcza w sektorze gospodarki wodno-ściekowej. Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do zwiększenia liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w efekcie czego nastąpi zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do wód podziemnych, powierzchniowych oraz gleby.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; przedsiębiorcy.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie pozakonkursowym.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy przewiduje się w zakresie inwestycji realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	Słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie

Środowisko przyrodnicze i kulturowe to ważne czynniki rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Stanowią jeden z czynników mogących służyć wzmacnianiu konkurencyjności regionu. Wykorzystując ten potencjał można w istotny sposób zdywersyfikować gospodarkę województwa i tworzyć alternatywne miejsca pracy.

Realizacja PI 6.3 służyć będzie z jednej strony zachowaniu dziedzictwa naturalnego i kulturowego, rozwojowi zasobów kultury, z drugiej bardziej efektywnemu wykorzystaniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu jako źródło realnych korzyści ekonomicznych.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach budżetu jednostek samorządu	%	słabiej rozwinięty	3,0	2012	3,2	GUS	rocznie

	terytorialnego ogółem							
--	--------------------------	--	--	--	--	--	--	--

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach PI 6.3 skierowane zostanie na projekty infrastrukturalne realizowane w instytucjach kultury, bibliotekach, archiwach, muzeach, obiektach i obszarach zabytkowych, obszarach przemysłowych o wartościach historycznych, a także na konserwację zabytków ruchomych i materiałów archiwalnych stanowiących dziedzictwo dokumentacyjne.

Przewiduje się także wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych walorów środowiskowych i kulturowych regionu pod kątem komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu (np. produkt regionalny), w tym poprzez dofinansowanie działalności i rozwój centrów informacji turystycznej i kulturalnej.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 6.3 realizowany będzie:

3. przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określa całościową koncepcję zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowania na obszarze objętym ZIT.

4. bez uwzględniania wymiaru terytorialnego wsparcia. Wsparcie skierowane zostanie przede wszystkim na działania związane ze wsparciem wojewódzkich instytucji kultury.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Interwencja w PI 6.3 przyczyni się do ochrony, zachowania i zabezpieczenia obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych, rozwoju regionalnej i lokalnej infrastruktury kultury oraz zapobieganie jej degradacji. Wsparcie w tym obszarze zapobiegnie ograniczeniu zakresu ich działalności i przyczyni się do komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego. Również ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego stworzy nowe możliwości inwestycyjne i może stymulować gospodarkę regionu przez wyznaczanie nowych kierunków i sposobów rozwoju.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; państwowe jednostki organizacyjne; organizacje pozarządowe; inne podmioty posiadające osobowość prawną; przedsiębiorcy.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy ponadto przewiduje się w zakresie inwestycji realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			220	SL 2014-2020	rocznie
2.	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			8	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.4 Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego.

Realizacja PI 6.4 wpłynie na poprawę ochrony obszarów przyrodniczych, poprzez przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału regionalnego i lokalnego wykorzystującego zasoby przyrodnicze. Zahamowane zostaną niekorzystne przekształcenia, degradacja i fragmentacja siedlisk przyrodniczych, gatunków fauny i flory, czy nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych. Ograniczona zostanie niekontrolowana eksploatacja obszarów cennych przyrodniczo poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego. Zapewni to z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, jednocześnie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach PI 6.4 będą w wielu przypadkach przyczyniały się do adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	szt.	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie
2.	Udział powierzchni obszarów chronionych powierzchni ogółem	%	słabiej rozwinięty	31,8	2012	32	SL 2014-2020	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W obliczu intensywnych przemian stanu środowiska, niezbędne staje się podjęcie działań z zakresu aktywnej ochrony przyrody, w szczególności w odniesieniu do gatunków zwierząt zmniejszających swą liczebność i narażonych na wyginięcie. W ramach PI 6.4 wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia zwiększające potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania

bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków (ochrona powierzchni oraz odtwarzanie siedlisk cennych przyrodniczo), rewaloryzacją i renaturalizacją. Wspierane będą również centra ochrony różnorodności biologicznej oraz ośrodki prowadzące działalność w zakresie edukacji ekologicznej. Wsparcie uzyskają inwestycje zabezpieczające obszary cenne przyrodniczo przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów oraz dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze. W celu uzyskania informacji o elementach przyrody występujących na danym terenie wspierana będzie inwentaryzacja przyrodnicza.

Przewiduje się wsparcie tworzenia planów ochrony dla obszarów chronionych oraz działania informacyjno-edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie właściwych zachowań społecznych w odniesieniu do dziedzictwa przyrodniczego regionu.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 6.4 realizowany będzie:

1. przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określa całościową koncepcję ograniczenia degradacji środowiska przyrodniczego i wzmocnienie różnorodności biologicznej na obszarze objętym ZIT, w tym projekty z zakresy ochrony przyrody na obszarach miejskich i pozamiejskich, projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze wraz z promocją; projekty dotyczące sporządzenia inwentaryzacji przyrodniczej gmin.

2. bez uwzględniania wymiaru terytorialnego wsparcia. Wsparcie skierowane zostanie na działania związane z ochroną siedlisk i gatunków, rewaloryzacją i renaturalizacją. Wspierane będą również centra ochrony różnorodności biologicznej oraz ośrodki prowadzące działalność w zakresie edukacji ekologicznej. Wsparcie uzyskają inwestycje zapewniające lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.

Podział ten uzasadniony jest koniecznością zastosowania odrębnego podejścia do obszarów chronionych, takich jak parki krajobrazowe. W tym zakresie większy nacisk zostanie położony na wspieranie parków krajobrazowych województwa w zakresie ochrony krajobrazu, ochrony przyrody i edukacji ekologicznej. Ochrona miejsc cennych przyrodniczo realizowana będzie również poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszary mniej wrażliwe poprzez utworzenie szlaków przyrodniczych i ścieżek edukacyjnych.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wdrożenie założeń określonych w PI 6.4 przyczyni się do zwiększenia stopnia ochrony obszarów cennych przyrodniczo pozwalając jednocześnie na efektywne korzystanie z zasobów środowiska (działalność wykorzystująca lokalne zasoby przyrodnicze) i promowanie jego walorów, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej województwa. Działania związane z edukacją ekologiczną przełożą się natomiast na długofalowe efekty w postaci większej świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie użytkowania środowiska i działania na rzecz jego ochrony.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia; państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne; podmioty posiadające osobowość prawną; organizacje pozarządowe.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa. Przewiduje się, że większość działań koncentrować się będzie na obszarach cennych przyrodniczo, w tym obszarach chronionych.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy przewiduje się w zakresie inwestycji realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			57	SL 2014-2020	rocznie
2.	Długość utworzonych	km	EFRR	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie

	szlaków turystycznych								
--	-----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 4 CT 5

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	wskaźnik produktu	1.	Objętość retencjonowanej wody	m ³	EFRR	słabiej rozwinięty	500			2000			SL 2014-2020	Zakłada się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 5.2., który generuje 80 % alokacji w ramach celu tematycznego 5.
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	wskaźnik finansowy	2.	Wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	5 475 459,11			12 342 100,72			SL 2014-2021	Planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 4 CT 6

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu, lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
-----------------	---	-----	------------------	--	---------	-------------------	---------------------	--------------------	---------------	---

						M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku	wskaźnik produktu	1.	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej [km]	km	EFRR	słabiej rozwinięty						SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 6.2., który generuje 12,5 % alokacji CT 6 w osi priorytetowej 4.
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku	wskaźnik produktu	2.	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem [szt.]	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	70		220			SL 2014-2020	Jest to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 6.3., który generuje 21,39% alokacji w ramach CT 6
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku	KEW	3.				słabiej rozwinięty							
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku	wskaźnik finansowy	4.	wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	44 301 441,88		98 736 805,76			SL 2014-2020	Planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela :7 Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 7 EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
4	017	13 439 176,34	4	01	105 319 259,48	4	01	25 232 739,25	4	01	54 853 780,98			
4	018	5 759 647,00	4	02	5 759 647,00	4	02	22 421 482,98	4	05				
4	019	0,00				4	03	63 424 684,25	4	07	56 225 125,50			
4	020	6 171 050,36												
4	021	6 171 050,36												
4	022	28 798 235,01												
4	085	5 759 647,01												
4	086	0,00												
4	087	9 873 680,58												
4	088	2 468 420,14												
4	091	2 468 420,14												
4	092	0,00												
4	094	21 118 705,68												
4	095	9 050 873,86												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 5 SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I DOSTĘPNOŚĆ ZEWNĘTRZNA REGIONU

Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej

- 7.2. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
- 7.3. Rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne
- 7.4. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	Ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie dostępności transportowej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drogach.

Zwiększenie dostępności transportowej w regionie kujawsko-pomorskim będzie osiągane poprzez budowę, przebudowę i modernizację sieci drogowej, w taki sposób, aby usuwała ona niedobory w przepustowości oraz zapewniała ona połączenia regionalnej sieci transportowej z TEN-T. Inwestycje w infrastrukturę transportową będą uzupełniane inwestycjami w bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz tabor. Planowane interwencje będą wynikały z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych.

Realizacja PI pozwoli na poprawę dostępności wewnątrzregionalnej oraz zapewni połączenia regionalnej sieci transportowej z TEN-T. Pozwoli na zmniejszenie skali marginalizacji

poszczególnych części regionu oraz grup mieszkańców. Zwiększy atrakcyjność ośrodków miejskich, szczególnie regionalnych i subregionalnych, jako ośrodków wzrostu gospodarczego. Stworzy warunki dla zwiększenia mobilności mieszkańców województwa. Będzie także mieć wpływ na wzrost konkurencyjności, zwiększenie możliwości inwestowania oraz przyczyni się do tworzenia miejsc pracy. Podniesie także poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz mieszkańców miejscowości, w których zostaną zrealizowane obwodnice i obejścia drogowe.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wypadki drogowe na 100 tys. mieszkańców	100 tys. osób/rok	słabiej rozwinięty	63,7	2011	55	GUS	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparciem zostaną objęte inwestycje w drogi wojewódzkie, wiążące regionalny układ transportowy, w tym włączający do TEN-T. Z uwagi na niską dostępność wewnątrzregionalną wsparciem objęte zostaną inwestycje na drogach poza TEN-T, dołączające do sieci pozostałe obszary nieznajdujące się w obszarze dostępu podstawowej sieci transportowej (miasta regionalne i subregionalne, obszary o najniższej dostępności transportowej, w tym obszary wiejskie) lub usprawniające połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego. Przewiduje się również wsparcie inwestycji mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach, z uwzględnieniem bezpieczeństwa ruchu pieszych. Wspierane będą także przedsięwzięcia mające na celu odciążenie układów komunikacyjnych miejscowości przez budowę obwodnic i obejść.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne aby poprawić dostępność transportową regionu w układzie kraju i europejskim, zwiększyć wewnątrzregionalną dostępność transportową zwłaszcza tych obszarów województwa, które znajdują się w oddaleniu od regionalnych, subregionalnych i lokalnych ośrodków życia społeczno-gospodarczego (w tym ośrodków aktywności gospodarczej, rozwijających się obszarów inwestycyjnych, centrów logistycznych) oraz podnieść poziom bezpieczeństwa na drogach.

Inwestycje realizowane w ramach PI będą uwzględniały działania związane z dostosowaniem infrastruktury do zmieniających się warunków klimatycznych.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia oraz ich jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów o charakterze strategicznym, wynikających z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych (zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020). Kryteria wyboru projektów z zakresu infrastruktury drogowej dla dróg wojewódzkich będą uwzględniać zapisy Umowy partnerstwa 2014-2020. Ponadto przewiduje się możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego w zakresie inwestycji realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	słabiej rozwinięty			250	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.3 Rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: lepsze wykorzystanie regionalnego potencjału w zakresie transportu śródlądowego

Transport wodny śródlądowy stanowi istotną alternatywę dla drogowego i kolejowego transportu towarów. Poprawa parametrów użytkowych dróg wodnych umożliwi ich większe wykorzystanie w transporcie towarów oraz rozwój małogabarytowego transportu turystycznego. Niedostateczny stan techniczny szlaków wodnych to jedna z istotnych barier rozwojowych w województwie. Interwencja w PI przyczyni się do realizacji założeń tzw. „niebieskiej gospodarki” oraz do promowania transportu śródlądowego w regionie kujawsko-pomorskim.

Planowane interwencje będą wynikały z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych oraz będą wynikały z Master Planu/ów przygotowywanych na poziomie krajowym.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Przewozy krajowe ładunków żegluga śródlądową w województwie kujawsko-pomorskim	tys. ton	słabiej rozwinięty	478	2011		GUS	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

W ramach tego PI będą realizowane zadania związane z poprawą parametrów użytkowych infrastruktury śródlądowych dróg wodnych i terminali przeładunkowych nie należących do sieci TEN-T celem umożliwienia ich większego wykorzystania w transporcie towarów oraz rozwój małogabarytowego transportu turystycznego. Przewiduje się również wsparcie inwestycji mających na celu wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania i monitorowania ruchu śródlądowych dróg wodnych (w tym portów śródlądowych).

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Poprawa parametrów użytkowych infrastruktury śródlądowych dróg wodnych i terminali przeładunkowych ma ścisły związek z rozwojem alternatywnych form transportu, takich jak transport wodny śródlądowy. Realizacja PI przyczyni się do rozwijania „niebieskiej gospodarki” z jednoczesnym poszanowaniem różnorodności biologicznej i środowiska. Inwestycje realizowane w ramach PI będą uwzględniały działania związane z dostosowaniem infrastruktury do zmieniających się warunków klimatycznych.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia oraz ich jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym; przedsiębiorcy.

Obszar objęty wsparciem

Obszary zlokalizowane bezpośrednio przy głównych drogach wodnych (w strefie oddziaływania dróg wodnych – E40 i E70)

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Przewiduje się pozakonkursowy tryb wyboru projektów. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów o charakterze strategicznym, wynikających z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych (zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020) oraz z Master Planu/ów przygotowywanych na poziomie krajowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów na śródlądowych drogach wodnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			2	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach towarowych i pasażerskich w regionie

Niedostateczny stan techniczny i dekapitalizacja wielu odcinków regionalnych linii kolejowych, taboru kolejowego dla przewozów regionalnych oraz zły stan infrastruktury dworcowej to jedne z istotnych barier rozwojowych województwa. Taka sytuacja ma m.in. niekorzystny wpływ na mobilność mieszkańców regionu, możliwości rozwoju poszczególnych jego obszarów oraz środowisko naturalne.

Realizacja PI jest zgodna z unijną polityką transportową oraz zaleceniami KE dla Polski w kwestii preferencji dla inwestycji w infrastrukturę kolejową. Realizacja PI przyczyni się do promowania transportu kolejowego w województwie.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wojewódzki bilans przewozów pasażerów transportem kolejowym - przewozy wewnątrz województwa kujawsko-pomorskiego	tys. osób	słabiej rozwinięty	7303	2010	7500	GUS	Co 5 lat

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

Wsparciem zostaną objęte inwestycje w budowę, modernizację, rehabilitację sieci kolejowej doprowadzającej ruch w kierunku sieci TEN-T, mającej znaczenie dla systemu przewozów regionalnych w województwie, zakup i modernizację jednostek taboru kolejowego dla regionalnych przewozów pasażerskich oraz budowę, modernizację, rehabilitację kolejowej infrastruktury dworcowej. Przewidywane jest także wsparcie inwestycji punktowych przeznaczonych do obsługi transportu pasażerskiego i towarowego, w tym podnoszące standard obsługi klientów korzystających z usług kolejowych. Inwestycje w infrastrukturę kolejową będą uzupełniane inwestycjami w bezpieczeństwo ruchu kolejowego, ITS itp.

Inwestycje na sieci TEN-T oraz dotyczące linii, na których zarządcą jest PKP PLK tylko na zasadach wynikających z Umowy partnerstwa 2014-2020 i tylko w przypadku gdy mają one znaczenie regionalne.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W zakresie infrastruktury kolejowej będą realizowane projekty mające istotne znaczenia dla systemu przewozów regionalnych, przyczyniające się do zwiększenia mobilności mieszkańców województwa oraz poprawy warunków podróżowania.

Inwestycje realizowane w ramach PI będą uwzględniały działania związane z dostosowaniem infrastruktury do zmieniających się warunków klimatycznych.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; podmioty wykonujące w imieniu samorządu województwa zadania z zakresu przewozów regionalnych; zarządzający infrastrukturą kolejową.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów o charakterze strategicznym, wynikających z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych (zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020).

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	EFRR	Mniej rozwinięty region			40	SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 5

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		

Oś priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnątrzregionu	wskaźnik produktu	1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [km] / Total length of reconstructed or upgraded roads [km] (CI)	km	EFRR	słabiej rozwinięty		250	SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego 7.2., który generuje 68,87 % alokacji w osi priorytetowej 5.
Oś priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnątrzregionu	wskaźnik finansowy	2.	wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	76 129 377,98	216 672 343,86	SL 2014-2025	Planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
5	026	23 312 856,92	5	01	216 672 434,86	5	01	65 001 730,46	5	07	216 672 434,86			
5	027	4 114 033,57	5	02	0,00	5	02	48 819 865,06						
5	030	40 454 663,46				5	03	102 850 839,34						
5	031	0,00												
5	032	0,00												
5	034	121 363 990,42												
5	036	6 856 722,62												
5	042	20 570 167,87												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 6 SOLIDARNE SPOŁECZEŃSTWO I KONKURENCYJNE KADRY

Cel tematyczny 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

- 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną (...)
- 9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

Cel tematyczny 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie

- 10.4. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Realizacja dwóch celów tematycznych, tj. CT 9 i CT 10 w ramach jednej osi wynika z logicznego powiązania ze sobą interwencji w sferze społeczno-gospodarczej regionu oraz komplementarności przewidzianych w nich działań. Kompleksowe wsparcie w zakresie ochrony zdrowia, edukacji i uczenia się przez całe życie oraz rozwoju obszarów miejskich ma na celu wspieranie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie ubóstwu, a także poprawę jakości życia mieszkańców regionu, przy jednoczesnym zwiększeniu efektywności wydatkowania środków. Działania ograniczające się do jednej z tych dziedzin, nie będą przynosiły zamierzonych efektów oraz nie będą miały charakteru trwałego.

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	Ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 Priorytet inwestycyjny 9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną (...)

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych.

Realizacja PI 9.1 przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego poprawy dostępu mieszkańców regionu do usług zdrowotnych i społecznych, a tym samym zmniejszenia nierówności w dostępie do tych usług. Działania związane ze zwiększeniem dostępu do usług medycznych oraz poprawą warunków mieszkalnych są istotnym elementem przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Interwencja nastąpi w obszarach deficytowych zidentyfikowanych na poziomie krajowym oraz regionalnym oraz uwzględniających istniejące braki w infrastrukturze w wymiarze terytorialnym.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
1.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych)	%	słabiej rozwinięty	17,9	2011	16,0	GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W ramach PI 9.1 w zakresie ochrony zdrowia wspierane będą inwestycje podmiotów ochrony zdrowia świadczących usługi medyczne w obszarach deficytowych, w szczególności przejawiających się wysoką zachorowalnością i umieralnością z powodu chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, psychicznych, a także odzwierciedlających zdiagnozowane specyficzne potrzeby regionu, w tym geriatrya. Będą to przede wszystkim inwestycje związane z podnoszeniem jakości i dostępności do świadczeń medycznych, w tym również osiągnięcie zgodności z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach prawa. Dofinansowane zostaną inwestycje w obiektach ochrony zdrowia oraz doposażenie w nowoczesną aparaturę i urządzenia medyczne. Przedmiotowe działania, mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej liczby osób aktywnych zawodowo w związku z dynamicznie narastającym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa i zmniejszaniem się odsetka osób w wieku produkcyjnym.

W zakresie infrastruktury społecznej wspierane będą inwestycje polegające na tworzeniu mieszkań wspomaganych, chronionych i socjalnych w ramach kompleksowych projektów w powiązaniu ze wsparciem z EFS na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem

społecznym. Działania te będą możliwe w oparciu o istniejącą infrastrukturę, z wyłączeniem budowy nowych obiektów. Wsparcie uzyskają także inwestycje infrastrukturalne poprawiające dostęp do usług społecznych osób w różnych kategoriach wiekowych (np. tworzenie i rozwój dziennych ośrodków wsparcia świadczących usługi opiekuńcze, poradni wsparcia świadczących usługi dla rodzin, placówek całodobowej opieki dla osób starszych, wsparcie dziennych domów pomocy, klubów pracy z młodzieżą, ośrodków interwencji kryzysowej, tworzenie noclegowni i ogrzewalni). Poza tym, możliwe do realizacji będą inwestycje infrastrukturalne dotyczące opieki nad dziećmi do 3 roku życia.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne w celu poprawy świadczonych usług medycznych i opieki społecznej w obszarach deficytowych z punktu widzenia potrzeb mieszkańców regionu. Tego rodzaju działania przyczynią się także do zapewnienia aktywności zawodowej osób zatrudnionych, także w kontekście nasilającego się zjawiska starzenia się społeczeństwa. Pozwolą również na zwiększenie liczby osób aktywnych zawodowo, dotkniętych chorobą, skutkami wypadków, czy niepełnosprawnością.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Podmioty lecznicze uczestniczące w systemie ochrony zdrowia, z wyłączeniem ratownictwa medycznego; JST, ich związki i stowarzyszenia oraz ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów o charakterze strategicznym, wynikających z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych (zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020).

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	Szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	48			SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 Priorytet inwestycyjny 9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: włączenie społeczności zamieszkujących obszary problemowe.

Efektem realizacji PI będzie zmniejszenie się poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz wzrost aktywności społecznej na obszarach problemowych.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych)	%	słabiej rozwinięty	17,9	2011	16	GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się

do minimalizacji istniejących na danych obszarach problemów. W województwie kujawsko-pomorskim skala degradacji społecznej, gospodarczej i fizycznej poszczególnych obszarów jest znacząca. Problem ten istnieje zarówno w wybranych dzielnicach większych miast, jak i w szczególności w mniejszych miastach regionu. Występują tam problemy gospodarcze, ubóstwa, wykluczenia społecznego, zdegradowanej zabudowy i infrastruktury technicznej oraz dostępności transportowej, co powoduje kumulację negatywnych zjawisk społecznych.

Tak wielowątkowy i skomplikowany problem wymaga rozwiązań opartych na szerokim zestawie interwencji, gdzie szczególne znaczenie będą miały projekty realizowane w ramach EFS związane z likwidacją wykluczenia społecznego. W ramach PI 9.2 wspierane będą wyłącznie inwestycje infrastrukturalne będące uzupełnieniem planowanych lub zrealizowanych interwencji EFS i mające zarazem na celu wywołanie określonego efektu społecznego na zidentyfikowanym obszarze problemowym.

Działania rewitalizacyjne podejmowane będą w oparciu o Lokalne Programy Rewitalizacji i zostaną podporządkowane rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów społecznych. Projekty z zakresu rewitalizacji będą musiały być realizowane wyłącznie jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru, co powoduje, że będą musiały nabrać charakteru kompleksowego.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 9.2 realizowany będzie wyłącznie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określa całościową koncepcję realizacji kompleksowej rewitalizacji społeczno-gospodarczej na obszarze objętym ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Uwzględnienie tego PI jest niezbędne dla podjęcia infrastrukturalnego charakteru interwencji mającego przyczynić się do zmniejszenia występowania negatywnych zjawisk społecznych obszarach problemowych.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; administracja rządowa; państwowe jednostki organizacyjne; inne jednostki sektora finansów publicznych; organizacje pozarządowe; przedsiębiorstwa; inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej; spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno – prywatnym; kościoły i związki wyznaniowe.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w PI wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy przewiduje się w zakresie inwestycji realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o wielkości środków, zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy zgodnie z art. 37 CPR.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba nowych/ przebudowanych/ przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	161	SL 2014-2020	rocznie

2.A.4 Priorytet inwestycyjny 10.4 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach

Realizacja PI 10.4 przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego poprawy dostępności i podniesienia jakości kształcenia oraz jej większego powiązania z rynkiem pracy. Działania związane z poprawą warunków dydaktycznych w szkołach i placówkach kształcenia, polegające na doposażeniu w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni, zwłaszcza matematycznych i przyrodniczych w szkołach stanowi istotny czynnik wzbudzający zainteresowanie uczniów tymi przedmiotami wspierający wybór ścieżki edukacyjnej związanej z naukami ścisłymi, zaś w dłuższej perspektywie zwiększający liczbę studentów na tych kierunkach.

Rezultatem interwencji będzie poprawa warunków kształcenia oraz podniesienie kompetencji zawodowych i umiejętności mieszkańców regionu oczekiwanych na rynku pracy. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową sprzyjać będą wzrostowi aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość raportowania
1.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	%	słabiej rozwinięty	61,7	2012	71,6	GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

W ramach PI 10.4 wspierane będą inwestycje infrastrukturalne służące poprawie dostępu i jakości wychowania przedszkolnego. Wsparciem objęte zostaną inwestycje związane z adaptacją istniejących obiektów na potrzeby świadczenia usług edukacji przedszkolnej, funkcjonalnym dostosowaniem ośrodków wychowania przedszkolnego do wymogów określonych przepisami prawa. Budowa nowych obiektów możliwa będzie jedynie przy udokumentowanym braku możliwości adaptacji istniejących obiektów.

Celem zwiększenia potencjału i lepszego dopasowania kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców oraz wdrażania idei uczenia się przez całe życie wsparcie skierowane będzie również na rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej szkół oraz placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne. Dofinansowane zostaną inwestycje związane z tworzeniem oraz unowocześnianiem pracowni kształcenia praktycznego oraz warsztatów szkolnych szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne. Wspierane będą także inwestycje w zakresie adaptacji i funkcjonalnego dostosowania placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego do kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami. Wsparciem zostaną objęte również inwestycje w infrastrukturę wyższego szkolnictwa zawodowego.

W celu kształtowania postaw kreatywności, innowacyjności i rozwojowi kluczowych kompetencji dzieci i młodzieży wspierany będzie rozwój infrastruktury służącej poprawie usług edukacyjnych oraz popularyzacji nauki i innowacji. Dofinansowane zostaną inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową podmiotów świadczących usługi rozwojowe (m.in. placówki i ośrodki kształcenia ustawicznego, zawodowego, praktycznego, szkoły dla dorosłych).

W celu promowania zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, integrowania środowiska i społeczności uczniów, a tym samym zapobiegania przedwczesnemu opuszczaniu systemu edukacji wspierane będą działania uzupełniające luki w zakresie niezbędnej infrastruktury.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Realizacja PI przyczyni się do: poprawy stanu infrastruktury opieki nad dziećmi i edukacyjnej oraz warunków kształcenia, a tym samym do poprawy jakości edukacji, podniesienia kompetencji zawodowych i umiejętności mieszkańców regionu oczekiwanych na rynku pracy oraz do wyrównywania szans życiowych przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu i ubóstwu oraz sprzyjając wzrostowi aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

JST, ich związki i stowarzyszenia, oraz ich jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną; państwowe jednostki organizacyjne; osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne; zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; szkoły wyższe; organizacje pozarządowe; przedsiębiorcy

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi precyzyjne skierowanie wsparcia oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów PI.

Tryb pozakonkursowy będzie miał zastosowanie do projektów o charakterze strategicznym, wynikających z regionalnego zestawienia projektów priorytetowych (zgodnie z Umową partnerstwa 2014-2020). Ponadto przewiduje się możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego w zakresie inwestycji realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów zwrotnych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
2.	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	21			SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 6

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu, lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry (EFRR)	Wskaźnik produktu,	1.	Liczba wspartych podmiotów w leczniczych [szt.]	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty	10			48			SL 2014-2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego, który generuje 57,75% alokacji w osi priorytetowej 6.
Oś priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry (EFRR)	wskaźnik finansowy	8.	wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	49 776 900,99			256 441 426,07			SL 2014-2026	Planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonej przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela :7 Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 7 EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
6	049	5 073 974,74	6	01	239 162 485,06	6	01	97 159 759,56	6	01	72 681 259,79			
6	050	30 443 848,44	6	02	17 278 941,01	6	02	108 336 217,43	6	05				
6	052	10 147 949,48				6	03	50 945 449,08	6	07	183 760 166,28			
6	053	125 889 427,34												
6	054	21 804 377,95												
6	055	43 197 352,52												
6	101	19 884 495,60												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 7 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

9.10 Przedsięwzięcia inwestycyjne w kontekście rozwoju LSR kierowanych przez społeczność

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.10 Przedsięwzięcia inwestycyjne w kontekście rozwoju LSR kierowanych przez społeczność

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzrost aktywności społeczności lokalnych.

Realizacja priorytetu, poprzez zastosowanie instrumentu RLKS, zaktywizuje lokalne społeczności i umożliwi kształtowanie się kapitału społecznego, który jest znaczącym czynnikiem w kontekście poprawy konkurencyjności obszarów zmarginalizowanych i ma szansę w dużym stopniu przyczynić się do realizacji założeń celu tematycznego 9.

Realizacja priorytetu wpłynie na poprawę warunków uczestnictwa osób zamieszkujących obszary wiejskie i małe miasta w życiu społecznym i gospodarczym. Umożliwi kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów wiejskich, oraz wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorstw na obszarach wsi i małych miast.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - wskaźnik zbiorczy z trzech podwskaźników (w %)	%	słabiej rozwinięty	17,9	2011	16,0	GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

Wsparciem objęte zostaną działania rewitalizacyjne na obszarach miejscowości wiejskich (odnowa społeczno-gospodarcza wsi), które muszą mieć charakter kompleksowy i wynikać z krajowych, regionalnych i lokalnych programów/planów lub dokumentów im równoważnych. Działania inwestycyjne w obszarze rewitalizacji muszą służyć realizacji CT9 i wynikać z działań realizowanych z EFS.

Wsparciem inwestycyjnym zostaną objęte również przedsięwzięcia rozwojowe realizowane przez mikro i małe przedsiębiorstwa reprezentujące, określone w LSR, branże charakterystyczne dla danego obszaru. Przewiduje się wspieranie tworzenia i rozwoju małych inkubatorów przedsiębiorczości, wspomagających przedsiębiorstwa z branży nieruchomości. Działania te będą realizowane na obszarach miejscowości wiejskich oraz miast do 20 000 mieszkańców.

Realizacja dróg gminnych będzie możliwa w odniesieniu do projektów dotyczących odnowy wsi oraz realizacji inkubatorów przedsiębiorczości jedynie w przypadku spełnienia ściśle określonych warunków, tj.

- realizacja dróg musi stanowić część szerszej koncepcji projektu kompleksowego,
- projekt powinien zostać ujęty w LSR.

Na późniejszym etapie programowania zamierza się określić maksymalny procentowy udział wydatków przeznaczonych na drogi w całkowitej kwocie projektu.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Zgodnie z wizją zawartą w Strategii Europa 2020, nowy model gospodarczy powinien opierać się nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu i ograniczeniu ubóstwa. Realizacja PI 9.10 została zaplanowana tak aby wpływać na stworzenie lokalnych gospodarek charakteryzujących się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości, co jest jednym z istotnych elementów sprzyjających włączeniu społecznemu. Analiza zjawisk wykluczenia społecznego i ubóstwa pozwala stwierdzić, że mają one wymiar terytorialny i dotyczą obszarów o szczególnym natężeniu problemów natury społecznej i terytorialnej, takich jak oddalenie od rynku pracy, degradacja obszarów oraz niewystarczający dostęp do dobrej jakości, niedrogich usług społecznych. Odpowiedzią na te problemy jest realizacja kompleksowych działań rewitalizacyjnych nastawionych na zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Wsparcie w ramach PI realizowane będzie poprzez instrument terytorialny RLKS, który ułatwia społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych poprzez ich inicjowanie i realizację w formule partycypacyjnej przy współudziale lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru, a także przy współudziale samorządów lokalnych. Pozwoli to uzyskać bardziej skoncentrowane i trwałe efekty, dzięki współodpowiedzialności lokalnych aktorów. Metoda ta generuje innowacje społeczne, nowe sposoby myślenia i działania.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Lokalne Grupy Działania, JST, ich związki i stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, mikro i małe przedsiębiorstwa, kościoły i związki wyznaniowe.

Grupą docelową będą mieszkańcy obszarów Lokalnych Grup Działania

Obszar objęty wsparciem

Miejscowości znajdujące się w granicach lokalnych grup działania.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

W ramach instrumentu RLKS stosowany będzie konkursowy tryb wyboru projektów.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba nowych / przebudowanych/ przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty			143	SL 2014-2020	rocznie
2.	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6: Ramy wykonania osi priorytetowej 7

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu lub jeśli właściwe - wskaźnik rezultatu)	L p.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
Oś priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność - EFRR	wskaźnik produktu	1.	Liczba nowych / przebudowanych / przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	EFRR	słabiej rozwinięty				143			SL 2014 - 2020	Przewiduje się, że będzie to główny typ działań wspierany w ramach priorytetu inwestycyjnego, który generuje 75 % alokacji w osi priorytetowej 7.
Oś priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność - EFRR	wskaźnik finansowy	2.	wskaźnik finansowy ram wykonania	euro	EFRR	słabiej rozwinięty	20 496 370,99			39 768 991,21			SL 2014 - 2027	Planowany poziom całkowitej kwoty wyd. kwalifikowalnych, wprowadzonych do systemu rachunkowości IC i poświadczonych przez tę instytucję zgodnie z art. 131 CPR

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFRR, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
7	097	39 768 991,21	7	01	19 884 495,61	7	01	0,00	7	07	39 768 991,21			
			7	02	19 884 495,60	7	02	0,00						
						7	03	39 768 991,21						

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 8 AKTYWNI NA RYNKU PRACY

Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

- 8.5 zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
- 8.7 samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy
- 8.8 równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego
- 8.9 adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
- 8.10 aktywne i zdrowe starzenie się

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Społeczny
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	Ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.5 zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i poszukujących pracy

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny	Słabiej rozwinięte	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

	rachunek) (C)									
2.	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)	Słabiej rozwinięte	os.	n/d	0	os.	2012		SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Wsparcie ukierunkowane na pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania związane z identyfikacją potrzeb osób poszukujących pracy,
- Działania z zakresu pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego świadczone na rzecz osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i poszukujących pracy,
- Działania ukierunkowane na opracowanie i wdrożenie Indywidualnych Planów Działania.
- Finansowanie instrumentami bezzwrotnymi

2. Działania służące nabywaniu i podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz lepszemu ich dopasowaniu do potrzeb rynku pracy, w tym zdobycie doświadczenia zawodowego

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania ukierunkowane na rozwijanie kwalifikacji zawodowych poprzez organizację szkoleń zawodowych, specjalistycznych kursów, finansowanie studiów podyplomowych, studiów uzupełniających (uzupełnienie kwalifikacji poprzez finansowanie nauki na studiach niestacjonarnych).
- Działania ukierunkowane na realizację programów staży i praktyk zawodowych służące zdobyciu doświadczenia zawodowego,
- Działania ukierunkowane na wsparcie adaptacyjne w miejscu pracy, w tym w zakresie doposażenia i wyposażenia stanowiska pracy, subsydiowane zatrudnienie.

3. Wsparcie działań z zakresu mobilności zawodowej i terytorialnej

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Wsparcie finansowe w postaci grantu relokacyjnego.
- Działania w ramach sieci EURES związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców.

4. Wsparcie działań z zakresu reorientacji zawodowej rolników i rybaków.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania na rzecz osób zatrudnionych w rolnictwie i rybactwie ukierunkowane na zmianę lub nabycie nowych kwalifikacji zawodowych umożliwiających podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na poprawę sytuacji na rynku pracy osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i poszukujących pracy. Efektem realizowanych działań będzie podniesienie zdolności do zatrudnienia grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.

Negatywnym zjawiskiem w regionie jest wzrost poziomu bezrobocia wśród osób starszych. Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia dominują osoby o kompetencjach niedostosowanych do potrzeb zmieniającego się rynku pracy. Przedłużający się okres pozostawania bez zatrudnienia prowadzi do wysokiej bierności zawodowej tej grupy.

Podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego działania ukierunkowane będą na poprawę dostępu do zatrudnienia oraz przyczynią się do wzrostu mobilności zawodowej i terytorialnej w modelu gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Wsparcie będzie koncentrować się na zwiększeniu zatrudnienia wybranych grup docelowych m.in. osoby starsze, kobiety, osoby niepełnosprawne, poprzez realizację wysokiej jakości usług rynku pracy oferowanych przez instytucje rynku pracy oraz dopasowanych do indywidualnych potrzeb osób objętych programami aktywizacji zawodowej.

W dużej mierze uzupełnieniem działań zaplanowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie możliwość wykorzystania instrumentów wspierających adaptację w miejscu pracy tj. doposażenie i wyposażenie stanowiska pracy, subsydiowane zatrudnienie, wsparcie finansowe w formie grantu realokacyjnego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego podejmowane będą również działania ukierunkowane na wsparcie osób zamierzających odejść z rolnictwa oraz rybactwa. Planowane do realizacji działania będą służyły przekwalifikowaniu zawodowemu wskazanej grupy oraz umożliwią znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolniczym lub prowadzenie własnej działalności gospodarczej.

Priorytet uwzględni również wsparcie działań EURES związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców, w tym poprawę mobilności wewnątrz Unii Europejskiej, EOG i Szwajcarii.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- osoby bezrobotne, w szczególności osoby młode pomiędzy 25 a 30 rokiem życia, osoby powyżej 50 roku życia, osoby długotrwale bezrobotne, osoby niepełnosprawne, kobiety,
- osoby poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo,
- rolnicy i rybacy odchodzący z rolnictwa,
- przedsiębiorcy, w szczególności z UE, EOG i Szwajcarii.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-pomorskiego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na wzrost zatrudnienia na regionalnym rynku pracy oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 *Zasady horyzontalne*, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 *Zintegrowane podejście terytorialne*.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)	szt.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie
3.	Liczba osób w wieku 25-30 lat objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	Rocznie
4.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	Rocznie
5.	Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	Rocznie

	programie						
--	-----------	--	--	--	--	--	--

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.7 samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Wzrost przedsiębiorczości i samozatrudnienia w regionie.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	Słabiej rozwinięte	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania szkoleniowo-doradcze dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym również w początkowym okresie prowadzenia działalności,
- Wsparcie w formie instrumentów finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej (pożyczki preferencyjne, dotacje na spłatę odsetek, granty zwrotne),
- Wsparcie w formie bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy,
- Wsparcie pomostowe dla osób prowadzących działalność gospodarczą.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Działania planowane do realizacji w ramach priorytetu inwestycyjnego będą ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości w regionie rozumianej jako zakładanie, prowadzenie i rozwijanie

własnej działalności gospodarczej oraz zwiększanie przeżywalności nowopowstałych przedsiębiorstw. Potencjał organizacyjny małych przedsięwzięć gospodarczych, w tym również jakość ich kapitału ludzkiego jest niewystarczający. Dlatego też niezbędne jest zagwarantowanie należytego wsparcia szkoleniowego i doradczego, zarówno w zakresie zakładania działalności gospodarczej jak i w początkowym okresie jej prowadzenia. Oczekiwanym efektem podejmowanych działań będzie poprawa poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców regionu, w tym postaw przedsiębiorczych oraz zwiększenie skali powstawania nowych miejsc pracy

W ramach priorytetu inwestycyjnego będą realizowane przedsięwzięcia ukierunkowane na wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w formie dotacyjnej, w szczególności adresowane do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy oraz w postaci instrumentów zwrotnych. W efekcie dotacje na zakładanie własnej działalności gospodarczej będą przeznaczone głównie dla osób pozostających bez zatrudnienia (bezrobotnych), w tym w szczególności kobiet, osób starszych. Natomiast wsparcie zwrotne do osób przedsiębiorczych i kreatywnych, które mają silniejsze zachęty do uruchamiania przedsięwzięć bardziej ryzykownych, cechujących się jednocześnie wyższą rentownością. W ramach priorytetu inwestycyjnego dostępne będą również dotacje na spłatę odsetek i granty zwrotne. Z uwagi na występujące problemy z utrzymaniem się na rynku oraz z konieczności zapewnienie jak najwyższej trwałości nowych podmiotów gospodarczych, na etapie poprzedzającym rejestrację działalności gospodarczej oraz na wstępnym etapie jej prowadzenia będzie oferowane wsparcie doradczo-szkoleniowe, wsparcie finansowe oraz usługi asystentury z wykorzystaniem mentoringu w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Jednocześnie oprócz kontynuacji dotychczasowych działań będą wspierane przedsiębiorstwa w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc pracy, co przyczyni się do zmniejszenia poziomu bezrobocia w regionie.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- osoby fizyczne planujące rozpocząć działalność gospodarczą,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w początkowym okresie.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń *Kujawsko-Pomorskiego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Gospodarczych Specjalizacji Regionu* poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości i poprawę adaptacyjności przedsiębiorstw w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7

dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 *Zasady horyzontalne*, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 *Zintegrowane podejście terytorialne*.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI planuje się interwencje z wykorzystaniem instrumentów finansowych, instrumentów finansowych wraz z dotacjami oraz łączenie różnych instrumentów finansowych takich jak dotacje na spłatę odsetek bądź granty zwrotne.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.8 Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Wzrost aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1	Liczba osób nieaktywnych	Słabiej rozwinięte	os.	n/d	0			os.	201				SL2014	rocznie

	zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	e					2			
--	---	---	--	--	--	--	---	--	--	--

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3

Przykładowe typy przedsięwzięć

- Działania ukierunkowane na tworzenie i funkcjonowanie żłobków, klubów dziecięcych, oddziałów żłobkowych, w tym żłobków przyzakładowych,
- Działania ukierunkowane na rozwój form nieinstytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 (dzienny opiekun),
- Działania ukierunkowane na istniejące formy opieki nad dziećmi do lat 3 w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc opieki przyczyniających się do zwiększenia udziału dzieci do lat 3 w opiece instytucjonalnej.

2. Wspieranie aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich/wychowawczych

Przykładowe typy przedsięwzięć

- Opracowanie i wdrożenie kompleksowych programów wspierających powrót do pracy,
- Finansowanie opieki nad dziećmi do lat 3 (np. voucher aktywizacyjny).

3. Wsparcie w zakresie wdrożenia elastycznych form zatrudnienia

Przykładowe typy przedsięwzięć

- Działania ukierunkowane na opracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań w zakresie organizacji pracy np. worksharing, telepraca, elastyczne godziny pracy, wypożyczanie pracowników.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wspierane będą działania służące poprawie aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich lub wychowawczych ukierunkowane na poprawę warunków umożliwiających godzenie życia zawodowego i prywatnego. Jednocześnie zaplanowano realizację działań uzupełniających przyczyniających się do podnoszenia świadomości pracodawców oraz wprowadzania w przedsiębiorstwach rozwiązań wspierających łączenie ról zawodowych i rodzicielskich oraz umożliwiających godzenie życia zawodowego z rodzinnym w równym stopniu dla kobiet i mężczyzn. Spodziewanymi efektami realizacji interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług opiekuńczych umożliwiających na większą skalę godzenie obowiązków rodzinnych i zawodowych.

W priorytecie inwestycyjnym realizowane będą działania ukierunkowane na zwiększenie dostępu do instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3. Niska dostępność do usług opieki oraz istniejąca struktura instytucjonalna w regionie sprawia,

iż przedsięwzięcia planowane w ramach priorytetu inwestycyjnego będą obejmować wsparcie w zakresie tworzenia instytucji opieki żłobkowej tj. żłobków, klubów dziecięcych, oddziałów żłobkowych. Jednocześnie przewiduje się możliwość finansowania przedsięwzięć polegających na tworzeniu żłobków przyzakładowych w celu lepszego zaspokojenia potrzeb i umożliwienia wejścia lub powrotu na rynek pracy rodzicom lub prawnym opiekunom. Konieczne będzie także wspieranie przedsięwzięć w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc opieki przyczyniających się do zwiększenia udziału dzieci do lat 3 w opiece instytucjonalnej. Ze względu na konieczność zapewnienia spójnego systemu wsparcia rozwoju usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3 planuje się finansowanie przedsięwzięć polegających na rozwijaniu form nieinstytucjonalnej opieki u dziennego opiekuna lub niani.

Działania podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego będą także wspierały aktywizację zawodową osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich lub wychowawczych. W tym zakresie przewiduje się realizację wachlarza działań wspierających powroty do pracy oraz finansowanie opieki nad dziećmi do lat 3.

Istotnym działaniem w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie wsparcie upowszechnienia i wdrażania rozwiązań w zakresie elastycznych form zatrudnienia służących lepszemu dopasowaniu środowiska i organizacji pracy na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 8.8 realizowany będzie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT wskaże działania ukierunkowane na zwiększenie dostępu do instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3 łącznie z rozbudową istniejącej infrastruktury w celu zwiększaniu dostępności tego typu usług oraz działaniami ukierunkowanymi na rozwój instytucji. W ramach strategii, na podstawie analizy potrzeb opracowany zostanie system wsparcia tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3 objętym obszarem oddziaływania ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- osoby fizyczne w wieku aktywności zawodowej wyłączone z rynku pracy w związku ze sprawowaniem opieki nad dziećmi do lat 3 lub powracające na rynek pracy po urlopach macierzyńskich/wychowawczych,
- pracodawcy,

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym.

Tryb pozakonkursowy przewiduje się w zakresie przedsięwzięć realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie
2.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.9 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Rozwój kompetencji i kwalifikacji pracowników oraz dostosowanie przedsiębiorstw do zmian

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Słabiej rozwinięte	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie
2.	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu	Słabiej rozwinięte	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Wsparcie w zakresie rozwoju kwalifikacji pracowników sektora MSP zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami pracodawców z wykorzystaniem modelu popytowego,
2. Wsparcie w zakresie kompleksowych usług szkoleniowo-doradczych odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw,

Przykładowe typy przedsięwzięć

- działania szkoleniowe, doradcze zaprojektowane zgodnie z oczekiwaniami i zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw ukierunkowane na wzmocnienie ich potencjału i konkurencyjności m.in. w zakresie finansów, kontroli zarządczej, rachunkowości, prawno-podatkowym, planowania, zarządzania zasobami ludzkimi itp.
3. Wsparcie w zakresie usług szkoleniowo-doradczych dla przedsiębiorstw, odczuwających negatywne skutki zmiany gospodarczej ukierunkowanych na zapobieganie sytuacjom kryzysowym, w tym pomoc doradcza w zakresie opracowania i wdrożenia planu rozwoju działalności/planu restrukturyzacji,

Przykładowe typy przedsięwzięć

- działania szkoleniowe i doradcze dla przedsiębiorstw i ich pracowników, w szczególności zaś dla kadry zarządzającej ukierunkowane na budowanie świadomości w zakresie opracowywania i wdrażania projektów wspierających modernizację

w obszarze działalności (wsparcie dla planowania, wdrażania procesów zmian, budowanie strategii przetrwania lub wyjścia z kryzysu)

4. Wsparcie w zakresie przygotowania i realizacji programów outplacementowych w przedsiębiorstwach,

Przykładowe typy przedsięwzięć

- kompleksowe programy outplacementowe obejmujące m.in. szkolenia, poradnictwo zawodowe, poradnictwo psychologiczne, wsparcie finansowe dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą, doradztwo, wsparcie pomostowe itp.
5. Wsparcie w zakresie wspólnych inicjatyw partnerów społecznych na rzecz adaptacyjności.

Przykładowe typy przedsięwzięć

- tworzenie partnerstw lokalnych angażujących przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców, związków zawodowych, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji rynku pracy oraz innych podmiotów ukierunkowanych na opracowanie i wdrażanie strategii zarządzania zmianą na poziomie lokalnym/regionalnym,
- podejmowanie wspólnych inicjatyw lokalnych/regionalnych na rzecz rozwijania zdolności adaptacyjnych m.in. z zakresu organizacji pracy, form świadczenia pracy, zarządzania wiekiem, zarządzania strategicznego, budowania i wykorzystania potencjału pracowników, programów rozwijania kompetencji i kwalifikacji pracowników, promowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Działania planowane do realizacji w ramach priorytetu inwestycyjnego będą ukierunkowane na rozwój kompetencji i kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw i przedsiębiorców przyczyniające się do podniesienia ich konkurencyjności. Oczekiwany efekt podejmowanych działań będzie poprawa jakości i kwalifikacji kadr pracowniczych sektora MŚP oraz poprawa adaptacyjności przedsiębiorstw w regionie do zmian społeczno-gospodarczych, w tym również zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do tworzenia miejsc pracy na regionalnym rynku pracy.

Istotne jest zatem podejmowanie działań służących poprawie kondycji przedsiębiorstw funkcjonujących w regionie oraz zwiększenie stopnia dostosowania pracodawców i pracowników, w szczególności z sektora MMŚP, do zmian wynikających z trendów rozwojowych. W szczególności dotyczyć to będzie wykorzystywania nowoczesnych technologii w prowadzonej działalności czy efektywnego wykorzystania zasobów pracy, w szczególności zaś potencjału starszych pracowników.

Działania w ramach priorytetu inwestycyjnego będą ukierunkowane na podnoszenie kwalifikacji kadr przedsiębiorstw i podniesienie adaptacyjności przedsiębiorstw, co przyczyni się do wzmocnienia procesu budowania gospodarki opartej na wiedzy. Szczególnego znaczenia dla rozwoju przedsiębiorstw w regionie nabierają inteligentne specjalizacje. Kluczowe zatem jest odpowiednie przygotowanie kadr pracowniczych oraz uzupełnienie kwalifikacji pracowników zatrudnionych w sektorach o priorytetowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego regionu, w szczególności zaś w odniesieniu do osób zatrudnionych w obszarach należących do regionalnych inteligentnych specjalizacji.

Działania podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego polegać będą na stworzeniu systemu dostarczania kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw oraz pomoc we wdrażaniu zarządzania strategicznego i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem. Inteligentny i zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa nie jest możliwy do osiągnięcia bez odpowiedniego poziomu kapitału ludzkiego. Stąd potrzebne jest również wsparcie na rzecz zapobiegania

sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej. Instrumentem służącym wzmocnieniu przedsiębiorstw w procesie adaptacyjności będą usługi szkoleniowo-doradcze wspomagające przeprowadzenie procesów dostosowawczych w przedsiębiorstwach. Uzupełnieniem instrumentów wsparcia przedsiębiorstw będą działania ukierunkowane na przewyższanie negatywnych skutków wynikających z sytuacji gospodarczej i umożliwiające złagodzenie procesów restrukturyzacyjnych. Istotne jest zatem zaplanowanie wsparcia o charakterze outplacementowym dla pracowników zagrożonych zwolnieniem z przyczyn zakładu pracy, będących na okresie wypowiedzenia lub zwolnionych w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy.

Ponadto w ramach priorytetu zaplanowano także realizację działań służących rozwijaniu dialogu społecznego i współpracy na rzecz podnoszenia adaptacyjności przedsiębiorstw i pracowników.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- przedsiębiorcy z sektora MMŚP oraz ich pracownicy,
- przedsiębiorstwa przechodzące procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz ich pracownicy,
- osoby zwolnione w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy, przewidziane do zwolnienia lub zagrożone zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.
- pracodawcy,
- partnerzy społeczni (organizacje pracodawców i związki zawodowe),
- samorządy gospodarcze i zawodowe,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- instytucje rynku pracy
- społeczność lokalna,
- organizacje pozarządowe

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń *Kujawsko-Pomorskiego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Gospodarczych Specjalizacji Regionu* poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości i poprawę adaptacyjności przedsiębiorstw w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 *Zasady horyzontalne*, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 *Zintegrowane podejście terytorialne*.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie
2.	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	Rocznie
3.	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych wsparciem w programie (w tym przedsiębiorstw spółdzielczych i przedsiębiorstw gospodarki społecznej)	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	Rocznie
4.	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	Rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.10 aktywne i zdrowe starzenie się

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Wydłużenie aktywności zawodowej oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Stabiej rozwinięte	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Wsparcie w zakresie przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie

Przykładowe typy przedsięwzięć

- Programy przekwalifikowania, szkolenia i doradztwo ukierunkowane na nabycie nowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych dla osób długotrwale pracujących narażonych na pogorszenie się zdrowia w związku ze specyfiką wykonywanej pracy lub warunkami szkodliwymi, ukierunkowane na kontynuowanie pracy na stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia.
2. Wsparcie w zakresie realizacji populacyjnych programów profilaktycznych dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej w kierunku wczesnego wykrywania m.in. nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy.
 3. Wsparcie w zakresie profilaktyki zdrowotnej (pierwotnej i wtórnej) służące wydłużaniu aktywności zawodowej w zakresie chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu

Przykładowe typy przedsięwzięć

- Programy profilaktyczne dotyczące w szczególności chorób układu kostno-stawowo-mięśniowego, chorób układu mięśniowego, chorób układu oddechowego, chorób układu nerwowego, zaburzeń psychicznych, chorób układu trawiennego, cukrzycy, chorób

- tarczycy, chorób nowotworowych, w tym nowotwory płuc, nowotwory głowy i szyi, choroby układu krążenia.
- Programy w zakresie profilaktyki chorób zawodowych.
4. Wsparcie w zakresie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiające powrót na rynek pracy
- Przykładowe typy przedsięwzięć
- Programy rehabilitacji leczniczej dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej m. in. w zakresie ostrych zespołów wieńcowych, udarów, chorób układu kostno-mięśniowego.
5. Wsparcie w zakresie eliminowania zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy
- Przykładowe typy przedsięwzięć
- Działania ukierunkowane na poprawę ergonomii pracy, środowiska pracy,
 - Działania w zakresie promocji zdrowia dla osób pracujących w miejscu pracy,
 - Działania edukacji zdrowotnej ukierunkowane w szczególności na wspieranie aktywności zawodowej, promowanie zdrowego trybu życia,
 - Działania obejmujące szkolenia i doradztwo w zakresie zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwie.
4. Wsparcie w zakresie programów zdrowotnych dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach systemu powszechnych świadczeń zdrowotnych

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą działania, które przyczynią się do poprawy stanu zdrowia zasobów pracy, podniesienia świadomości w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz wydłużenia aktywności zawodowej osób pracujących i osób zagrożonych trwałym wykluczeniem z rynku pracy. Przewidywanymi efektami realizacji interwencji będzie zwiększenie dostępności do programów zdrowotnych i badań profilaktycznych dla mieszkańców regionu przyczyniających się do efektywnego wykorzystania zasobów pracy i wzrostu wydajności zasobów pracy w regionie.

Planowane w ramach priorytetu inwestycyjnego działania będą przyczyniać się do utrzymania aktywności zawodowej osób zagrożonych trwałym wyłączeniem z rynku pracy z uwagi na uwarunkowania zdrowotne, a także do przeciwdziałania bierności zawodowej mieszkańców regionu spowodowanej pogarszającym się, głównie z wiekiem, stanem zdrowia. Dlatego też ważnym aspektem będzie podejmowanie działań profilaktycznych, kompleksowej diagnostyki chorób oraz wzmocnienie procesu rehabilitacji jako elementów umożliwiających skuteczne zapobieganie dezaktywizacji, w szczególności zaś w odniesieniu do grupy starszych pracowników.

Istotną kwestią jest występowanie specyficznych problemów zdrowotnych typowych dla regionu kujawsko-pomorskiego, które w sposób znaczący oddziałują na rynek pracy i wpływają na dezaktywizację zawodową osób w wieku produkcyjnym.

W priorytecie inwestycyjnym realizowane będą działania ukierunkowane na wdrożenie programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej (pierwotnej i wtórnej) dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej, w szczególności w odniesieniu do chorób o największym nasileniu w regionie i stanowiących główną przyczynę niezdolności do pracy i umieralności tj. choroby układu krążenia, nowotwory, choroby układu oddechowego, układu kostno-stawowego oraz choroby psychiczne.

Działania podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego będą koncentrowały się także na wdrożeniu programów profilaktyki zdrowotnej dla osób pracujących w zakresie chorób cywilizacyjnych oraz chorób stanowiących istotny problem regionu ze względu na specyficzne uwarunkowania. Ułatwienie mieszkańcom dostępu do badań profilaktycznych przyczyni się do szybszego wykrywania ewentualnych chorób, a także łatwiejszego i skuteczniejszego ich leczenia. Istotnym uzupełnieniem działań w zakresie poprawy stanu zdrowia jest rozwój oferty usług rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powrót na rynek pracy.

Finansowanie przedsięwzięć dotyczących poprawy zdrowotności, a także w obszarze bezpieczeństwa i organizacji pracy czy identyfikowania i ograniczania czynników ryzyka negatywnie wpływających na stan zdrowia pracowników będzie jednym z kluczowych aspektów związanych wydłużaniem okresu aktywności zawodowej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się również realizację działań ukierunkowanych na poprawę warunków pracy osób pracujących na regionalnym rynku pracy. Służyć temu będą instrumenty przyczyniające się z jednej strony do stworzenia warunków pracy umożliwiających efektywniejsze wykorzystanie potencjału osób starszych w przedsiębiorstwach, z drugiej zaś do wydłużenia aktywności zawodowej i ograniczenia ryzyka wyłączenia z rynku pracy ze względu na zły stan zdrowia. Planuje się także wsparcie programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie oraz działania ukierunkowane na eliminowanie czynników ryzyka stanowiących istotne zagrożenie dla zdrowia w miejscu pracy.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- osoby pracujące lub zagrożone utratą pracy z powodu stanu zdrowia,
- osoby pracujące narażone na wystąpienie chorób zawodowych lub długotrwale pracujące w warunkach o negatywnym wpływie na stan zdrowia,
- osoby wyłączone z rynku pracy z uwagi na stan zdrowia i kwalifikujące się do objęcia profilaktyką zdrowotną, leczeniem lub rehabilitacją leczniczą umożliwiającą powrót na rynek pracy, w tym osoby z orzeczoną niezdolnością do pracy,
- pracodawcy.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-Pomorskiego Pakietu Programów Profilaktyki i Ochrony Zdrowia” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na poprawę stanu zdrowia mieszkańców regionu oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7

dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 *Zasady horyzontalne*, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 *Zintegrowane podejście terytorialne*.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie
2.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programów zdrowotnych współfinansowanych z EFS	szt.	EFS	Słabiej rozwinięte				SL2014	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6. Ramy wykonania osi priorytetowej

Do uzupełnienia na dalszym etapie prac.

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFS, region słabiej rozwinięty														
Tabela :7 Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11: Wymiar 7 EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	O P	Ko d	€
8	102	81 676 620,22	8	01	157 519 196,14	8	01	87 775 848,35	8	01	7 425 147,29	8	03	39 777 574,78
8	104	21 214 706,55	8	02	10 607 353,27	8	02	40 175 350,53	8	05		8	07	28 109 486,18
8	105	28 109 486,18				8	03	40 175 350,53	8	07	160 701 402,12	8	08	100 239 488,45
8	106	18 562 868,23												
8	107	18 562 868,23												

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 9 SOLIDARNE SPOŁECZEŃSTWO

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

- 9.4 Aktywna integracja w celu poprawy zatrudnialności
- 9.7 Ułatwianie dostępu do niedrogich trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym
- 9.8 Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.4 Aktywna integracja w celu poprawy zatrudnialności.

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób i grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
3.	Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

	poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu									
4.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0	os.	2012		SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Programy na rzecz aktywizacji społeczno zawodowej osób i grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin i grup wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem, w tym realizowane za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym tj. CIS, KIS, ZAZ, WTZ.
 - Działania podnoszące kompetencje społeczne i zawodowe, ukierunkowane na integrację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych,
2. Programy służące rozwijaniu umiejętności społecznych i nabywaniu kompetencji zawodowych ukierunkowane na wsparcie młodzieży opuszczającej formy pieczy rodzinnej i instytucjonalnej oraz młodzieży wobec której zastosowano środek wychowawczy w postaci kurateli sądowej.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej oraz uzupełnianiu procesu usamodzielniania się skierowane do młodzieży znajdującej się w szczególnej sytuacji życiowej tj. do wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, osób opuszczających pieczę rodzinną
- Działania służące wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych młodzieży pozostającej pod kuratelą sądową .

3. Wsparcie działań z zakresu koordynacji i monitorowania programów aktywnej integracji w regionie.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania służące monitorowaniu zjawisk społecznych i problemów z nich wynikających, jakości i efektywności programów aktywnej integracji,
- Monitorowanie realizacji lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- Upowszechnianie najlepszych rozwiązań z zakresu pomocy i integracji społecznej.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez integrację społeczno-zawodową. Efektem realizowanych działań będzie podniesienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Działania podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego przyczynią się także do ograniczenia zjawiska ubóstwa.

Interwencja w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie także oddziaływać na niwelowanie przyczyn ubóstwa i wykluczenia tj. bezrobocie, choroba czy niepełnosprawność. Złożony charakter występujących barier sprawia, że konieczne jest podejmowanie kompleksowych i zindywidualizowanych działań pomocowych.

Podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego działania ukierunkowane będą na zwiększenie szans na zatrudnienia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w modelu gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Włączenie społeczne wymaga zintegrowanego, kompleksowego i długofalowego wsparcia ze względu na zróżnicowane potrzeby poszczególnych grup. Wsparcie będzie koncentrować się na realizacji działań ukierunkowanych na aktywizację społeczno – zawodową w procesie usamodzielniania osób zagrożonych i wykluczonych społecznie wykorzystującej instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej. Ponadto podejmowane będą działania wspierające aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym osób zagrożonych i wykluczonych społecznie, w szczególności osób niepełnosprawnych, poprzez współpracę i włączenie usług podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym tj. CIS, KIS, ZAZ, WTZ.

Priorytet uwzględnia również wsparcie działań z zakresu koordynacji realizowanych programów w obszarze aktywnej integracji w regionie. Dopełnieniem będzie także podejmowanie działań odnoszących się do monitorowania zjawisk społecznych, wdrażania lokalnych strategii oraz upowszechniania rozwiązań z zakresu pomocy i integracji społecznej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego podejmowane będą również działania ukierunkowane na wsparcie współpracy instytucji pomocy społecznej i publicznych służb zatrudnienia w ramach programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI realizowany będzie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określi całościową koncepcję zadań związanych z aktywizacją społeczno-zawodową osób i grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach strategii opracowane zostaną zintegrowane i kompleksowe programy ukierunkowane na włączenie społeczne i walkę z ubóstwem z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej. Dodatkowo na obszarze objętym ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym, w działania samorządów zostaną włączone podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym tj. CIS, KIS, ZAZ, WTZ.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- Osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne, osoby starsze, społeczność romska,
- Otoczenie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (wsparcie towarzyszące).

Terytorialny obszar realizacji:

Obszar województwa kujawsko-pomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-Pomorskiego Programu Polityki Społecznej na lata 2013-20” oraz „Programu działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020r. Równe Szanse” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie
2.	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie
3.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.7: Ułatwianie dostępu do niedrogich trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Poprawa dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób w niekorzystnej	słabiej rozwinięty	os.	n/d	0			os.	201				SL2014	rocznie

sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	y					2			
---	---	--	--	--	--	---	--	--	--

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

1. Wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Tworzenie i rozwój oferty placówek wsparcia i opieki,
- Rozwój niestacjonarnych usług opiekuńczych świadczonych w środowisku,
- Działania ukierunkowane na podnoszenie umiejętności rodzin i opiekunów służące poprawie jakości usług opiekuńczych.

2. Wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacji leczniczej służącej przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Programy rehabilitacji leczniczej ukierunkowane na poprawę funkcjonowania dzieci i młodzieży niepełnosprawnej lub osób starszych,
- Programy profilaktyki zdrowotnej badań przesiewowych dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym,
- Programy wczesnej diagnostyki i leczenia wad rozwojowych dzieci zagrożonych dysfunkcjami lub niepełnosprawnością,
- Programy rehabilitacji leczniczej służącej poprawie aktywizacji zawodowej i zatrudnialności,
- Programy zdrowotne służącej poprawie aktywizacji zawodowej i zatrudnialności,
- Programy szczepień dla dzieci i osób starszych,
- Programy profilaktyki zdrowotnej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3. Inicjatywy ukierunkowane na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Usługi szkoleniowe, doradcze i specjalistyczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą w tym rodziny zastępcze i kadry prowadzącej, zarządzającej, w tym dyrektorów rodzinnych domów dziecka,
- Działania służące wspieraniu rodzin i osób w wypełnianiu ról społecznych i opiekuńczo-wychowawczych,
- Rozwój usług społecznych skierowanych do rodzin i osób w kryzysie świadczonych poprzez Ośrodki Interwencji Kryzysowej.

4. Wspieranie rozwoju usług społecznych o charakterze środowiskowym dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem [usługi inne niż opiekuńcze i zdrowotne]

Przykładowe typy przedsięwzięć:

usługi informacyjne, edukacyjne, kulturalne, terapeutyczne, poradnictwo prawne, poradnictwo i wsparcie indywidualne/grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, służące przezwyciężaniu nieporadności życiowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym tzw. biednych pracujących.

5. Wsparcie działań z zakresu koordynacji i monitorowania usług społecznych i zdrowotnych w regionie.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania służące monitorowaniu zapotrzebowania na usługi społeczne i zdrowotne dostępne w regionie, monitorowanie strony podażowej i rozwój oferty usług społecznych i zdrowotnych, jakości i efektywności świadczenia usług społecznych i zdrowotnych,
- Upowszechnianie najlepszych rozwiązań z zakresu świadczenia usług społecznych i zdrowotnych.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez zwiększenie dostępności do usług publicznych o charakterze społecznym i zdrowotnym. Efektem realizowanych działań będzie poprawa dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Interwencja w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie także oddziaływać na niwelowanie dysproporcji i nierówności w dostępie do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych przyczyniających się do wykluczenia społecznego i wystąpienia ubóstwa.

Podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego działania ukierunkowane będą na poprawę dostępności do usług społecznych oraz zdrowotnych, w szczególności zaś do usług opiekuńczych świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Wsparcie będzie także koncentrować się na rozwijaniu oferty instytucjonalnej opieki (dziennej, całodobowej, środowiskowej), a uzupełnieniem tych działań będzie świadczenie usług w formie deinstytucjonalnej. Dodatkowo zadania będą ukierunkowane na rozwój umiejętności

i kompetencji opiekunów i rodzin służące profesjonalizacji i poprawie jakości usług opiekuńczych sprawowanych w domu.

Podejmowane będą również działania wspierające rozwój rodzinnych i środowiskowych form wsparcia dla rodzin oraz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. W dużej mierze uzupełnieniem działań zaplanowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie rozwijanie usług mieszkalnictwa chronionego, wspomaganego i treningowego.

Istotne będzie realizowanie działań eliminujących różnorodne bariery zdrowotne przyczyniające się do trwałego wykluczenia społecznego oraz zagrożenia ubóstwem. Działania podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego służyć będą poprawie dostępności do usług rehabilitacji leczniczej sprzyjającej lepszemu funkcjonowaniu dzieci i młodzieży oraz osób niesamodzielnych.

Ważnym elementem zmniejszania obszarów wykluczenia i zagrożenia wykluczeniem społecznym będzie rozwijanie kompleksowych usług społecznych oraz podejmowanie działań aktywizacyjnych służących niwelowaniu deficytów o charakterze społecznym, życiowym, w tym również przewycięzanie nieporadności życiowej osób z tzw. grupy biednych pracujących zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Priorytet uwzględnia również wsparcie działań z zakresu koordynacji i monitorowania dostępności usług społecznych i zdrowotnych w regionie. Dopełnieniem będzie także podejmowanie działań odnoszących się do monitorowania popytu i podaży, tworzenia i rozwijania oferty usług społecznych i zdrowotnych oraz upowszechniania rozwiązań z zakresu świadczenia usług.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI realizowany będzie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określi całościową koncepcję zadań mających na celu poprawę dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi oraz usług zdrowotnych ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W ramach strategii opracowane zostaną programy ukierunkowane na eliminowanie barier zdrowotnych przyczyniających się do trwałego wykluczenia społecznego oraz zagrożenia ubóstwem a także przyczyniających się do poprawy dostępności i jakości usług opiekuńczych świadczonych na rzecz osób zależnych.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym w rozumieniu art. 7 ustawy o pomocy społecznej,

- osoby niezatrudnione lub osoby zatrudnione, których dochód nie jest wyższy niż dwukrotność kryteriów dochodowych, o których mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej,
- osoby w wieku aktywności zawodowej (15 - 64 lata) spełniające co najmniej jeden z powodów wskazanych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- osoby nieaktywne zawodowo, w szczególności dzieci, młodzież, osoby starsze zagrożone wykluczeniem społecznym lub wykluczone,
- otoczenie osób wykluczonych społecznie, w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.

Obszar objęty wsparciem

Obszar województwa kujawsko-pomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-Pomorskiego Programu Polityki Społecznej na lata 2013-20” oraz „Kujawsko-Pomorskiego Programu Wsparcia Rodzin” a także „Kujawsko-Pomorskiego Program Wsparcia Rodzin” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na poprawę jakości i dostępności do usług społecznych i zdrowotnych w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi lub zdrowotnymi w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.8: Wsparcie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cele szczegółowe: Rozwój i wzmocnienie potencjału sektora ekonomii społecznej.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Słabiej rozwinięty	szt.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie
2.	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Słabiej rozwinięty	szt.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Wsparcie rozwoju lub funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

Przykładowe typy przedsięwzięć:

- Działania ukierunkowane na podnoszenie umiejętności społecznych i kompetencji zawodowych i doświadczenia zawodowego pracowników i wolontariuszy PES,
- Tworzenie lokalnych i regionalnych partnerstw i sieci współpracy na rzecz rozwoju podmiotów ekonomii społecznej,
- Działania z zakresu szkoleń, doradztwa, animacji i inkubacji służące tworzeniu nowych podmiotów ekonomii społecznej,
- Działania ukierunkowane na rozwój specjalistycznych usług dla podmiotów ekonomii społecznej,
- Wsparcie na rzecz zwiększenia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej,
- Wsparcie na rzecz przedsiębiorstw społecznych poprzez działania szkoleniowo-doradcze i wsparcie finansowe.

2. Wsparcie działań z zakresu koordynacji i monitorowania rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na rozwijanie i wzmocnienie potencjału sektora ekonomii społecznej. Oczekiwanymi efektami realizowanych działań będzie stworzenie warunków do sprawnego i efektywnego funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, a także wzmocnienie ich pozycji na rynku oraz zwiększenie roli PES w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu. Interwencja podejmowana w ramach priorytetu inwestycyjnego służyć będzie zwiększeniu szans na zatrudnienia grup defaworyzowanych w sektorze ekonomii społecznej.

Rozwój sektora ekonomii społecznej będzie sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób będących w szczególnej sytuacji życiowej. Wsparcie będzie koncentrować się na realizacji działań szkoleniowo-doradczych świadczonych na rzecz podmiotów ekonomii społecznej. Dodatkowym uzupełnieniem interwencji będzie wspieranie działań z zakresu animacji i inkubacji przyczyniających się do tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej.

Podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego działania ukierunkowane będą na poprawę dostępności do usług specjalistycznych oferowanych podmiotom ekonomii społecznej, których celem będzie wzmocnienie ich potencjału rozwojowego. Działaniem uzupełniającym będzie rozwijanie i podnoszenie umiejętności społecznych i kompetencji zawodowych oraz nabywanie doświadczenia zawodowego pracowników i wolontariuszy PES.

Ponadto podejmowane będą działania wspierające rozwój lokalnych i regionalnych partnerstw i sieci współpracy na rzecz rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. W dużej mierze uzupełnieniem działań zaplanowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie angażowanie przedstawicieli lokalnych środowisk do inicjowania kompleksowych działań na rzecz rozwoju i wzmocnienia potencjału przedsiębiorstw społecznych.

Istotne będzie realizowanie działań ukierunkowanych na angażowanie podmiotów ekonomii społecznej w rozwiązywanie problemów w celu eliminowania różnorodnych barier przyczyniających się do trwałego wykluczenia społecznego oraz zagrożenia ubóstwem.

Priorytet uwzględnia również wsparcie działań z zakresu koordynacji i monitorowania rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie. Dopełnieniem będzie także podejmowanie działań odnoszących się do monitorowania rozwoju i budowania potencjału przedsiębiorstw społecznych.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Grupa docelowa:

- osoby fizyczne chcące założyć działalność w sektorze ekonomii społecznej,
- Podmioty o których mowa w art. 4 ust 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych w zakresie doradztwa i szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, w tym w formie spółdzielni socjalnej Podmioty ekonomii społecznej,
- podmioty ekonomii społecznej,

- instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej,
- jednostki samorządu terytorialnego.

Obszar objęty wsparciem

Obszar województwa kujawsko-pomorskiego.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-Pomorskiego Programu Polityki Społecznej na lata 2013-20” oraz „Kujawsko-Pomorskiego Programu na rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2013-20” a także „Programu Współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na rozwój sektora Ekonomii Społecznej a także ekonomizację Podmiotów Ekonomii Społecznej w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie
2.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6. Ramy wykonania osi priorytetowej

Do uzupełnienia na dalszym etapie prac.

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

EFS, region słabiej rozwinięty														
Tabela :7 Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
9	109	45 611 619,08	9	01	124 636 400,98	9	01	62 318 200,50	9	01	45 611 619,09	9	08	124 636 400,98
9	112	58 340 443,01	9	02	0,00	9	02	31 159 100,24	9	05				
9	113	20 684 338,89				9	03	31 159 100,24	9	07	79 024 781,89			

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 10 INNOWACYJNA EDUKACJA

Cel tematyczny 1 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

- 10.1. Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i zapobieganie mu oraz promowanie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej
- 10.3 BIS Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy przewidywania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy łącznie z dwutorowymi systemami kształcenia i programami przyuczania do zawodu
- 10.3 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie dla wszystkich grup wiekowych o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia również dzięki doradztwu i uznawaniu nabytych kompetencji

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Społeczny
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.1. Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
5.	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie
6.	Liczba przedszkoli, które funkcjonują 2 lata po uzyskania dofinansowania ze środków EFS	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

1. Podnoszenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej:

Przykładowe typy przedsięwzięć

- tworzenie placówek wychowania przedszkolnego,
- wsparcie istniejących instytucji wychowania przedszkolnego (przedszkola, oddziały przedszkolne, inne formy wychowania przedszkolnego) w zakresie generowania nowych miejsc przedszkolnych oraz poprawy jakości świadczenia usług edukacyjnych,
- programy wsparcia nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych instytucji wychowania przedszkolnego ukierunkowane na podniesienie kompetencji zawodowych.

2. Wsparcie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych realizujących podstawę programową kształcenia ogólnego oraz placówek systemu oświaty

Przykładowe typy przedsięwzięć

- programy w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego,
- realizacja programów rozwojowych szkół, w szczególności ukierunkowanych na rozwijanie kompetencji kluczowych, cyfrowych oraz kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej,
- programy ukierunkowane na indywidualne podejście do pracy z uczniem, w tym wsparcie rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz szczególnie uzdolnionych,

- programy ukierunkowane na wsparcie szkół w zakresie pracy z uczniem młodszym w szkole i placówce na każdym kolejnym etapie kształcenia,
- realizacja programów stypendialnych,
- kompleksowe programy wsparcia dla uczniów zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty,
- wyposażenie szkół i placówek w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne sprzyjające wysokiej jakości kształcenia,
- programy wsparcia nauczycieli ukierunkowane na podniesienie kompetencji zawodowych z uwzględnieniem wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu,
- programy staży zawodowych we współpracy z pracodawcami dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wzrost upowszechnienia edukacji przedszkolnej zostanie zapewniony poprzez zwiększenie jej dostępności. Planowane działania w tym zakresie będą obejmować w pierwszej kolejności wsparcie dotychczas funkcjonujących struktur – instytucji wychowania przedszkolnego (przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, innych form wychowania przedszkolnego) w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc przedszkolnych. Jednocześnie przewiduje się, iż w gminach, w których obecna sieć instytucjonalna nie zaspokaja potrzeb w tym zakresie udzielane będzie wsparcie dla tworzenia nowych przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz innych form wychowania przedszkolnego.

Dla pełnego osiągnięcia celu szczegółowego podejmowane będą również działania przyczyniające się do podniesienia jakości edukacji przedszkolnej. Przede wszystkim oferta instytucji wychowania przedszkolnego będzie dostosowywana do rzeczywistych potrzeb dzieci, m.in. poprzez realizację zajęć dodatkowych, wspierających prawidłowy rozwój dzieci (w tym dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych). Zapewnienie najwyższej jakości edukacji przedszkolnej zależy w dużym stopniu od nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych instytucji wychowania przedszkolnego. Z tego względu podejmowane będą działania służące podniesieniu ich kompetencji zawodowych.

W ramach PI 10.1 podejmowane będą także działania wspierające szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, realizujące podstawę programową kształcenia ogólnego. Szczególna uwaga będzie poświęcona tzw. małym szkołom, w których dostęp do usług edukacyjnych jest ograniczony, a jednocześnie szkoły te odgrywają dla środowisk lokalnych rolę centrów aktywności społecznej. W celu stworzenia uczniom optymalnych warunków rozwoju realizowane będą programy ukierunkowane na indywidualne podejście do pracy z uczniem, przyczyniające się do wyrównywania szans edukacyjnych i do zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Nieodłącznym z tym związane będą również działania wspierające szkoły w zakresie pracy z uczniem młodszym na każdym kolejnym etapie kształcenia. Podejście do uczniów będzie respektowało ich podmiotowość w procesie kształcenia, gdzie uczeń jest traktowany jako aktywny, angażujący się uczestnik, a nie bierny odbiorca.

W kontekście pożądanых na dalszych etapach kształcenia i na rynku pracy kompetencji, realizowane będą programy rozwojowe szkół, w szczególności ukierunkowane na rozwijanie kompetencji kluczowych, cyfrowych oraz rozbudzanie kreatywności, innowacyjności oraz umiejętności pracy zespołowej.

Elementem niezbędnym w celu właściwego planowania dalszego rozwoju uczniów będą programy doradztwa edukacyjno-zawodowego. Dzięki nim zostanie zapewniona uczniom odpowiednia pomoc w wybraniu optymalnych kierunków kształcenia i przyszłej kariery zawodowej. Programy te będą realizowane na wszystkich etapach kształcenia, a ich

kompleksowość będzie zapewniona zarówno przez odpowiednio przygotowaną kadre, jak i włączenie do nich rodziców.

Ponadto szkoły potrzebują wsparcia w zakresie rozwiązywania problemu, jakim jest zagrożenie przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty. W tym celu realizowane będą programy, służące przeciwdziałaniu temu zjawisku. Ze względu na dużą złożoność jego przyczyn, często wykraczających poza strefę tradycyjnego oddziaływania szkoły, programy te będą miały charakter jednocześnie kompleksowy, a także zapewniający maksymalnie zindywidualizowane podejście do każdego ucznia. Jednym z głównych ich aspektów będzie wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla uczniów. Skuteczność tych działań będzie w dużej mierze zależna od współpracy i zintegrowania działań różnych instytucji publicznych i niepublicznych funkcjonujących w otoczeniu szkoły, takich jak instytucje pomocy społecznej czy organizacje pozarządowe. Takie współdziałanie wzmocni wczesną interwencję i profilaktykę socjalną poprzez np. wspólne inicjowanie zajęć dla uczniów z dysfunkcjami społecznymi w oparciu m.in. o ogniska wychowawcze, świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, kluby młodzieżowe.

Dla uczniów wybitnie uzdolnionych przewiduje się realizację programów stypendialnych. Tego typu wsparcie pozwoli im na dalsze rozwijanie swoich talentów i pasji, które często są ograniczane przez czynniki finansowe i organizacyjne.

W celu ułatwienia prowadzenia jak najwyższej jakości edukacji w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych niezbędne jest również z jednej strony zapewnienie odpowiedniego zaplecza technicznego, w postaci nowoczesnego sprzętu i materiałów dydaktycznych, a z drugiej wsparcie nauczycieli. Wsparcie to obejmuje programy podnoszenia kompetencji zawodowych, realizowane zawsze w odniesieniu do potrzeb szkoły i kierunków rozwoju polskiej edukacji. Szczególny nacisk położony zostanie na umiejętność wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 10.1 realizowany będzie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określi całościową koncepcję podniesienia jakości edukacji na wszystkich poziomach kształcenia, wraz z zapewnieniem dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. W ramach strategii opracowany zostanie system wsparcia dla szkół i uczniów na obszarze objętym ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym.

W ramach zintegrowanego podejścia wsparcie zostanie skierowane na realizację działań wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dla danego obszaru.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

Główne grupy docelowe:

- dzieci w wieku przedszkolnym (zgodnie z Ustawą o systemie oświaty) oraz ich rodzice/opiekunowie
- przedszkola, inne formy wychowania przedszkolnego, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

- uczniowie i wychowankowie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz ich rodzice/opiekunowie
- osoby, które przedwcześnie opuściły system oświaty
- szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne
- nauczyciele i pracownicy pedagogiczni przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Edukacji” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na poprawę jakości edukacji w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Tryb pozakonkursowy przewiduje się w zakresie przedsięwzięć realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 *Zasady horyzontalne*, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 *Zintegrowane podejście terytorialne*.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		

6.	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	rocznie
7.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	rocznie
8.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	Rocznie
9.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	Rocznie
10.	Liczba uczniów objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	Rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.3.BIS Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy przewidywania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy łącznie z dwutorowymi systemami kształcenia i programami przyuczania do zawodu

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Poprawa atrakcyjności i podniesienie jakości kształcenia zawodowego

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0	os.	2012		SL2014	rocznie
----	--	--------------------	-----	-----	---	-----	------	--	--------	---------

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć

1. Wsparcie szkół i placówek kształcenia zawodowego ukierunkowane na poprawę jakości oferty edukacyjnej:

Przykładowe typy przedsięwzięć

- programy w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego,
- realizacja dodatkowych zajęć w zakresie przedmiotów zawodowych i zajęć specjalistycznych, w szczególności kursy zawodowe i szkolenia,
- programy wsparcia nauczycieli ukierunkowane na podniesienie kompetencji nauczycieli prowadzących kształcenie zawodowe,
- wyposażenie szkół i placówek w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne sprzyjające wysokiej jakości kształcenia zawodowego.

2. Rozwój współpracy szkół i placówek z otoczeniem społeczno-gospodarczym:

Przykładowe typy przedsięwzięć

- realizacja programów staży i praktyk zawodowych we współpracy z pracodawcami,
- modernizacja procesu kształcenia zawodowego w kontekście wyzwań rynku pracy,
- programy ukierunkowane na podniesienie kompetencji instruktorów praktycznej nauki zawodu,
- współpraca szkół i placówek kształcenia zawodowego z przedsiębiorstwami, szkolnictwem wyższym oraz instytucjami rynku pracy.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Głównym wyzwaniem stojącym przed szkolnictwem zawodowym jest zapewnienie takiego poziomu kształcenia, który będzie odpowiadał na potrzeby rynku pracy. Osiągnięcie takiej jakości będzie możliwe dzięki odpowiedniemu wsparciu szkół i placówek kształcenia zawodowego. Będzie ono realizowane m.in. poprzez wprowadzenie w szkołach dodatkowych zajęć w zakresie przedmiotów zawodowych, a także zajęć specjalistycznych (realizowanych także w formie kursów zawodowych i szkoleń). Zajęcia takie stanowią niezbędne uzupełnienie standardowej oferty szkół i pozwalają uczniom zdobyć pożądane przez pracodawców kwalifikacje i uprawnienia, dające realne szanse na podjęcie zatrudnienia po ukończeniu szkoły.

Właściwe planowanie dalszego rozwoju uczniów to kluczowy czynnik ich powodzenia na rynku pracy. Będą temu służyć programy doradztwa edukacyjno-zawodowego, które mają zapewnić uczniom odpowiednią pomoc w wybraniu optymalnych kierunków kształcenia i przyszłej kariery zawodowej.

W celu podwyższenia ułatwienia prowadzenia jak najwyższej jakości edukacji w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego niezbędne jest również z jednej strony zapewnienie odpowiedniego zaplecza technicznego, w postaci nowoczesnego sprzętu i materiałów dydaktycznych, a z drugiej wsparcie nauczycieli (przede wszystkim przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu). Obejmie ono programy podnoszenia kompetencji zawodowych, realizowane w odniesieniu do potrzeb szkoły i kierunków rozwoju polskiej edukacji w szczególności skoncentrowane na umiejętnościach wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu. Podnoszenie kompetencji nauczycieli będzie odbywało się przy współudziale pracodawców, m.in. poprzez realizację staży i praktyk, co umożliwi aktualizację wiedzy i umiejętności w kontekście uwarunkowań rynku pracy.

Sprostanie oczekiwaniom wobec szkolnictwa zawodowego będzie możliwe dzięki ściślemu powiązaniu go z otoczeniem społeczno-gospodarczym (pracodawcami, szkołami wyższymi, instytucjami otoczenia biznesu, instytucjami rynku pracy). Jest to najlepszy sposób na dopasowanie oferty szkół do rzeczywistych potrzeb współczesnej gospodarki. Modernizacja procesu i oferty nauczania zawodowego będzie odbywała się poprzez współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie m.in. modyfikacji programów nauczania, modyfikacji programów praktyk i zajęć praktycznych, podejmowania decyzji w jakich zawodach powinno być prowadzone kształcenie.

Współpraca szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym będzie też miała bardziej bezpośredni wymiar, gdyż realizowane będą programy staży i praktyk dla uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego. Stwarzają one uczniom szansę na praktyczną naukę w rzeczywistym środowisku pracy oraz pozwalają lepiej zrozumieć sens kształcenia, dzięki możliwości praktycznego wykorzystania nabytych w szkole umiejętności i wiedzy. Dobrze zaplanowana i przeprowadzona praktyka czy staż stanowią wobec tego skuteczny czynnik motywacji do dalszej nauki.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego (polityka terytorialna w województwie)

PI 10.1 realizowany będzie przy zastosowaniu instrumentu ZIT dla obszarów miejskich (w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) tj. na terenie Bydgoszczy i Torunia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz miast o charakterze regionalnym i subregionalnym (Grudziądz, Inowrocław, Włocławek) i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Strategia ZIT określi całościową koncepcję podniesienia jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego. W ramach strategii opracowany zostanie system wsparcia dla szkół i placówek kształcenia zawodowego a także uczniów tych szkół z obszarów objętych ZIT oraz instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym.

W ramach zintegrowanego podejścia wsparcie zostanie skierowane na realizację działań wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dla danego obszaru.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

Główne grupy docelowe:

- uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych),
- młodociani pracownicy

- szkoły i placówki (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych),
- partnerzy społeczno – gospodarczy,
- pracodawcy.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Edukacji” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na poprawę jakości edukacji w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Tryb pozakonkursowy przewiduje się w zakresie przedsięwzięć realizowanych w ramach ZIT obszarów miejskich (miejskie w rozumieniu art. 7 rozporządzenia EFRR) oraz instrumentu podobnego do ZIT na poziomie powiatowym.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		

1.	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	rocznie
2.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	rocznie
3.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	Rocznie
4.	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	Rocznie

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.3. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie dla wszystkich grup wiekowych o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia również dzięki doradztwu i uznawaniu nabytych kompetencji

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
1	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0			os.	2012				SL2014	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

Wsparcie osób dorosłych w zakresie uczenia się przez całe życie:

- kształcenie formalne osób dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych oraz kształcenie pozaformalne,
- programy formalnego potwierdzania kwalifikacji uzyskanych drogą nieformalną lub pozaformalną,
- doradztwo edukacyjno zawodowe dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru odpowiedniej oferty szkolenia i kształcenia,
- podnoszenie kompetencji kluczowych i społecznych,
- kształcenie na studiach podyplomowych osób dorosłych w powiązaniu z rynkiem pracy, w tym inteligentne specjalizacje.

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Główną i niezaprzeczną cechą współczesnej gospodarki jest dynamiczna zmiana. Powoduje to konieczność ciągłej aktualizacji wiedzy i umiejętności oraz zdobywania nowych kwalifikacji. Dlatego też w ramach Priorytetu podjęte zostaną działania ułatwiające osobom dorosłym podejmowanie edukacji formalnej (zarówno w formach szkolnych, jak i pozaszkolnych) oraz różnych form kształcenia pozaformalnego.

Wsparcie to będzie opierało się na zindywidualizowanym podejściu, uwzględniającym zdiagnozowane, specyficzne i rzeczywiste potrzeby odbiorców. Działania te zapewnią dostęp do maksymalnie dopasowanych i efektywnych form edukacji osobom dorosłym, które z własnej inicjatywy będą chciały podnosić swoje kwalifikacje i kompetencje. Prowadzone będzie również wsparcie w postaci programów formalnego potwierdzania kwalifikacji uzyskanych drogą nieformalną lub pozaformalną.

Działania realizowane w ramach Priorytetu będą skoncentrowane w głównej mierze na osobach po 50 roku życia, dla których pomoc w zakresie rozwoju osobowego jest szczególnie zasadna, w związku z faktem wydłużania wieku aktywności zawodowej i postępującego starzenia się społeczeństwa. Utrzymanie się osób z tej grupy wiekowej na dynamicznym rynku pracy będzie zależne od ich zdolności adaptacyjnych i świadomości, że aktualizacja i zdobywanie nowych kompetencji to czynniki decydujące o ich sytuacji zawodowej i społecznej. Dlatego też w celu wykorzystanie pełnego potencjału kapitału społecznego w ramach planowanych działań przewiduje się możliwość aktualizacji lub nabycia nowego wykształcenia po przez udział w studiach podyplomowych.

Jako działanie uzupełniające do w/w form wsparcia realizowane będzie doradztwo edukacyjno-zawodowe dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru odpowiedniej oferty edukacyjnej. W celu zoptymalizowania jego efektów będzie ono realizowane w ścisłej korelacji z aktualnymi i prognozowanymi potrzebami na rynku pracy.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Główne grupy docelowe to osoby dorosłe (w wieku 18-67 lat, a osoby po 67 roku życia będą mogły zostać zakwalifikowane do wsparcia, o ile zadeklarują gotowość do podjęcia zatrudnienia

po zakończeniu udziału w projekcie), które z własnej inicjatywy chcą podnosić, uzupełniać lub potwierdzać posiadane kompetencje i kwalifikacje.

Obszar objęty wsparciem

Obszar całego województwa

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

Projekty w ramach PI wybierane będą w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym. Zastosowanie trybu pozakonkursowego umożliwi realizację założeń „Strategii Edukacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego” poprzez precyzyjne skierowanie wsparcia na przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla realizacji zadań ukierunkowanych na poprawę jakości edukacji w regionie oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celu szczegółowego.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WK-P 2014-2020 opisuje sekcja 11 *Zasady horyzontalne*, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 *Zintegrowane podejście terytorialne*.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia realizowanych we współpracy z pracodawcami	os.	EFS	Słabiej rozwinięty				SL2014	rocznie

2	Liczba osób w wieku 25-64 lata o niskich kwalifikacjach, które uczestniczyły w edukacji pozaformalnej w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	rocznie
3	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie w zakresie uzyskiwania kompetencji kluczowych	os.	EFS	Słabiej rozwinięty		SL2014	Rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6. Ramy wykonania osi priorytetowej

Do uzupełnienia na dalszym etapie prac.

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorie interwencji

EFS, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
10	115	62 583 384,32	10	01	127 818 606,97	10	01	63 909 303,49	10	01	84 328 458,54	10	05	62 583 384,32
10	117	19 093 235,90	10	02	0,00	10	02	31 954 651,74	10	05		10	08	65 235 222,65
10	118	46 141 986,75				10	03	31 954 651,74	10	07	43 490 148,43			

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

2.A.1 OŚ PRIORYTETOWA 11 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

9.9 Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność.

2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

Nie dotyczy

2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	Słabiej rozwinięty
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	Nie dotyczy

2.A.4 PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.9 Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność.

2.A.5 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: wzrost aktywności społeczności lokalnych

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
5.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - wskaźnik zbiorczy z trzech podwskaźników (w %)	Słabiej rozwinięty	%	n/d	17,9			%	2011	16,0			GUS STRATEG	rocznie

2.A.6 Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.A.6.1 Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Spodziewane typy i przykłady przedsięwzięć:

1. Budowa i rozwój lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych,
2. Lokalne inicjatywy na rzecz wspierania przedsiębiorczości, zatrudnienia i mobilności pracowników.
3. Kompleksowe wsparcie ukierunkowane na realizację inicjatyw z zakresu solidarności międzypokoleniowej społeczności lokalnych służących podejmowaniu aktywności i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu,
4. Kompleksowe wsparcie ukierunkowane na animację i realizację inicjatyw na rzecz młodych mieszkańców społeczności lokalnych służących podejmowaniu przez nich aktywności i zapobieganiu ich wykluczeniu społecznemu,
5. Rozwój rodzinnych i środowiskowych form wsparcia dla rodzin,
6. Profesjonalizacja usług na rzecz osób ubogich i wykluczonych społecznie,

Oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Wsparcie w ramach PI ukierunkowane będzie na zwiększenie aktywności społeczności w zakresie kreowania i podejmowania przez nich różnego rodzaju inicjatyw oddolnych na rzecz budowania kapitału społecznego mieszkańców obszarów wiejskich i miejskich. Efektem realizowanych działań będzie podniesienie zdolności do budowania kapitału społecznego, zwiększenia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej.

Obszary wiejskie oraz obszary zdegradowane występujące w regionie charakteryzują się nagromadzeniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Degradacja społeczna i środowiskowa przyczynia się do pogorszenia się jakości życia mieszkańców oraz intensyfikacji problemów społecznych, wzrostem bezrobocia i zwiększeniem ubóstwa i wykluczenia społecznego. Wsparcie planowane do realizacji w ramach PI powinno zatem skoncentrować się na wykorzystaniu potencjałów endogenicznych ww. obszarów i uwzględniać realną partycypację społeczną większej grupy mieszkańców w procesach rozwojowych przeciwdziałającym ich degradacji.

Wsparcie w ramach PI realizowane będzie poprzez instrument terytorialny RLKS, który ułatwia społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych poprzez ich inicjowanie i realizację w formule partycypacyjnej przy współudziale lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru, a także przy współudziale samorządów lokalnych. Narzędziem wyznaczającym wektory działania służące odnowie społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich i zdegradowanych będą zdiagnozowane problemy określone w Lokalnych Strategiach Rozwoju.

W dużej mierze działania, które będą podejmowane w ramach PI przyczynią się do wzrostu obywatelskiej aktywności społeczności lokalnych i zwiększenia ich wpływu na procesy związane z zarządzaniem oraz rozwojem danego terytorium. Podejmowane zadania z zakresu wspierania solidarności międzypokoleniowej oraz wsparcie na rzecz dzieci i młodzieży o utrudnionym

dostępie do podstawowych dóbr kultury i nauki, a także usług mają przyczyniać się do wzrostu poziomu kapitału społecznego oraz wpłynąć na poprawę szans rozwojowych.

Rozwój społeczno-gospodarczy lokalnych społeczności będzie realizowany poprzez działania wspierające lokalny rynek pracy, pobudzanie tkwiącego wewnątrz potencjału gospodarczego, a także poprzez kreowanie postaw przedsiębiorczych. Innowacyjne rozwiązania mogą przyczynić się do wzrostu potencjału lokalnej gospodarki oraz stwarzać warunki do powstawania nowych miejsc pracy.

Poprawa spójności społecznej na obszarach wiejskich będzie realizowana poprzez zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Służyć temu będą przedsięwzięcia ukierunkowane m.in. na animację, tworzenie, rozwój i współpracę w ramach lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju przedsiębiorstw społecznych. Animacja lokalnych podmiotów ekonomii społecznej pozytywnie wpłynie na poprawę aktywności lokalnej społeczności, a tym samym wzmocni środowiska działające na rzecz osób w najtrudniejszej sytuacji i przyczyni się do aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnych zagrożonych wykluczeniem społecznym. Elementem integrującym, a zarazem wzmacniającym lokalne środowiska, jest rozwój rodzinnych form wsparcia na rzecz m.in. rodzin czy starszych mieszkańców poprzez rozwój poradnictwa obywatelskiego i prawnego ukierunkowanego m.in. na wspomaganie w wypełnianiu przez rodziny ról społeczno-wychowawczych, a także rozwiązujących lokalne problemy.

Potencjalni beneficjenci/grupy docelowe

Lokalne Grupy Działania, JST, ich związki i stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, mikro i małe przedsiębiorstwa, kościoły i związki wyznaniowe.

Grupą docelową będą mieszkańcy obszarów Lokalnych Grup Działania

Obszar objęty wsparciem

Miejscowości znajdujące się w granicach lokalnych grup działania.

2.A.6.2 Kierunkowe zasady wyboru projektów

W ramach instrumentu RLKS stosowany będzie konkursowy tryb wyboru projektów.

Szczegółowe zasady wyboru projektów zawierać będzie Szczegółowy Opis Priorytetów, które zgodnie z art. 110 CPR zatwierdzi Komitet Monitorujący. Zasady te zgodnie z art. 125 ust. 3 CPR będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Stosowanie wszystkich zasad horyzontalnych na etapie realizacji RPO WKP 2014-2020 opisuje sekcja 11 Zasady horyzontalne, a ukierunkowanie terytorialne interwencji, wraz z preferencjami dla projektów i kopertami finansowymi przedstawia sekcja 4 Zintegrowane podejście terytorialne.

2.A.6.3 Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI nie jest brana pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych.

2.A.6.4 Planowane wykorzystanie dużych projektów

Na tym etapie nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

2.A.6.5 Wskaźniki produktu w podziale na priorytety inwestycyjne

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
4.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie
5.	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięty				SL 2014-2020	rocznie

2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy

2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6. Ramy wykonania osi priorytetowej

2.A.9 Kategorie interwencji

Tabela 7-11 Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorie interwencji

EFS, region słabiej rozwinięty														
Tabela :7 Wymiar 1			Tabela 8: Wymiar 2			Tabela 9: Wymiar 3			Tabela 10: Wymiar 6			Tabela 11: Wymiar 7		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium			Terytorialne mechanizmy wdrażania			EFS secondary Theme (Wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
11	114	49 854 560,39	11	01	49 854 560,39	11	01	0,00	11	07	49 854 560,39	11	02	49 854 560,39
			11	02	0,00	11	02	9 970 912,08						
						11	03	39 883 648,31						

2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej

Nie dotyczy

Sekcja 2.B Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej

2.B.1 OŚ PRIORYTETOWA 12 POMOC TECHNICZNA

2.B.2 Przyczyny utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu

Nie dotyczy

2.B.3 Fundusz oraz kategoria regionu

<i>Fundusz</i>	Europejski Fundusz Społeczny
<i>Kategoria regionu</i>	Słabiej rozwinięty
<i>Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)</i>	Nie dotyczy

2.B.4 Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy: utrzymanie niezbędnych zasobów ludzkich oraz zapewnienie warunków sprzyjających skutecznemu wykonywaniu obowiązków związanych z realizacją programu.

Realizacja celu przyniesie rezultat w postaci dostępności niezbędnych i kompetentnych zasobów kadrowych i innych umożliwiających sprawne wdrażanie programu.

Wsparcie przyczyni się do:

- sprawnej obsługi programu w zakresie zarządzania, wdrażania, certyfikacji, monitorowania, oceny oraz kontroli operacji finansowanych ze środków programu,
- zmniejszenia obciążeń administracyjnych,
- poprawy jakości usług świadczonych przez administrację na rzecz programu,
- spójnego systemu informacji, komunikacji i promocji RPO WKP 2014-2020,
- silniejszego potencjału beneficjentów, w szczególności realizujących projekty o znaczeniu strategicznym dla województwa,
- poprawy skuteczności beneficjentów w ubieganiu się o wsparcie oraz w realizacji projektów,
- wzmocnienia kompetencji partnerów zaangażowanych w system wdrażania programu, w szczególności w realizacji ZIT i instrumentu podobnego do ZIT.

2.B.5 Wskaźniki rezultatu

Tabela 12: Wskaźniki rezultatu dla EFRR/FS/EFS (w podziale na cele szczegółowe)

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (na rok 2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
			M	K	O		M	K	O		
1.	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego	szt.									

2.B.6 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych.

2.B.6.1 Opis przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych.

Właściwy potencjał organizacyjny, instytucjonalny i kadrowy

Warunkiem efektywnego wykorzystania środków RPO WK-P 2014-2020 będzie odpowiednie przygotowanie pod względem kadrowym, technicznym i organizacyjnym systemu zarządzania, wdrażania, certyfikacji, monitorowania, oceny, kontroli operacji finansowanych ze środków programu oraz systemu informacji i promocji. Dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem funduszy (zwłaszcza z okresu 2007-2013) wskazują na to, iż kluczowe znaczenie w tym procesie ma kadra wysoko wykwalifikowanych pracowników. Niezbędnym będzie zatem wsparcie zarówno w zakresie finansowania kosztów zatrudnienia pracowników zaangażowanych w obsługę RPO WKP 2014-2020 jak również systematycznego podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych poprzez finansowanie różnorodnych form kształcenia m.in.: szkoleń, warsztatów, seminariów, studiów podyplomowych. Polityka szkoleniowa zostanie odpowiednio udoskonalona i rozszerzona o nowe rodzaje i formy szkoleń, w celu utrzymania doświadczonej kadry pracowniczej, wdrożenia nowych pracowników, a także w celu przeciwdziałania fluktuacji kadr.

Ważnym aspektem w budowaniu właściwego potencjału administracyjnego będzie także zapewnienie odpowiedniego standardu oraz środowiska pracy umożliwiającego pracownikom prawidłowe wykonywanie powierzonych zadań. Tym samym przewiduje się wsparcie działań mających na celu zabezpieczenie właściwego zaplecza technicznego i organizacyjnego w tym: odpowiedniej powierzchni biurowej, archiwizacyjnej i magazynowej, przygotowanie stanowisk i narzędzi pracy oraz budowy, wdrożenia i utrzymania sprawnego systemu informatycznego pozwalającego na uczestnictwo w jednolitym komputerowym systemie monitoringu.

Kolejnym działaniem usprawniającym system zarządzania i wdrażania programu będzie finansowanie ze środków pomocy technicznej kosztów przeprowadzania badań ewaluacyjnych, a także studiów, analiz, specjalistycznych ekspertyz, ocen.

Ponadto w ramach OP zapewnione zostanie wsparcie dla obsługi i organizacji prac Komitetu Monitorującego oraz innych ciał doradczych zaangażowanych we wdrażanie programu.

Poza wspieraniem perspektywy 2014-2020 środki pomocy technicznej zostaną przeznaczone także na finansowanie zadań związanych z zamknięciem RPO WKP 2007-2013. Dodatkowo w celu zapewnienia płynnego przejścia do kolejnego okresu programowania w finalnym okresie wdrażania programu planuje się realizację działań mających na celu przygotowanie kolejnej perspektywy finansowej po roku 2020.

Wsparcie beneficjentów programu

Wsparciem ze środków pomocy technicznej objęte zostaną ZIT. Finansowanie kosztów operacyjnych funkcjonowania ZIT będzie dotyczyło poziomu regionalnego i subregionalnego oraz poziomu powiatowego.

W celu podniesienia efektywności wdrażania projektów o charakterze strategicznym dla społeczno-gospodarczego rozwoju województwa planowane jest również wsparcie beneficjentów w przygotowaniu dokumentacji projektowej na potrzeby realizacji takich projektów.

Efektywna informacja i promocja

W obszarze dotyczącym prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych sfinansowane zostaną przedsięwzięcia, które przyczynią się do zwiększenia wiedzy mieszkańców województwa, potencjalnych oraz faktycznych beneficjentów na temat możliwości uzyskania wsparcia, zasad ubiegania się o wsparcie, realizowania i rozliczania projektów w ramach programu. Planowane przedsięwzięcia poprawią tym samym skuteczność beneficjentów zarówno w ubieganiu się o wsparcie, jak i w realizacji projektów. Działania te będą polegały m.in. na organizowaniu szkoleń, konferencji, seminariów, doradztwie w zakresie przygotowania projektów, prowadzeniu punktów informacyjnych, przygotowaniu i dystrybucji materiałów informacyjnych i promocyjnych, współpracy z mediami, organizowaniu wydarzeń, akcji promocyjnych, społecznych oraz konkursów. Prowadzenie strony internetowej poświęconej programowi umożliwi bieżące przekazywanie informacji mieszkańcom województwa na temat programu i postępów w jego wdrażaniu, co zagwarantuje jego przejrzystość oraz przyczyni się do upowszechniania wiedzy o funduszach europejskich i ich wpływie na rozwój regionu i jakość życia obywateli.

Potencjalni beneficjenci

Instytucje RPO WKP 2014-2020 oraz inne podmioty zaangażowane w realizację programu, podmioty zarządzające i administrujące realizacją ZIT na poziomie miast regionalnych i subregionalnych wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, podmioty zarządzające i administrujące instrumentem podobnym do ZIT na poziomie powiatowym, beneficjenci programu.

Potencjalne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa

2.B.6.2 Wskaźniki produktu, które mają się przyczynić do osiągnięcia rezultatów

Tabela 13: Wskaźniki produktu dla EFRR/FS/EFŚ (w podziale na osie priorytetowe)

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (na rok 2023) (opcjonalnie)			Źródło danych
			M	K	O	
1.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba				
2.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba				
3.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.				

2.B.7 Kategorie interwencji

Tabela 14-16: Kategorie interwencji

Tabela 14: Wymiar 1			Tabela 15: Wymiar 2			Tabela 16: Wymiar 3		
Zakres interwencji			Forma finansowania			Typ terytorium		
Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€	Oś priorytetowa	Kod	€
12	121	49 743 183,19	12	01	59 931 546,01	12	01	59 931 546,01
12	122	1 797 946,38	12	02	0,00	12	02	0,00
12	123	8 390 416,44				12	03	0,00

SEKCJA 3 PLAN FINANSOWY

RPO WK-P 2014-2020 jest programem operacyjnym finansowanym ze środków EFRR i EFS. Obszarem realizacji programu jest obszar województwa. Województwo jest zaliczone do regionów słabiej rozwiniętych.

Zgodnie z UP alokacja środków unijnych na Program wynosi 1 371 344 524,45 EUR EFRR i 530 367 663,76 EUR EFS. Minimalne zaangażowanie środków krajowych - szacowane na podstawie art. 120 CPR zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% - wynosi w momencie programowania 335 596 268,51 EUR. W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Zakłada się, że ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych w momencie zamknięcia programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach programu.

Podstawa certyfikacji

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne.

Kategorie regionów

Program jest realizowany na obszarze jednego województwa zaliczanego do kategorii regionów słabiej rozwiniętych.

Rezerwa wykonania

W Programie wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji EFRR oraz 6% jego całkowitej alokacji EFS.

Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS (tabela 17).

Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej Programu w jednakowej proporcji do jej wartości, z wyjątkiem osi Pomoc techniczna (finansowane wyłącznie z EFS), dla której zgodnie z przepisami nie ustanowiono rezerwy (wyłączenie osi pomocy technicznej wymaga dla zachowania wymaganego poziomu na funduszu w programie odpowiedniego zwiększenia rezerwy na inną/inne osie EFS)(tabela 18a).

Koncentracja tematyczna

Założone w Programie poziomy koncentracji wynikają z UP i pozwalają zachować wymagane na poziomie UP przez rozporządzenia unijne poziomy koncentracji.

Sekcja 3.1 Środki finansowe z poszczególnych funduszy oraz kwoty na rezerwę wykonania

Tabela 17: Tabela przedstawiająca całkowitą kwotę środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do programu, w podziale na lata i kategorie regionów ze wskazaniem wysokości rezerwy wykonania (EUR)

priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Łącznie	
			Podstawowa alokacja [1]	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania
1	EFRR	regiony słabiej rozwinięte	156 899 987,31	10 014 892,81	166 105 689,17	10 602 490,80	175 704 420,88	11 215 175,80	184 461 981,52	11 774 169,03	193 234 260,63	12 334 101,74	201 984 291,51	12 892 614,35	210 673 221,96	13 447 226,93	1 289 063 852,98	82 280 671,47
2		regiony przejściowe															-	
3		regiony bardziej rozwinięte															-	
4		łącznie	156 899 987,31	10 014 892,81	166 105 689,17	10 602 490,80	175 704 420,88	11 215 175,80	184 461 981,52	11 774 169,03	193 234 260,63	12 334 101,74	201 984 291,51	12 892 614,35	210 673 221,96	13 447 226,93	1 289 063 852,98	82 280 671,47
5	EFS[2]	regiony słabiej rozwinięte	60 681 089,42	3 873 261,03	64 241 395,75	4 100 514,62	67 953 706,42	4 337 470,62	71 340 694,08	4 553 661,32	74 733 374,10	4 770 215,37	78 117 449,62	4 986 220,19	81 477 894,54	5 200 716,67	498 545 603,94	31 822 059,83
6		regiony przejściowe															-	
7		regiony bardziej rozwinięte															-	
8		łącznie	60 681 089,42	3 873 261,03	64 241 395,75	4 100 514,62	67 953 706,42	4 337 470,62	71 340 694,08	4 553 661,32	74 733 374,10	4 770 215,37	78 117 449,62	4 986 220,19	81 477 894,54	5 200 716,67	498 545 603,94	31 822 059,83
9	YEI - dodatkowa alokacja	nie dotyczy															-	
10		nie dotyczy															-	
11	EFRR	specjalna alokacja dla obszarów peryferyjnych lub słabo zaludnionych															-	
12	Łącznie		217 581 076,73	13 888 153,83	230 347 084,93	14 703 005,42	243 658 127,31	15 552 646,42	255 802 675,59	16 327 830,36	267 967 634,74	17 104 317,11	280 101 741,13	17 878 834,54	292 151 116,50	18 647 943,61	1 787 609 456,92	114 102 731,29

1 Łączna alokacja (wsparcie UE) po odjęciu rezerwy wykonania

2 Łączna alokacja EFS uwzględniająca YEI

Sekcja 3.2 Łączne środki finansowe w podziale na fundusz oraz współfinansowanie krajowe (EUR)

Tabela 18a Plan finansowy programu (EUR)

Oś priorytetowa	Fundusz ²³	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia UE (Całkowite koszty kwalifikowalne albo koszty kwalifikowalne publiczne)	Wkład UE (a)	Wkład Krajowy (b) = (c) + (d))	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Sto pa wsp ótfin ans owa nia (f) = (a)/(e)	Dla celó w infor mac.	Główna alokacja(całkowite finansowanie pomniejszone o rezerwę wykonania			Rezerwa wykonania		Udział rezerwy wykonania (wsparcie U łącznej kwó wsparcia U)
						Krajowe środki pub. (c)	Krajowe środki pryw. (d)				Wkła d EBI	Wkład UE (H)=(A)-(J)	Wkład krajowy (I)=(B)-(K)	Wkład UE (J)	Wkład krajowy (K)=(B)*(I)/(A))	
Oś 1	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	445 686 970,45	78 650 641,84	66 853 045,57	11 797 596,27	524 337 612,29	85%			418 945 752,22	73 931 603,33	26 741 218,22	4 719 038,51	6
Oś 2	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	30 169 579,54	5 324 043,45	4 525 436,93	798 606,52	35 493 622,99	85%			28 359 404,77	5 004 600,84	1 810 174,77	319 442,61	6
Oś 3	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	271 526 215,84	47 916 391,03	40 728 932,38	7 187 458,65	319 442 606,87	85%			255 234 642,89	45 041 407,57	16 291 572,95	2 874 983,46	6
Oś 4	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	111 078 906,48	19 602 159,97	16 661 835,97	2 940 324,00	130 681 066,45	85%			104 414 172,09	18 426 030,37	6 664 734,39	1 176 129,60	6
Oś 5	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	216 672 434,86	38 236 312,03	32 500 865,23	5 735 446,80	254 908 746,89	85%			203 672 088,77	35 942 133,31	13 000 346,09	2 294 178,72	6
Oś 6	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	256 441 426,07	45 254 369,31	38 466 213,91	6 788 155,40	301 695 795,38	85%			241 054 940,50	42 539 107,15	15 386 485,57	2 715 262,16	6
Oś 7	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	39 768 991,21	7 018 057,27	5 965 348,68	1 052 708,59	46 787 048,48	85%			37 382 851,74	6 596 973,84	2 386 139,47	421 083,44	6

Oś 8	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	168 126 549,41	29 669 391,07	25 218 982,41	4 450 408,66	197 795 940,48	85%		157 139 983,26	27 730 585,28	10 986 566,15	1 938 805,79	7
Oś 9	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	124 636 400,98	21 994 658,99	18 695 460,15	3 299 198,84	146 631 059,97	85%		116 259 243,73	20 516 337,13	8 377 157,25	1 478 321,87	7
Oś 10	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	127 818 606,97	22 556 224,76	19 172 791,05	3 383 433,71	150 374 831,73	85%		119 250 517,36	21 044 208,95	8 568 089,61	1 512 015,81	7
Oś 11	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	49 854 560,39	8 797 863,60	7 478 184,06	1 319 679,54	58 652 423,99	85%		45 964 313,58	8 111 349,45	3 890 246,82	686 514,14	7
Oś 12	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Całkowite koszty kwalifikowalne	59 931 546,01	10 576 155,18	10 576 155,18	0,00	70 507 701,19	85%		59 931 546,01	10 576 155,18	0,00	0,00	0
Razem	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte		1 371 344 524,45	242 001 974,90	205 701 678,67	36 300 296,23	1 613 346 499,35			1 289 063 852,98	227 481 856,41	82 280 671,46	14 520 118,50	
		Reg. przejściowe		Musi być = kwocie(2) tabeli 17											
		Reg. lepiej rozwinięte		Musi być = kwocie(3) tabeli 17											
Razem	EFS	Reg. słabiej rozwinięte		530 367 663,76	93 594 293,60	81 114 572,85	12 452 720,75	623 961 957,36			498 545 603,94	87 978 635,99	31 822 059,83	5 615 657,61	
		Reg. przejściowe		Musi być = kwocie(6) tabeli 17											
		Reg. lepiej rozwinięte		Musi być = kwocie(7) tabeli 17											
Razem	YEI			Musi być = kwocie(8ii) tabeli 17											
Razem	FS	Nd.		Musi być = kwocie całkowitej											
ŁĄCZNIE				1 901 712 188,21	335 596 268,50	286 816 251,52	48 753 016,98	2 237 308 456,71			1 787 609 456,92	315 460 492,40	114 102 731,29	20 135 776,11	

Tabela 18b Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych

Nie dotyczy

Tabela 18c Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe , fundusze, kategorie regionu i cele tematyczne (EUR)

Oś priorytetowa	Fundusz ²⁴	Kategoria regionu	Cel tematyczny	Wsparcie UE	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
Oś 1	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 1	130 277 729,83	22 990 187,62	153 267 917,45
			Cel tematyczny 3	315 409 240,62	55 660 454,22	371 069 694,84
Oś 2	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 2	30 169 579,54	5 324 043,45	35 493 622,99
Oś 3	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 4	271 526 215,84	47 916 391,03	319 442 606,87
Oś 4	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 5	12 342 100,72	2 178 017,78	14 520 118,50
			Cel tematyczny 6	98 736 805,76	17 424 142,19	116 160 947,95
Oś 5	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 7	216 672 434,86	38 236 312,03	254 908 746,89
Oś 6	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 9	205 701 678,67	36 300 296,24	242 001 974,91
			Cel tematyczny 10	50 739 747,40	8 954 073,07	59 693 820,47
Oś 7	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 9	39 768 991,21	7 018 057,27	46 787 048,48
Oś 8	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 8	168 126 549,41	29 669 391,07	197 795 940,48
Oś 9	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 9	124 636 400,98	21 994 658,99	146 631 059,97
Oś 10	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 10	127 818 606,97	22 556 224,76	150 374 831,73
Oś 11	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Cel tematyczny 9	49 854 560,39	8 797 863,60	58 652 423,99
Oś 12	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	Nd.	59 931 546,01	10 576 155,18	70 507 701,19
RAZEM				1 901 712 188,21	335 596 268,50	2 237 308 456,71

Tabela 19 Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)

Oś priorytetowa	Szacunkowa wysokość środków na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)	Udział w całości alokacji na program (%)
1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki	1 645 613,43	0,09
2 Cyfrowy region	0,00	0,00
3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	226 025 004,52	11,89
4 Region przyjazny środowisku	14 645 959,53	0,77
5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu	21 941 512,39	1,15
6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry	0,00	0,00
7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	0,00	0,00
8 Aktywni na rynku pracy	0,00	0,00
9 Solidarne społeczeństwo	0,00	0,00
10 Innowacyjna edukacja	0,00	0,00
11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	0,00	0,00
12 Pomoc techniczna	0,00	0,00
RAZEM	264 258 089,87	13,90

SEKCJA 4 ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

Jednym z najważniejszych założeń nowo projektowanej polityki spójności na lata 2014-2020, oprócz wymiaru społeczno-gospodarczego, jest szerokie uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego. Podejście terytorialne będące jedną z podstawowych zasad programowania na lata 2014-2020, oznacza odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz definiowania ich na podstawie potencjałów, barier rozwoju i wzajemnych zależności poszczególnych terytoriów. Tak rozumiany wymiar terytorialny będzie szeroko wspierany w ramach programu, jako jeden z podstawowych instrumentów realizacji polityki terytorialnej województwa. Należy przy tym zaznaczyć, iż podejście terytorialne nie zastąpi podejścia horyzontalnego stosowanego w przeważającej ilości interwencji programu.

W ramach RPO WKP 2014-2020 przewiduje się zastosowanie szerokiego zakresu podejścia terytorialnego. Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego będzie realizowana na czterech poziomach funkcjonalnych:

- poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz ich obszary funkcjonalne;
- poziom regionalny i subregionalny – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi;
- poziom powiatowy (ponadlokalny) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne. Poziom ten określany jest jako „Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”.
- poziom lokalny – na którym funkcjonują Lokalne Grupy Działania w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS). Poziom ten określany jest jako „Obszar Lokalnej Aktywności”.

Zintegrowanym podejściem terytorialnym zostanie tym samym objęty cały obszar województwa.

Tak wskazane obszary korespondują z trzema z pięciu najważniejszych Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) państwa ujętymi w Umowie partnerstwa 2014-2020, tj.:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne - ten obszar wsparcia objęty zostanie ZIT, o czym mowa w Sekcji 4.2.
- miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji - OSI objęte wsparciem, o którym mowa w Sekcji 4.2.
- obszary wiejskie, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe. Działania dla obszarów wiejskich koncentrować się będą przede wszystkim na usuwaniu przyczyn zagrażających trwałej marginalizacji, a tym samym do wykluczenia z możliwości uczestniczenia w procesach rozwojowych tej grupy mieszkańców. Interwencja koncentrować się będzie na promocji przedsiębiorczości, rewitalizacji społecznej i infrastrukturalnej (CT 4, 6, 8, 9, 10). Instrumentem wykorzystanym do realizacji działań w danym OSI będzie RLKS, o którym mowa w sekcji 4.1.

Przyjęte w RPO WKP 2014-2020 poziomy terytorialne zgodne są także z czwartym OSI ujętym w Umowie partnerstwa 2014-2020:

- inne obszary interwencji w układzie terytorialnym (w zakresie związanym z interwencją w miastach subregionalnych inną niż rewitalizacja).

W programie przyjmuje się zasadę niewykluczania się terytorialnego ZIT, poziomu ponadlokalnego i RLKS, co umożliwi realizację interwencji poszczególnych obszarów zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich.

Wymiar terytorialny finansowany będzie z EFRR i EFS.

Sekcja 4.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) jest, oprócz ZIT, jednym z instrumentów wspierających rozwój terytorialny w perspektywie finansowej 2014-2020. Interwencja RLKS obejmie cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

Celem RLKS jest wzrost aktywności społeczności lokalnych oraz wspieranie oddolnych działań społeczności lokalnych na rzecz rozwoju lokalnego poprzez powołanie na określonym terytorium Lokalnej Grupy Działania (LGD) oraz opracowanie i realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR). Realizacja RLKS przyczyni się w szczególności do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawy spójności społecznej i terytorialnej regionu.

Rozwój lokalny kierowany jest przez LGD, składające się z osób reprezentujących lokalne interesy publiczne i prywatne interesy społeczno-gospodarcze, przy czym społeczeństwo obywatelskie i partnerzy z sektora prywatnego powinni posiadać co najmniej 50% udziału w procesach decyzyjnych, a żadna pojedyncza grupa interesów nie powinna posiadać więcej niż 49% głosów.

Ramy realizacji RLKS

W ramach Programu instrument RLKS będzie realizowany na obszarach wiejskich, jak i miejskich. Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Umowie partnerstwa 2014-2020 instrument RLKS w województwie kujawsko-pomorskim realizowany będzie w formule bezpośredniej, polegającej na możliwości realizacji wielofunduszowych LSR finansowanych w ramach Programu oraz innych programów operacyjnych, zgodnie z zasadami określonymi w UP.

W ramach Programu zaplanowano odrębne osie priorytetowe dla wsparcia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (oś priorytetowa 7 PI 9.10 Przedsięwzięcia inwestycyjne w kontekście rozwoju LSR kierowanych przez społeczność, objęta finansowaniem EFRR oraz oś priorytetowa 11 PI 9.9 Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność, objęta finansowaniem EFS).

Wsparcie realizowane będzie na następujących obszarach:

- obszary wiejskie oraz miasta do 20 tys. mieszkańców pełniące role centrów społeczno-gospodarczych w danym regionie określone granicami powstałych LGD. Na tych obszarach realizowana będzie interwencja zarówno EFRR, jak i EFS. Wspierane będą w szczególności działania z zakresu rynku pracy oraz stymulacja wewnętrznego potencjału gospodarczego, wsparcie dla procesów rozwojowych i restrukturyzacyjnych wobec obszarów wiejskich i miejskich, poprawa dostępu mieszkańców do podstawowych dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, zwiększenie aktywności społeczno – zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- miasta powyżej 20 tys. mieszkańców. Realizowana będzie tu wyłącznie interwencja EFS polegająca na wspieraniu działań związanych z odbudową zdolności do rozwoju poprzez zintegrowaną rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich, działania z zakresu rynku pracy oraz stymulacja wewnętrznego potencjału gospodarczego, zwiększenie aktywności społeczno – zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na każdym z obszarów wspierane będą również działania związane z tworzeniem struktur RLKS.

W celu kompleksowego i zintegrowanego podejścia do realizacji polityki terytorialnej na obszarach wiejskich konieczne będzie ścisłe powiązanie wsparcia kierowanego w ramach Programu ze wsparciem planowanym ze środków EFRROW w ramach PROW 2014-2020. Wsparcie w ramach RPO WK-P 2014-2020 skierowane na instrument RLKS będzie jednakże wsparciem uzupełniającym do wsparcia udzielanego w ramach PROW 2014-2020.

Głównym celem interwencji podejmowanych na obydwu obszarach będzie rozwój i aktywizacja społeczności lokalnych poprzez realizację w szczególności inicjatyw oddolnych. Realizacja zintegrowanych inicjatyw przyczynić ma się do rozwoju obszarów funkcjonalnych lokalnego rozwoju gospodarczego. Uznano, iż najefektywniejszym sposobem osiągnięcia celu i poprawy funkcjonowania LGD jest włączenie w realizację RLKS, oprócz sektora społecznego i publicznego, również sektora prywatnego, będącego w znacznej mierze wyznacznikiem aktywności społeczeństwa na danych obszarach. Zakłada się, że aktywizacja społeczności lokalnych, poprzez zastosowanie mechanizmu RLKS, skutecznie przyczyni się do realizacji celu tematycznego 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

Obowiązkiem każdej LGD jest stworzenie oraz realizacja zintegrowanej i wielosektorowej LSR dla danego obszaru, spójnej z poszczególnymi programami wszystkich zaangażowanych funduszy unijnych. Stanowi ona dokument, na podstawie którego zainteresowani mogą ubiegać się o wsparcie na realizację operacji (konkretnych projektów) spójnych z celami Lokalnej Strategii Rozwoju. Wybór projektów oraz ustalanie kwoty wsparcia należy do Lokalnej Grupy Działania i odbywa się w drodze głosowania, przy czym co najmniej 50% głosów musi pochodzić od partnerów spoza sektora publicznego.

W przypadku LGD na obszarach wiejskich i rybackich liczba ludności objęta LSR powinna wynosić minimum 30 tys. a maksimum 150 tys. mieszkańców, a obszar realizacji LSR musi obejmować co najmniej dwie gminy. W przypadku LGD na obszarach miejskich minimalna liczba ludności objęta LSR powinna wynosić 20 tys. mieszkańców, niezależnie od tego, czy dotyczy całego miasta, dzielnicy lub grupy dzielnic. Obszar objęty LSR musi mieć wystarczająco duży potencjał absorpcji środków przy jednoczesnym zachowaniu swojego lokalnego charakteru.

Sposób wyboru projektów

W ramach instrumentu RLKS stosowany będzie konkursowy tryb wyboru projektów. Dostępne będą tu trzy formuły realizacji projektów:

- projekty konkursowe - realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny LGD, a następnie przedkładanych do weryfikacji IZ,
- projekty parasolowe - składające się z wiązki mikroprojektów – w ramach projektów parasolowych LGD jako beneficjent organizuje konkursy na realizację mikroprojektów zapewniając ich rozliczanie, monitoring i odpowiadając przed IZ za prawidłowość wydatków i realizację wskaźników wynikających z umowy o dofinansowanie projektu parasolowego,
- projekty własne LGD, w których beneficjentem jest LGD.

Ponadto przewiduje się możliwość ujęcia w LSR projektów strategicznych dla danej strategii, możliwych do realizacji w ramach pozostałych osi priorytetowych RPO WKP 2014-2020.

Wszystkie projekty wspierane w ramach instrumentu RLKS muszą wynikać i realizować LSR i będą musiały mieć zawsze charakter jednofunduszowy.

Zgodnie z regulacjami zawartymi w CPR koszty wsparcia RLKS oprócz projektów realizowanych w ramach LSR obejmują:

- a) koszty wsparcia przygotowawczego,
- b) koszty bieżącej działalności związanej z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR.

W finansowanie kosztów przygotowawczych oraz kosztów bieżących i animacji nie będzie zaangażowany EFRR. Koszty te będą ponoszone w przypadku:

- LGD w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców – w ramach EFS,
- na pozostałych obszarach – w ramach pozostałych funduszy zgodnie ze wskazaniem przez Zarząd Województwa.

Zadania i rola LGD

Zakres delegacji zadań przez IZ na poziom lokalny zostanie ograniczony do przygotowania przez LGD Lokalnych Strategii Rozwoju i dokonania preselekcji wniosków. LGD będą także odpowiedzialne za nabór, ocenę wniosków, udzielenie dofinansowania oraz rozliczanie projektów realizowanych w ramach tzw. projektów parasolowych.

Administracja i koordynacja wdrażania RLKS

Podstawową rolę koordynacyjną w zakresie wdrażania RLKS na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego pełnić będzie Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego pełniący funkcję IZ RPO WK-P 2014-2020 oraz podmiotu wdrażającego PROW 2014-2020 oraz PO RiM. Umożliwi to stworzenie wspólnych zasad wdrożeniowych dla wszystkich funduszy.

Zostanie utworzony komitet regionalny ds. RLKS, którego zadaniem będzie wybór, na podstawie określonych kryteriów, LSR proponowanych do realizacji przez poszczególne LGD oraz pełnienie funkcji koordynacyjnej realizacji RLKS w województwie. W skład komitetu wejdą przedstawiciele Zarządu Województwa, ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. rolnictwa, rozwoju wsi i rybołówstwa oraz środowisk społeczno-gospodarczych.

W celu zapewnienia efektywności i monitoringu wydawania środków podczas realizacji LSR stworzony zostanie mechanizm warunkowości polegający na obejmowaniu dofinansowaniem kolejnych projektów w ramach LSR w zależności od zakładanych rezultatów (tzw. kamieni milowych) określonych w LSR oraz poprawności i efektywności wydawania środków. W przypadku negatywnej oceny przeznaczony na LSR budżet zostanie zmniejszony, a środki przydzielone LGD najlepiej realizującym LSR lub na inne instrumenty.

Sekcja 4.2 Zrównoważony rozwój obszarów miejskich

W procesie rozwoju regionu istotną rolę odgrywa polityka terytorialna gdzie szczególne miejsce zajmuje rozwój miast jako ośrodków wzrostu społeczno – gospodarczego. Stąd szczególnie ważne staje się kreowanie i wdrażanie polityki terytorialnej jako sposobu oddziaływania władz regionu na rozwój poszczególnych ośrodków miejskich i ich obszarów funkcjonalnych z uwzględnieniem ich potencjałów, barier i wzajemnych zależności. Kompleksowa polityka terytorialna polegać ma na zaangażowaniu miast wojewódzkich, regionalnych i subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych w rozwój społeczny i gospodarczy regionu, przy różnicowaniu działań w stosunku do poszczególnych obszarów adekwatnie do ich potencjału i oczekiwanej roli w rozwoju regionu. Zakłada się więc opracowanie szczegółowych założeń działań wobec każdego z poszczególnych obszarów, jako podstawę polityki działań wobec nich.

W województwie kujawsko-pomorskim zrównoważony rozwój obszarów miejskich realizowany będzie na dwóch poziomach:

1. Poziom wojewódzki (obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz ich obszary funkcjonalne)
Interwencja będzie skierowana na wzmacnianie funkcji metropolitalnych Bydgoszczy i Torunia oraz powiązań funkcjonalno-przestrzennych obu miast z ich otoczeniem. Wsparcie realizowane będzie na podstawie strategii rozwoju obszaru ZIT.
2. Poziom regionalny i subregionalny (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi). Wsparcie realizowane będzie na podstawie strategii rozwoju obszaru ZIT.

Wsparcie poziomu wojewódzkiego, regionalnego i subregionalnego polegać będzie na wzmacnianiu powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych miast z ich otoczeniem. Interwencja zostanie skierowana przede wszystkim na realizację zintegrowanych działań skierowanych na rozwój zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego miasto i jego obszar funkcjonalny, przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskiego obszaru funkcjonalnego, wspieranie efektywności energetycznej oraz promowanie strategii niskoemisyjnych, poprawę stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta, wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz poprawa dostępu i jakości usług publicznych na całym obszarze funkcjonalnym.

W ramach RPO WK-P 2014-2020 nie zostały utworzone dedykowane wyłącznie polityce terytorialnej osie priorytetowe. Interwencja na poszczególnych poziomach realizowana będzie poprzez poszczególne priorytety inwestycyjne odpowiadające na specyficzne potrzeby oraz potrzeby rozwojowe miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Tabela 20: Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich - szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS (art. 7.2 rozporządzenia EFRR) oraz szacunkowa alokacja EFS

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe)	Udział całkowitej alokacji z funduszu w programie
Łącznie EFRR		
Łącznie EFS		
RAZEM EFRR + EFS		

Alokacja zostanie oszacowana na dalszym etapie prac.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Głównym narzędziem realizacji polityki terytorialnej województwa będą ZIT obejmujące swym zakresem największe miasta regionu i ich obszary funkcjonalne.

Pierwszy element stanowić będzie ZIT wojewódzki realizowany obejmujący swym zasięgiem Bydgoszcz, Toruń oraz ich obszary funkcjonalne. Całość, ze względu na występowanie ciągłości przestrzennej oraz wzajemnych powiązań funkcjonalnych stanowić będzie jeden zwarty obszar funkcjonalny, dla którego powołany zostanie jeden Związek ZIT oraz stworzona jedna Strategia ZIT. Zaproponowane rozwiązanie wynika bezpośrednio z Umowy partnerstwa 2014-2020, SRW 2020, KSRR 2010-2020 oraz KPZK 2030.

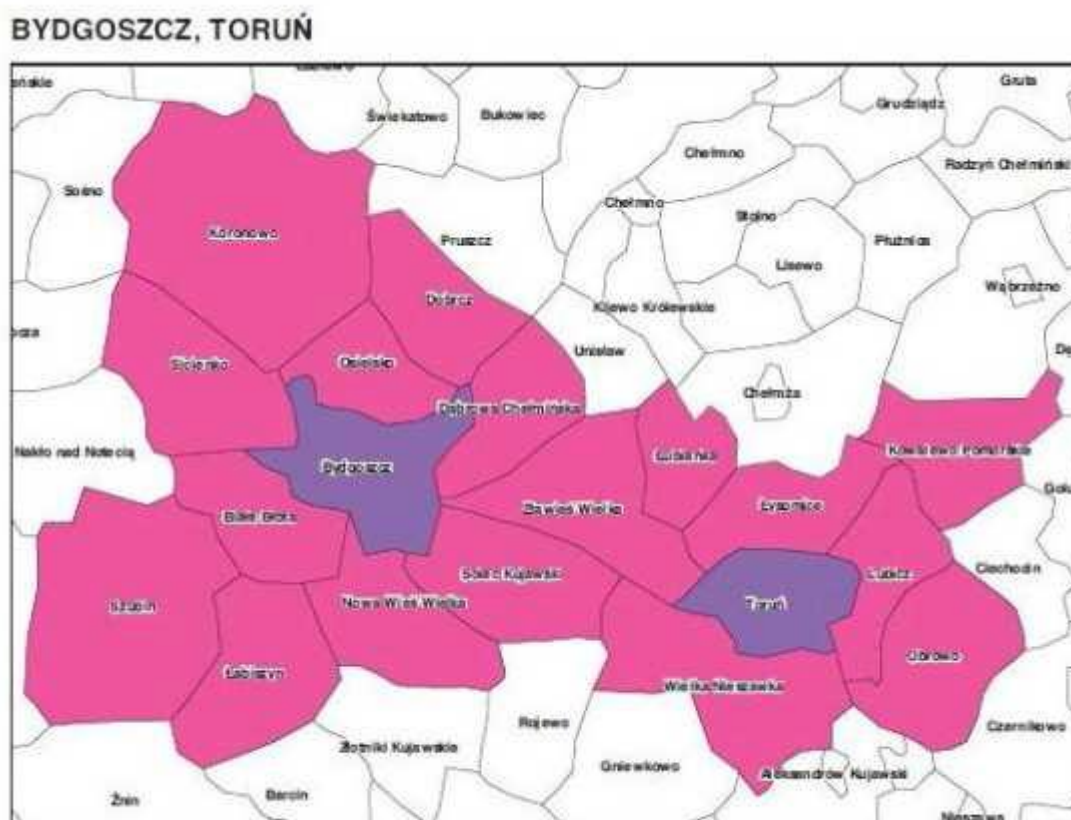
Tabela 20a: Tabelaryczny opis realizacji ZIT wojewódzkiego w programie

Fundusz	OP	Cel tematyczny (CT)	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (EUR)
EFRR	3	CT 4	4.3	
			4.5	
EFRR	4	CT 6	6.2	
			6.3	
			6.4	
EFRR	6	CT 9	9.2	
		CT 10	10.4	
EFS	8	CT 8	8.8	
EFS	9	CT 9	9.4	
			9.7	
EFS	10	CT 10	10.1	
			10.3 BIS	
RAZEM EFRR+ EFS				153,8

Alokacja zostanie oszacowana na dalszym etapie prac.

Obszar realizacji ZIT wojewódzkiego określony został w *Kryteriach delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich* przez Ministra Rozwoju Regionalnego w lutym 2013 roku.

Rysunek: Obszar realizacji ZIT wojewódzkiego

Źródło: Kryteriach delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, MRR luty 2013.

Drugi element stanowić będzie ZIT regionalny/subregionalny. Jego implementacja planowana jest w ramach trzech miast regionalnych/subregionalnych (Włocławek, Grudziądz i Inowrocław) wraz z ich obszarami funkcjonalnymi. Ośrodki te pełnią istotną rolę w strukturze osadniczej województwa i stanowią ważne centra rozwoju na tle regionu.

Podstawą interwencji w ramach przyszłych ZIT w obydwu przypadkach będzie opracowanie przez każdy z obszarów strategii rozwoju dla obszaru ZIT (Strategii ZIT). W związku z przedstawionym podziałem w województwie kujawsko-pomorskim stworzone zostaną 4 strategie ZIT dotyczące czterech wymienionych powyżej obszarów.

Warunkami obligatoryjnymi otrzymania funduszy na realizację ZIT są:

- przygotowanie strategii ZIT – będzie ona podstawą dla udzielenia wsparcia z działań/priorytetów realizowanych w formule ZIT w ramach RPO. Stanowić ona będzie również podstawę do zaangażowania Związku ZIT w proces zarządzania RPO. Strategia ZIT stworzona zgodnie z zasadą partnerstwa stymulować będzie współpracę wszystkich podmiotów w celu realizacji uzgodnionej wizji rozwojowej na terenie całego miejskiego obszaru funkcjonalnego;
- zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa (powołanie Związku ZIT) – która jest udokumentowanym wyrażeniem chęci JST do współpracy na rzecz realizacji działań w ramach ZIT, mających znaczenie dla całego obszaru funkcjonalnego;

- posiadanie odpowiedniej zdolności instytucjonalnej do zarządzania częścią programu operacyjnego oraz zapewnienie współfinansowania realizowanych projektów;
- podpisanie porozumienia do realizacji ZIT w województwie pomiędzy Związkiem ZIT, a IZ RPO, które powinno nastąpić po spełnieniu powyższych warunków.

Poziom wojewódzki utworzony będzie zgodnie z założeniami organizacji i funkcjonowania ZIT określonymi w *Zasadach realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* przez Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w lipcu 2013 roku. Podstawą wyznaczenia obszaru realizacji ZIT wojewódzkiego będą uzgodnienia z gminami zainteresowanymi współpracą. Obszar realizacji ZIT wojewódzkiego zostanie wyznaczony uchwałą Zarządu Województwa mając na względzie przyjęte w tej kwestii założenia przyjęte w ww. dokumentach.

Poziom regionalny zostanie utworzony z inicjatywy samorządów miast Włocławka i Grudziądz, które zawrą porozumienia z jednostkami samorządów terytorialnych funkcjonujących w obszarze ich powiatów ziemskich. Analogicznie poziom subregionalny zostanie utworzony z inicjatywy samorządu miasta Inowrocławia, który zawrze porozumienie z jednostkami samorządów terytorialnych funkcjonującymi w obszarze powiatu ziemskiego. Samorządy tworzące ZIT regionalny/subregionalny ustalą zakres współpracy oraz formę prawno-organizacyjną ZIT. Organem wykonawczym ZIT będzie Zarząd Związku ZIT, którego przewodniczącym będzie odpowiednio prezydent Włocławka i Grudziądz oraz Inowrocławia. Poziom decentralizacji zadań oraz kompetencji będzie wynikiem porozumienia pomiędzy Związkiem ZIT a IZ. Podstawą wyznaczenia obszaru terytorialnego będą uzgodnienia z zainteresowanymi współpracą gminami. Obszar realizacji ZIT regionalnego i subregionalnego zostanie określony w stosownej uchwale Zarządu Województwa.

Zakres delegacji zadań przez IZ na poziom ZIT zostanie ograniczony do przygotowania strategii ZIT i dokonania preselekcji wniosków.

Sekcja 4.3 Ramy realizacji ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz szacunkowa alokacja z poszczególnych osi priorytetowych

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

Trzeci obszar wsparcia polityki terytorialnej województwa stanowi wsparcie miast powiatowych i polegające wzmocnianiu powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych miast z ich otoczeniem. Ponadto szczególne miejsce przewiduje się na realizację zintegrowanych działań rewitalizacyjnych oraz pobudzających rozwój gospodarczy miast oraz obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. Wsparcie realizowane będzie w ramach instrumentu podobnego do ZIT dla danego miasta i powiązanych z nim obszarów.

Planowane w ramach tzw. Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego wsparcie powinno obejmować swym zasięgiem każdorazowo jeden powiat ziemski. Inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć na danym obszarze będzie starosta, który podejmie działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Współdziałanie powiatu oraz pozostałych jednostek terytorialnych z obszaru powiatu odbywać się będzie w ramach porozumienia, którego sygnatariuszami będą przedstawiciele powiatu oraz poszczególnych gmin wiejskich i miejskich. Podstawą interwencji będzie opracowanie przez każdy z obszarów strategii rozwoju dla Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego. Zakres wspieranych w ramach RPO WKP 2014-2020 zadań i wymaganych do osiągnięcia celów określony zostanie w Kontrakcie Regionalnym zawartym pomiędzy IZ a poszczególnym obszarem.

Zakres delegacji zadań przez IZ na poziom ponadlokalny zostanie ograniczony do przygotowania strategii rozwoju i dokonania preselekcji wniosków.

W ramach RPO WKP 2014-2020 wsparcie polityki terytorialnej województwa finansowane będzie z EFRR oraz EFS.

Tabela 21: Szacunkowa alokacja finansowa na ZIT inne niż wymienione w pkt. 4.2

OP	Fundusz	Szacunkowa alokacja (EUR)
3	EFRR	
4	EFRR	
6	EFRR	
8	EFS	
9	EFS	
10	EFS	
RAZEM		

Alokacja zostanie oszacowana na dalszym etapie prac.

Sekcja 4.4 Rozwiązania dotyczące przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim

Nie dotyczy

Sekcja 4.5 Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie

Polska będąc państwem regionu Morza Bałtyckiego została objęta Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) na obszarze całego terytorium. Województwo kujawsko-pomorskie opracowując dokumentację pod przyszłą perspektywę finansową 2014-2020 bierze pod uwagę zapisy zarówno dokumentów strategicznych szczebla unijnego jak i krajowego oraz regionalnego. Tak więc w procesie tworzenia RPO WK-P 2014-2020 uwzględnia się również SUE RMB. Część planowanych w ramach RPO WK-P 2014-2020 interwencji przyczyni się do realizacji założeń SUE RMB wyrażonych poprzez trzy cele ogólne, tj. ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie i zwiększenie dobrobytu.

Poniższa tabela zawiera Osie priorytetowe RPO WKP 2014-2020, których zakres zgodny jest ze wskazanymi obszarami priorytetowymi SUE RMB określonymi w zrewidowanym Planie działania Strategii:

Tabela 21 dodatkowa: Opis powiązań OP Programu z obszarami priorytetowymi SUE RMB

Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Obszar priorytetowy SUE RMB
1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji 3. Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury	PI 1.1. PI 1.2. PI 3.1. PI 3.2. PI 3.3. PI 3.4.	OP Innovation – Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji. OP SME – Promowanie przedsiębiorczości i wzmacnianie rozwoju MŚP. OP Agri – wzmacnianie zrównoważonego rolnictwa, leśnictwo i rybołówstwo.
3. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	PI 4.1. PI 4.2. PI 4.3. PI 4.5.	OP Energy – Poprawa dostępności oraz skuteczności i bezpieczeństwa rynków pracy. OP Hazards – Ograniczenie stosowania i oddziaływania substancji niebezpiecznych.
4. Region przyjazny środowisku	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	PI 6.1 PI 6.2 PI 6.3. PI 6.4.	OP Bio – Zachowanie naturalnych stref oraz różnorodności biologicznej, w tym rybołówstwa. OP Culture – Rozwój i promowanie wspólnej kultury i tożsamości kulturowej
5. Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	PI 7.2. PI 7.3. PI 7.4.	OP Transport – Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych.
6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry - EFRR	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	PI 9.1.	OP Health – Polepszenie i promocja zdrowia ludności, w tym jego aspektów społecznych
	10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	PI 10.4.	OP Education – Rozwój innowacyjnej edukacji i młodzieży.
10. Innowacyjna edukacja	10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	PI 10.1. PI 10.3.	OP Education – Rozwój innowacyjnej edukacji i młodzieży.

SEKCJA 5 SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZRÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Sekcja 5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją

Sekcja 5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem oraz, w stosownych przypadkach, wkład zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa

Tabela 22. Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem

Zostanie przygotowane na dalszym etapie prac

SEKCJA 6 SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓTE CIERIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH

Nie dotyczy

SEKCJA 7 INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW

Sekcja 7.1 Odpowiednie instytucje i podmioty

Funkcję Instytucji Koordynującej realizację UP pełni minister właściwy ds. rozwoju regionalnego. Funkcję IZ RPO WKP 2014-2020 pełni Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Instytucja Zarządzająca pełni równocześnie funkcje Instytucji Certyfikującej. Nie przewiduje się powierzenia zadań instytucjom pośredniczącym.

Tabela 23: Odpowiednie instytucje i podmioty

Instytucja/podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departament lub jednostki	Kierownictwo instytucji/podmiotu (funkcja lub zajmowane stanowisko)
Podmiot udzielający desygnacji	Ministerstwo obsługujące Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Instytucja Certyfikująca	nie dotyczy	nie dotyczy
Instytucja Audytowa	Ministerstwo Finansów	Minister właściwy ds. finansów publicznych
Podmiot, do którego Komisja będzie kierowała płatności	Ministerstwo Finansów	Minister właściwy ds. finansów publicznych

System informatyczny

Instytucja Zarządzająca przewiduje wdrożenie Lokalnego Systemu Informatycznego (LSI), którego zadaniem będzie wspomaganie całego procesu zarządzania i wdrażania RPO WK-P 2014-2020 z uwzględnieniem EFRR i EFS.

LSI zostanie udostępniony wszystkim instytucjom zaangażowanym w proces wdrażania RPO oraz beneficjentom, którzy będą mieli możliwość składania wniosków aplikacyjnych i wniosków o płatność drogą elektroniczną. Wszystkie dokumenty przekazywane drogą elektroniczną będą mogły zostać podpisane bezpiecznym podpisem kwalifikowanym lub profilem zaufanym systemu ePUAP. W ten sposób zrealizowane zostaną założenia polityki e-Cohesion.

Pomimo wdrożenia LSI w ramach RPO WK-P 2014-2020, IZ jest zobowiązana do korzystania z centralnego systemu informatycznego SL2014-2020 w zakresie ewidencjonowania danych dotyczących programu oraz obsługi procesów związanych z certyfikacją wydatków. Obowiązek zasilania SL2014-2020 danymi w minimalnym zakresie, zostanie zrealizowany za pomocą usług elektronicznych (Web Service), które zostaną wdrożone w ramach SL2014-2020.

Informacja i promocja

IZ jest odpowiedzialna za zapewnienie właściwej informacji i promocji programu operacyjnego. W celu zapewnienia skutecznej koordynacji działań komunikacyjnych – zgodnie z założeniami UP – prowadzonych przez poszczególne instytucje Polska, opracowuje horyzontalny dokument - wspólną strategię komunikacji polityki spójności.

W oparciu o wspólną strategię komunikacji IZ, zgodnie z art. 116 CPR, opracowuje dla RPO WKP 2014-2020 strategię komunikacji, będącą podstawą prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych. IZ przygotowuje również roczne plany działań o charakterze wykonawczym. Działania informacyjne i promocyjne wspierają realizację regionalnego programu. Wsparcie to będzie realizowane w szczególności poprzez:

- informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programu oraz sposobach jego pozyskania,
- dostarczanie beneficjentom informacji potrzebnych do realizacji projektów na ich różnych etapach,
- upowszechnianie wśród wybranych segmentów opinii publicznej i mieszkańców województwa roli oraz osiągnięć polityki spójności i funduszy przez działania informacyjne i promocyjne na temat efektów i wpływu programu oraz poszczególnych projektów, a także w stosownym zakresie UP.

Kluczowe jest, aby realizując działania informacyjno-promocyjne w perspektywie programowej 2014-2020 dążyć do wzmocnienia koordynacji działań, celem utrzymania wysokiej spójności przekazu i komplementarności komunikatów oraz narzędzi. Wyzwaniem leżącym u podstaw skutecznej komunikacji, będzie opracowanie dokumentów skierowanych do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów, a także materiałów przeznaczonych do komunikacji w mediach, z zastosowaniem czytelnego i zrozumiałego powszechnie języka. W okresie 2014-2020 większy nacisk zostanie położony na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego samych beneficjentów. Kluczowe jest również wdrażanie polityk horyzontalnych, jak równy dostęp do informacji dla osób niepełnosprawnych, dbałość o środowisko naturalne oraz współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Zarządzanie finansowe

W realizację programu operacyjnego zaangażowane są środki unijne, krajowe środki publiczne oraz środki prywatne.

Zgodnie z art. 124, 120 i 133 CPR KE przekazuje środki EFRR/EFS na finansowanie programu w formie:

- wstępnych płatności zaliczkowych wypłacanych w ratach w 2014 r. w wysokości 2%, w latach 2015-2016 po 1% kwoty wsparcia z funduszy na cały okres programowania dla programu operacyjnego,
- rocznych płatności zaliczkowych wypłacanych w 2016 r. w wysokości 2%, w okresie 2017-2022 w wysokości 2,5% kwoty wsparcia z funduszy na cały okres programowania dla programu operacyjnego,
- płatności okresowych, w tym płatności salda rocznego, Komisja Europejska zwraca w formie płatności okresowych 90% kwoty wynikającej z zastosowania stopy współfinansowania dla każdej osi priorytetowej ustanowionej w decyzji o przyjęciu programu operacyjnego do wydatków kwalifikowanych dla osi priorytetowej uwzględnionej we wniosku o płatność,
- płatności salda końcowego wypłacane będzie nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia rozliczenia rachunków ostatniego roku obrotowego lub w terminie 1 miesiąca od daty przyjęcia końcowego sprawozdania z realizacji, zależnie od tego, która data będzie późniejsza.

Powyższe środki wpływają na rachunki wskazane przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Minister właściwy do spraw finansów publicznych zapewnia przeznaczenie całości środków unijnych na realizację właściwych im programów operacyjnych. Zaliczki otrzymywane z KE przeznaczane będą na realizację programu, w szczególności na stworzenie zaliczkowego mechanizmu finansowania projektów oraz na wypłatę środków beneficjentom przed wnioskowaniem o refundację do KE.

Zgodnie z zapisami UP BGK jest płatnikiem, wypłacającym beneficjentom – z wyłączeniem projektów pomocy technicznej – środki dofinansowania w oparciu o kierowane do niego zlecenia płatności w formie elektronicznej przez instytucje, które zawarły umowy z beneficjentami lub w przypadku państwowych jednostek budżetowych bezpośrednio przez te jednostki.

Podstawą wnioskowania o refundację środków z KE jest deklaracja wydatków oraz wniosek o płatność przygotowywane przez IZ. Deklaracja wydatków jest przygotowywana na podstawie wniosków o płatność beneficjenta. Art. 126 rozporządzenia ogólnego traktuje o terminach przedstawiania wniosków o płatność okresową oraz ich wypłacania. IC regularnie składa wnioski o płatność okresową obejmujące kwoty ujęte w jej sprawozdaniu finansowym jako wsparcie publiczne wypłacone na rzecz beneficjentów w roku obrotowym kończącym się 30 czerwca. Ostateczny wniosek o płatność okresową przedkładać jest do dnia 31 lipca po upływie poprzedniego roku obrotowego oraz, w każdym przypadku, przed pierwszym wnioskiem o płatność okresową dla następnego roku obrotowego. Pierwszego wniosku o płatność okresową nie składa się przed otrzymaniem przez KE formalnego aktu akredytacji IZ. KE dokonuje płatności okresowej nie później niż 60 dni od daty zarejestrowania przez KE wniosku o płatność (z zastrzeżeniem dostępności środków).

Podstawą obliczania wkładu unijnego w ramach Programu, o której mowa w art. 120 ust.2 CPR są całkowite wydatki kwalifikowalne.

System ewaluacji

Główne zasady organizacji systemu i procesu ewaluacji w latach 2014-2020 określone zostały w art. 54 – 57 CPR. Są one zgodne z Wytycznymi Komisji Europejskiej²⁵ (KE) i Umową partnerstwa 2014-2020. W myśl art. 54 CPR oraz zgodnie z zapisami wymienionych powyżej dokumentów ewaluację przeprowadza się w celu poprawy jakości projektowania i wdrażania programów, jak również w celu analizy ich efektywności, skuteczności oraz ich wpływu na realizację celów Strategii UE 2020.

Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu ewaluacji polityki spójności w Polsce zawarte zostaną w odpowiednich wytycznych *ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego*.

A. Jednostka Ewaluacyjna

Za przeprowadzenie procesu ewaluacji RPO WK-P 2014-2020 odpowiedzialna będzie wyznaczona przez Instytucję Zarządzającą programem Jednostka Ewaluacyjna, posiadająca odpowiedni potencjał kadrowy i organizacyjny. Do jej obowiązków należeć będzie m.in.:

- realizacja i koordynacja procesu ewaluacji programu:
 - uczestnictwo w wyborze tematów badań ewaluacyjnych,
 - organizacja i wdrażanie systemu zbierania i gromadzenia danych niezbędnych dla ewaluacji,
 - organizacja i wdrażanie systemu zbierania i monitorowania rekomendacji z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych,
 - organizacja i kierowanie pracami grupy sterującej procesem ewaluacji,
 - upublicznianie wyników przeprowadzonych ewaluacji,
- budowa potencjału ewaluacyjnego na poziomie programu,
- współpraca z Krajową Jednostką Ewaluacji, umiejscowioną w MIR,
- współpraca z Komitetem Monitorującym, który będzie akceptował plany ewaluacji (oraz ich ewentualne zmiany) i analizował postępy ich realizacji,
- raportowanie Komisji Europejskiej, Komitetowi Monitorującemu i Krajowej Jednostce Ewaluacyjnej wyników ewaluacji.

W związku z uruchomieniem dwu funduszowego programu operacyjnego szczególnie istotne jest zapewnienie przez Jednostkę Ewaluacyjną koordynacji procesu ewaluacji działań finansowanych z EFRR i EFS zarówno w wymiarze funkcjonalnym jak i instytucjonalnym.

B. Rodzaje badań ewaluacyjnych

W perspektywie finansowej 2014-2020 realizowane będą 3 rodzaje badań ewaluacyjnych. Przed rozpoczęciem realizacji programu przeprowadzona została ewaluacja *ex-ante*, stanowiąca ocenę przyjętej logiki interwencji. W trakcie wdrażania programu realizowane będą ewaluacje bieżące, tzw. on-going, oceniające trafność, skuteczność i efektywność danej interwencji. Natomiast po zakończeniu realizacji programu zostanie przeprowadzona ewaluacja *ex-post* (do 31 grudnia 2024 r. zgodnie z art. 57 CPR). Dokonana ona będzie przez KE we współpracy z państwem członkowskim i IZ.

Ewaluacje powinny być przeprowadzane przez ekspertów wewnętrznych lub zewnętrznych, którzy są funkcjonalnie niezależni od instytucji odpowiedzialnych za realizację programu operacyjnego²⁶.

²⁵ Wskazane w dokumencie: EC DG Regional Policy, Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy European Regional Development Fund and Cohesion Fund - Concepts and Recommendations. Guidance document, styczeń 2014. (http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf).

²⁶ Szersza informacja o tym, w jaki sposób zapewniony zostanie odpowiedni poziom funkcjonalnej niezależności podmiotów realizujących badania ewaluacyjne, zostanie podana po ukazaniu się wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących tego, w jaki sposób przeprowadzać ewaluację (zgodnie z art. 54, pkt. 3 CPR).

C. Plany ewaluacji

Najważniejszym elementem realizacji procesu ewaluacji w okresie 2014-2020 jest Plan ewaluacji RPO WK-P 2014-2020 sporządzany przez Instytucję Zarządzającą na cały okres programowania. Plan ewaluacji wynika z przyjętej w ramach programu logiki interwencji i określa sposoby i terminy oceny efektów zrealizowanych w programie operacyjnym. Ponadto przedstawia zakres tematyczny i harmonogram realizacji ewaluacji oraz uzasadnienie jej przeprowadzenia, a także propozycje metodologiczne dla poszczególnych badań wraz z określeniem zapotrzebowania na dane (zakres i źródła danych). Plan ewaluacji powinien zawierać w szczególności następujące elementy:

- listę tematów badań ewaluacyjnych wraz z uzasadnieniem ich realizacji,
- metody przewidziane do zastosowania w planowanych badaniach wraz z określeniem zapotrzebowania na dane,
- sposoby zapewnienia dostarczenia odpowiedniego zakresu danych na użytek planowanych ewaluacji,
- harmonogram procesu ewaluacji,
- sposoby komunikacji wyników planowanych ewaluacji,
- zasoby ludzkie konieczne do realizacji procesu ewaluacji,
- budżet,
- plan szkoleń oraz działania ukierunkowane na budowę kultury ewaluacyjnej.

Plan ewaluacji RPO WK-P 2014-2020 zostanie przedstawiony Komitetowi Monitorującemu do akceptacji nie później niż rok od przyjęcia programu (zgodnie z art. 114.1 CPR). W przypadku potrzeb dokonywania zmian w Planie Ewaluacji IZ RPO przedstawia zaktualizowany Plan do akceptacji Komitetowi Monitorującemu. Ponadto Komitetowi Monitorującemu przedstawiane są analizy postępów w realizacji Planu oraz stan wdrażania rekomendacji z badań ewaluacyjnych.

D. Wykorzystanie i uspołecznienie wyników badań ewaluacyjnych

W perspektywie 2014-2020 położony zostanie większy nacisk na wykorzystanie wyników badań ewaluacyjnych. Kontynuowany będzie monitoring wykorzystania rekomendacji strategicznych z badań w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania Wnioskami i Rekomendacjami z badań ewaluacyjnych (ZSZWiR), prowadzony przez Krajową Jednostkę Ewaluacji w MIR.

Ponadto, rolę Komitetu Monitorującego w zakresie ewaluacji będzie zapoznawanie się, a także dyskusja nad wynikami ewaluacji oraz ich wykorzystaniem. Dodatkowo, w celu zapewnienia sprawnej współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami zainteresowanymi uczestnictwem w realizacji procesu ewaluacyjnego powołana zostanie Grupa Sterująca Ewaluacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 (Grupa Sterująca Ewaluacją RPO WK-P 2014-2020). Stanowić ona będzie wsparcie dla Jednostki Ewaluacyjnej w organizacji procesu ewaluacji w latach 2014-2020, w tym jej uspołecznieniu i komunikacji.

Dzięki udziałowi przedstawicieli Komitetu Monitorującego i Grupy Sterującej Ewaluacją RPO WK-P reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych, w procesie ewaluacji będzie zapewniona realizacja zasady partnerstwa (zgodnie z art. 5 CPR).

Wyniki badań ewaluacyjnych wykorzystywane będą dla usprawniania procesu realizacji programu oraz będą upubliczniane m.in. poprzez stronę internetową K-P RPO 2014-2020 w celu informowania społeczeństwa o wpływie prowadzonej interwencji na rozwój regionu.

Sekcja 7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów

7.2.1 Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu Operacyjnego

Programowanie

Przyjęcie Umowy partnerstwa 2014-2020, w której określono cele i priorytety interwencji wraz z podstawowymi wskaźnikami, układ programów operacyjnych, podział interwencji pomiędzy kraj i region, zarys finansowania oraz zarys systemu wdrażania, umożliwiło formalne rozpoczęcie prac nad przygotowaniem regionalnego programu operacyjnego na okres finansowy 2014-2020.

Do momentu przyjęcia Założeń Umowy Partnerstwa prace nad założeniami i projektem przyszłego regionalnego programu operacyjnego w województwie prowadzone były w ramach **wewnętrznego Zespołu ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020**, powołanego Zarządzeniem Nr 43/2011 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 31 sierpnia 2011 r. Zadaniem zespołu było gromadzenie i wymiana wiedzy dotyczącej założeń przyszłej perspektywy oraz dyskusja nad kształtem programu na lata 2014-2020. Od 31 sierpnia 2011 r. do 26 lutego 2014 r. odbyły się 23 posiedzenia Zespołu, a rezultatem prac było opracowanie kolejnych wersji projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020.

Zgodnie z art. 5 CPR, wskazującym na konieczność włączenia w proces programowania szerokiego grona partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerów na rzecz ochrony środowiska, organizacji pozarządowych oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości i niedyskryminacji oraz uwzględniając postanowienia „Europejskiego Kodeksu Postępowania w dziedzinie partnerstwa” Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą 15/518/13 z 11 kwietnia 2013 r. (z późniejszymi zmianami) powołał **Grupę roboczą wspierającą przygotowanie Kujawsko - Pomorskiego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020** (Grupa RPO). W skład Grupy RPO weszli przedstawiciele ze strony rządowej, samorządowej, partnerzy społeczno – gospodarczy, przedstawiciele środowisk naukowych oraz organizacji pozarządowych. Zadaniem Grupy RPO jest zapewnienie koordynacji i komplementarności pomiędzy programami oraz w ramach poszczególnych celów tematycznych, w tym:

- analiza diagnozy sytuacji województwa,
- wypracowywanie, omawianie, analizowanie i konsultowanie wspólnych dla regionalnego programu operacyjnego lub celu tematycznego rozwiązań w zakresie zagadnień horyzontalnych, finansowych i innych,
- opiniowanie, analizowanie i omawianie wniosków płynących z dokumentów związanych z przeprowadzeniem ewaluacji *ex-ante* i oceną oddziaływania na środowisko regionalnego programu operacyjnego,
- monitorowanie postępów w wypełnianiu warunkowości *ex-ante*.

Spotkanie inauguracyjne Grupy RPO odbyło się 16 lipca 2013 r. W lipcu i sierpniu 2013 r. członkowie Grupy RPO uczestniczyli w warsztatach dotyczących ewaluacji *ex-ante* poświęconych obszarom tematycznym objętym interwencją Programu. Warsztaty poświęcone były m.in. zidentyfikowanym problemom i wyzwaniom województwa kujawsko-pomorskiego, planowanym działaniom oraz wskaźnikom dla proponowanych osi priorytetowych w projekcie Programu. Ponadto członkowie Grupy RPO zgłaszali w trybie indywidualnym uwagi do projektu Programu. 3 października 2013 r. odbyło się drugie spotkanie Grupy RPO. Członkowie Grupy

RPO po zapoznaniu się z drugą wersją projektu Programu wnieśli uwagi do zaproponowanych zapisów. Po analizie tych uwag IZ RPO przygotowała drugą wersję projektu Programu, która została przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Nr 43/1600/13 z 30 października 2013 r.

Projekt Programu został poddany konsultacjom społecznym w trybie *on-line* w terminie od 7 listopada 2013 r. do 12 grudnia 2013 r. oraz poprzez odbycie cyklu spotkań konsultacyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Spotkania poświęcone konsultacjom społecznym rozpoczęły się konferencją otwierającą. Proces konsultacji został zakończony konferencją prasową 17 grudnia 2013 r. w Toruniu podsumowującą konsultacje społeczne.

Wszystkie uwagi zgłoszone w trakcie procesu konsultacji Programu zostały poddane szczegółowej analizie. W rezultacie tych prac został opracowany Raport z konsultacji społecznych projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, przedstawiający przebieg procesu konsultacji. Integralną częścią raportu jest zestawienie zgłoszonych uwag zawierające stanowisko IZ w sprawie ich ewentualnego uwzględnienia w trzeciej wersji projektu Programu.

W ramach procedury Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wykonano Prognozę oddziaływania na środowisko. Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko i szczegółowość opracowania zostały uzgodnione z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Te same instytucje wydały opinię do Prognozy oddziaływania na środowisko oraz projektu Programu. Prognoza poddana została konsultacjom społecznym w terminie od 7 listopada 2013 r. do 12 grudnia 2013 r. w ramach których można było wyrazić opinię do przedmiotowego dokumentu.

18 lutego 2014 r. odbyło się trzecie spotkanie Grupy RPO, podczas którego przedstawiono wyniki ewaluacji *ex-ante* projektu Programu, wyniki konsultacji społecznych projektu Programu wraz z założeniami do trzeciej wersji projektu Programu oraz zagadnienia w zakresie polityki terytorialnej w Programie.

Trzecia wersja projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 uwzględnia uwagi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz wnioski powstałe w wyniku analizy uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji dokumentu.

Kolejnym krokiem w ramach prac nad Programem jest uruchomienie w marcu 2014 r. naboru przedsięwzięć na lata 2014-2020 (projekty strategiczne dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu), w którym wszyscy potencjalni beneficjenci Programu będą mogli zgłaszać swoje propozycje projektów do realizacji w perspektywie 2014-2020. Umożliwi to poznanie oczekiwań i planów inwestycyjnych podmiotów publicznych, gospodarczych i organizacji społecznych oraz dokonanie odpowiedniej alokacji środków finansowych dostępnych w Programie. Ponadto otwarty nabór przedsięwzięć pozwoli zidentyfikować przedsięwzięcia o znaczeniu strategicznym dla regionu, przyczyniając się do opracowania listy projektów kluczowych dla nowego okresu programowania.

Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Programu

Zgodnie z CPR, w ciągu trzech miesięcy od daty powiadomienia państwa członkowskiego o decyzji w sprawie przyjęcia Programu zostanie powołany i ukształtowany zgodnie z obowiązującymi zasadami horyzontalnymi, a w szczególności zasadą partnerstwa Komitet Monitorujący (KM). Zadaniem KM będzie dokonywanie przeglądu wdrażania Programu i postępów w osiąganiu jego celów oraz podejmowanie zgodnie z przydzielonym mu zakresem kompetencji działań na rzecz realizacji założeń Programu. Członkami KM będą m.in. przedstawiciele instytucji zarządzającej, reprezentanci partnerów, tj. organów regionalnych,

lokalnych i innych władz publicznych, partnerów społecznych i gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym działających na rzecz ochrony środowiska, organizacji pozarządowych oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości i niedyskryminacji.

Nadto na etapie wdrażania Programu zaplanowano następujące formy partnerstwa:

- z grupami roboczymi przy KM - w razie potrzeby powoływane będą grupy robocze przy KM, które stanowić będą mechanizm uzupełniający działanie KM. W skład tych grup będą wchodzić m.in. partnerzy społeczno-gospodarczy z obszarów, których dotyczyć będzie dana grupa robocza,
- z komitetami sterującymi ZIT i instrumentów podobnych do ZIT, które będą realizatorem zasady partnerstwa na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych na których realizowane będą ZIT-y oraz na poziomie powiatowym, na którym realizowane będą instrumenty podobne do ZIT,
- z zainteresowanymi mieszkańcami regionu - publiczny przekaz informacji na temat postępów z realizacji programu przez stronę internetową,
- w ramach grupy sterującej ewaluacją – rolę członków grupy sterującej będzie m.in. opiniowanie planu ewaluacji, opiniowanie wyników – wniosków i rekomendacji – badań ewaluacyjnych.

7.2.2 Granty globalne

Wśród instrumentów realizacji RPO WK-P 2014-2020 nie wyklucza się zastosowania grantów globalnych dla partnerów społecznych i interesariuszy wdrażania Programu (w tym organizacji pozarządowych). Ewentualne szczegóły zostaną określone na etapie wdrażania Programu.

7.2.3 Środki przeznaczone na budowanie potencjału

W programie uwzględniono aktywne włączenie partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych w realizację wybranego zakresu interwencji środków EFS. Zaangażowanie ww. podmiotów przyczyni się w szczególności do budowania i zwiększenia ich potencjału instytucjonalnego oraz zapewni realizację zasady partnerstwa. Podkreślić należy, iż partnerskie podejście do wdrażania przedsięwzięć planowanych w ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych będzie komplementarne w odniesieniu do interwencji podejmowanej w obszarach merytorycznych, jak również zapewni inicjowanie i podejmowanie działań rozwojowych, współpracę oraz wspólne identyfikowanie potrzeb i problemów, a także kompleksowe i zintegrowane podejście stanowiące uzupełnienie działań podejmowanych przez sektor publiczny.

Działania te będą realizowane w następujących priorytetach inwestycyjnych:

- 8.9 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian,
- 9.4 Aktywna integracja w celu poprawy zatrudnialności,
- 9.7 Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym,
- 9.8 Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych,

- 9.9 Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność,
- 10.1 Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i zapobieganie oraz promowanie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji oraz kształcenia podstawowego i średniego, w tym formalne, nieformalne i pozaformalne ścieżki kształcenia umożliwiające ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

W ramach programu co do zasady nie planuje się wyodrębnienia alokacji w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych z przeznaczeniem na wzmocnienie potencjału instytucjonalnego partnerów społecznych oraz budowanie potencjału organizacji pozarządowych. Zaplanowano uwzględnienie systemu preferencji dla inicjatyw partnerów społecznych oraz projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe. Przedsięwzięcia ww. podmiotów będą wybierane w trybie konkursowym oraz realizowane z wykorzystaniem instrumentów ZIT i RLKS. Takie podejście zapewni elastyczność w uwzględnieniu angażowania partnerów społecznych i organizacji pozarządowych do wdrażania programu, osiągania jego celów i realizacji wybranych wskaźników mierzących efektywność interwencji EFS w regionie.

Szczególnymi obszarami gdzie znajdują się działania ukierunkowane na inicjatywy podejmowane przez partnerów społecznych i gospodarczych są *PI 8.9 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*, w ramach którego przewidziano m.in. wspólne działania służące rozwojowi dialogu społecznego i współpracy na rzecz podnoszenia adaptacyjności przedsiębiorstw i pracowników. To także *PI 8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się* gdzie w celu realizacji zadań z zakresu wydłużenie aktywności zawodowej oraz poprawy stanu zdrowia osób pracujących przewiduje się udział organizacji pracodawców i związków zawodowych w inicjatywach ukierunkowanych na wdrożenie programów przekwalifikowania osób długotrwale pracujących narażonych na pogorszenie się zdrowia oraz Finansowanie przedsięwzięć w obszarze bezpieczeństwa i organizacji pracy czy identyfikowania i ograniczania czynników ryzyka negatywnie wpływających na stan zdrowia pracowników.

Organizacje pozarządowe odegrają kluczową rolę w realizacji zadań przewidzianych w ramach PI 9.9. *Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność* a potencjał trzeciego sektora będzie wzmocniany m.in. poprzez działania realizowane w ramach PI 9.8 *Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych* gdzie m.in. przewiduje się tworzenie lokalnych i regionalnych partnerstw na rzecz rozwoju podmiotów ekonomii społecznej czy spektrum działań służących tworzeniu nowych podmiotów ekonomii społecznej.

SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI

W celu zapewnienia jak największej komplementarności między działaniami finansowanymi z różnych źródeł oraz zgodnie z systemem koordynacji przewidzianym na poziomie UP, RPO WK-P na lata 2014-2020 powinien zapewnić odpowiedni stopień zintegrowania, skoncentrowania i skoordynowania zaplanowanych interwencji.

Instytucją odpowiedzialną za ustalenie mechanizmów koordynacji we wszystkich jej wymiarach jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, pełniący rolę Instytucji Koordynującej UO (IK UP). Organem odpowiedzialnym za koordynację strategiczną jest Komitet Koordynacyjny UP (KK UP). Na poziomie regionalnym podmiotem odpowiedzialnym za zapewnienie właściwych

mechanizmów koordynacyjnych programu jest IZ RPO WK-P na lata 2014-2020, działająca przy wsparciu Komitetu Monitorującego RPO WK-P 2014-2020²⁷.

Zgodnie z zapisami UP, koordynacja będzie zapewniona na dwóch poziomach:

1. Programowania – identyfikacja obszarów komplementarności;
2. Zarządzania i wdrażania – zaplanowanie mechanizmów koordynacyjnych oraz odpowiednich struktur, zapewniających nie nakładanie się działań oraz identyfikujących możliwość łączenia różnych źródeł finansowania na poziomie pojedynczych operacji oraz zastosowania mechanizmu cross-financing dla projektów EFRR i EFS.

Na etapie programowania RPO WK-P na lata 2014-2020, w celu zapewnienia koordynacji działań Instytucja Zarządzająca powołała **Zespół ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 oraz** Grupę roboczą wspierającą przygotowanie Kujawsko-Pomorskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

Koordynacja zostanie również zapewniona podczas wdrażania programu zarówno na etapie zarządzania, jak i na poziomie operacyjnym.

Układ poszczególnych elementów systemu koordynacji RPO WK-P na lata 2014-2020 znajduje się w załączniku do Programu (Tabela 29).

SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE

Rozpoczęcie realizacji RPO WK-P 2014-2020 uzależnione jest od spełnienia wymogów warunkowości *ex-ante*, tj. zapewnienia określonych warunków wyjściowych umożliwiających efektywne korzystanie z funduszy UE (zgodnie z art. 19 CPR).

Warunki *ex-ante* podzielono na ogólne (dotyczące kwestii horyzontalnych, takich jak zamówienia publiczne czy ocena oddziaływania na środowisko) odnoszące się do całokształtu interwencji w ramach funduszy WRS, tematyczne (przypisane do konkretnych priorytetów inwestycyjnych i poszczególnych celów tematycznych) oraz specyficzne dla EFRROW i EFMR.

Uwarunkowania *ex-ante* stanowią wstępne warunki skutecznego i efektywnego korzystania z funduszy UE, które należy spełnić przed przyjęciem programu operacyjnego do realizacji.

W odniesieniu do warunków *ex-ante*, które nie zostaną spełnione przed przekazaniem do KE projektu programu, konieczne jest przedstawienie harmonogramu działań na rzecz ich spełnienia. Brak ostatecznego wypełnienia warunków do końca 2016 roku wiąże się z ryzykiem zawieszenia płatności przez KE dla tych priorytetów, których dotyczą niespełnione warunki, a co za tym idzie, z ryzykiem utraty tych środków. KE może również zawiesić płatności od razu po przyjęciu programu operacyjnego jeżeli stwierdzi, że niespełnienie warunków *ex-ante* w szczególnie istotny sposób odbije się na efektywności przewidzianych interwencji.

W prace na rzecz spełnienia warunkowości *ex-ante* zaangażowane są nie tylko liczne resorty i inne instytucje szczebla centralnego, ale również – w ograniczonym stopniu – samorządy wojewódzkie.

²⁷ Zadanie Komitetu Monitorującego będzie dokonywanie przeglądu wdrażania programu i postępów w osiągnięciu jego celów.

Sekcja 9.1 Warunki wstępne

Na poziomie regionalnym, dla każdego warunku *ex-ante*, ustalonego zgodnie z art. 19 i załącznikiem XI do CPR, mającego zastosowanie do RPO WK-P, przeprowadzono ocenę, czy warunek jest spełniony na dzień złożenia programu. Zgodnie z unijną listą warunków *ex-ante* w ramach programu należy odnieść się do wszystkich warunków ogólnych oraz znacznej części tematycznych, zgodnie z celami tematycznymi, które zostały wybrane do realizacji w RPO WK-P 2014-2020, tj.:

- cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;
- cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK;
- cel tematyczny 3. Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury;
- cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
- cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktury sieciowej;
- cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją;
- cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.

Odpowiedzialność za spełnienie większości warunków ponosi poziom krajowy.

Na poziomie regionalnym zidentyfikowano **dwa obszary wymagające spełnienia warunkowości *ex-ante* dla funduszy WRS 2014-2020:**

- 1) Warunek 1.1 Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.
- 2) Warunek 6.2. Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnie z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.

Wykaz warunków *ex ante* obowiązujących program oraz ocena ich spełnienia znajdują się w załączniku do Programu (Tabela 24).

Sekcja 9.2. Opis przedsięwzięć zmierzających do spełnienia warunków wstępnych, wykaz instytucji odpowiedzialnych oraz harmonogram przedsięwzięć

W niniejszej sekcji znajduje się opis działań, które mają zostać podjęte w celu spełnienia mających zastosowanie w RPO WK-P 2014-2020 uwarunkowań *ex-ante*, wykaz organów odpowiedzialnych za ich spełnienie oraz harmonogram realizacji takich działań.

Poniższe *tabele 25 i 26* przedstawiają ogólne i tematyczne uwarunkowania, które są niespełnione bądź spełnione częściowo w momencie przedłożenia programu operacyjnego do zatwierdzenia wraz z opisem działań na rzecz ich spełnienia.

Tabela 25 Przedsięwzięcia jakie należy podjąć w celu spełnienia obowiązujących ogólnych warunków wstępnych

Ogólny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
1. Zapobieganie dyskryminacji	<p>Uregulowania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie zaangażowania odpowiedzialnych podmiotów w promowanie równego traktowania wszystkich osób w procesie przygotowania i realizacji programów, w tym doradztwo w zakresie równego traktowania w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi.</p> <p>Uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy.</p>	<p><i>Przygotowanie Agendy działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020 oraz Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	I połowa 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> Instytucje wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
2. Równouprawnienie płci	<p>Uregulowania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie równouprawnienia płci poprzez zaangażowanie podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację programów, w tym doradztwo w zakresie równouprawnienia płci w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi.</p> <p>Uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy.</p>	<p><i>Przygotowanie Agendy działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020 oraz Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p> <p>Dopełnieniem realizacji kryterium pierwszego na poziomie kraju jest przyjęcie Krajowego Programu Działania na rzecz Równego Traktowania (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10.12.2013 r.).</p>	I połowa 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> Instytucje wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania,
3. Niepełnosprawność	<p>Uregulowania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób niepełnosprawnych lub organizacji</p>	<p><i>Przygotowanie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	I połowa 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> Instytucje wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,

Ogólny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	<p>reprezentujących osoby niepełnosprawne i inne zainteresowane strony w procesie przygotowania i realizacji programów.</p> <p>Uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy.</p> <p>Uregulowania mające na celu zapewnienie monitorowania wdrażania art. 9 UNCRPD w odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w procesie przygotowania i realizacji programów.</p>			
4. Zamówienia publiczne	<p>Uregulowania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy.</p> <p>Uregulowania gwarantujące przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia.</p> <p>Uregulowania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy.</p> <p>Uregulowania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych.</p>	Przyjęcie ustawy o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych w zakresie modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt. 1 i art. 24 ust. Pkt. 1a ustawy Pzp.	2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> Instytucja wiodąca: Urząd Zamówień Publicznych Instytucje współpracujące: Izby skarbowe, Regionalne izby obrachunkowe, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, władze regionalne
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz	Uregulowania dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).	Przyjęcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.	II kwartał 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> Instytucja wiodąca: Ministerstwo Środowiska Instytucja współpracująca: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Ogólny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)	<p>Uregulowania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw EIA i SEA.</p> <p>Uregulowania mające na celu zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego.</p>			
7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu	<p>Uregulowania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych uwzględniające następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej, – ustalenia dotyczące publikacji i dostępności publicznej zdezagregowanych danych, – skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat tego, co jest motywacją przy wyborze działań z zakresu polityk finansowanych przez dany program, ➤ ustanowienie celów dla tych wskaźników, ➤ spełnienie w odniesieniu do każdego wskaźnika następujących wymogów: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych, ➤ gotowe są procedury gwarantujące, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników. 	Zakończenie prac dotyczących spełnienia warunku na poziomie programów operacyjnych.	I połowa 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, • Instytucja współpracująca: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 26 Przedsięwzięcia jakie należy podjąć w celu spełnienia obowiązujących tematycznych warunków wstępnych

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
<p>1.1 Badania naukowe i innowacje:</p> <p>Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.</p>	<p>Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji; – przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, – obejmuje mechanizm monitorowania. <p>Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u></p> <p><u>Kryterium drugie:</u></p> <p>Przyjęcie Programu Rozwoju Przedsiębiorstw (PRP) przez Radę Ministrów.</p> <p><u>Uzasadnienie:</u> Projekt Programu PRP został wniesiony pod obrady KRM w dniu 19.12.2013 r. Wskutek rozbieżności na linii Ministerstwo Gospodarki – Ministerstwo Finansów w kwestii ulg podatkowych dla podmiotów prowadzących działalność innowacyjną (kwestie B+R) projekt spadł z porządku obrad. Planowane jest ponowne wniesienie projektu pod obrady KRM w styczniu 2014 r.</p> <p><u>Poziom regionalny:</u></p> <p><u>Inteligentna specjalizacja na poziomie regionalnym:</u></p> <p>Określenie obszarów inteligentnej specjalizacji w dokumentach na poziomie regionalnym.</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u></p> <p>Przejęcie Programu PRP – I kwartał 2014 r.</p> <p><u>Poziom regionalny:</u></p> <p>Przyjęcie przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego Regionalnej Strategii Innowacji na lata 2014-2020 – III kwartał 2014 r.</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Gospodarki <p><u>Poziom regionalny:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Władze regionalne • Instytucja współpracująca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju <p><u>Inteligentna specjalizacja na poziomie regionu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca (odpowiedzialna za poziom krajowy): Ministerstwo Gospodarki • Instytucja współpracująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa wyższego • Instytucja odpowiedzialna

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
				na poziomie regionu: władze regionalne
2.1. Rozwój cyfrowy: Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	<p>Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej; – została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK; – wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art. 168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi; – ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK. 	Przyjęcie Zintegrowanej Informatyzacji Państwa przez Radę Ministrów.	styczeń 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji • Instytucje współpracujące: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Urząd Komunikacji Elektronicznej, <p>Główny Urząd Geodezji i Kartografii,</p> <p>władze regionalne</p>
3.1. Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem „Small Business Act”	<p>Konkretne działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”; 	<p>Przyjęcie Programu Rozwoju Przedsiębiorstw przez Radę Ministrów.</p> <p><u>Uzasadnienie:</u> Projekt Programu PRP został wniesiony pod obrady KRM w dniu 19.12.2013 r. Wskutek rozbieżności na linii Ministerstwo Gospodarki – Ministerstwo Finansów w kwestii ulg podatkowych dla podmiotów prowadzących działalność innowacyjną (kwestie B+R) projekt spadł z porządku obrad. Planowane jest ponowne wniesienie projektu pod</p>	I kwartał 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Gospodarki • Instytucje współpracujące: Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”; – wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP. 	<p>obrazy KRM w styczniu 2014 r.</p>		<p>Administracji i Cyfryzacji, pozostałe resorty w zakresie licencji i pozwoleń</p>
<p>4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków</p>	<p>Działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE1; – działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE; – działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE2; – działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE1 w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie 	<p><u>Kryterium pierwsze i drugie:</u></p> <p>Podpisanie rozporządzenia w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.</p>	<p>I kwartał 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	<p>klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.</p>			
<p>6.1. Gospodarka wodna:</p> <p>Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów; – przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE. 	<p><u>Kryterium pierwsze:</u></p> <p>Kryterium częściowo spełnione. Kryterium zostanie spełnione poprzez przyjęcie ustawy Prawo wodne.</p> <p>Zakłada się, że przepisy ustawy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2015 r., wraz z początkiem roku budżetowego.</p> <p><u>Kryterium drugie:</u></p> <p>Kryterium częściowo spełnione. Planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w</p> <p>Polsce zostały zatwierdzone przez Radę Ministrów 22 lutego 2011 r., będą podlegały aktualizacji w roku 2015, a następnie co sześć lat. Ponadto, kryterium zostanie przyjęte poprzez przygotowanie Masterplanów dla obszarów dorzeczy Wisły i Odry,</p> <p>będących do czasu sporządzenia aktualizacji planów gospodarowania wodami w dorzeczach (w 2015 roku) dokumentami weryfikującymi spełnianie przez projekty inwestycyjne w gospodarce wodnej wymogów prawa europejskiego w dziedzinie gospodarki wodnej. Ministerstwo Środowiska przekazuje do KE regularne comiesięczne raporty z realizacji Planu działania. Zatwierdzenie ostatecznej wersji Masterplanów przez Radę Ministrów przewiduje się na sierpień 2104 r.</p>	<p><u>Kryterium pierwsze:</u></p> <p>do końca 2014 r.</p> <p><u>Kryterium drugie:</u></p> <p>III kwartał 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Środowiska

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
6.2 Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i Środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	<ul style="list-style-type: none"> – zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008-98-WE; – istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE; – istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE; – przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE. 	<u>Kryterium trzecie:</u> Opracowanie krajowego programu zapobiegania odpadami.	I kwartał 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Środowiska • Instytucje współpracujące: władze regionalne
7.1 Transport: Istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	<p>Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i określających:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu europejskiego i Rady UE nr .../2013 w tym priorytetów w zakresie inwestycji w: <ul style="list-style-type: none"> – bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności; oraz – wtórną łączność; 	<p>Przyjęcie przez Radę Ministrów Dokumentu Implementacyjnego dla SRT.</p> <p><u>Uzasadnienie:</u> Projekt Dokumentu Implementacyjnego jest obecnie modyfikowany pod kątem uwzględnienia uwag, które komisja Europejska zgłosiła do pierwszego projektu DI przedstawionego w pierwszej połowie 2013 r.</p>	<p>Przyjęcie przez Radę Ministrów Dokumentu Implementacyjnego – do końca 2014 r.</p> <p>SOOŚ – sierpień 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	<ul style="list-style-type: none"> Identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności. <p>Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.</p>			
7.2 Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/ kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), który wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	<p>Istnienie w określonych powyżej planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny środowiskowej i określającej realistyczne i dojrzałe ramy projektu (wraz z harmonogramem, budżetem);</p> <p>Działania mające na celu zagwarantowanie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.</p>	<p>Przyjęcie Dokumentu Implementacyjnego dla SRT.</p> <p><u>Uzasadnienie:</u> Projekt Dokumentu Implementacyjnego jest obecnie modyfikowany pod kątem uwzględnienia uwag, które komisja Europejska zgłosiła do pierwszego projektu DI przedstawionego w pierwszej połowie 2013 r.</p>	<p>Przyjęcie przez Radę Ministrów Dokumentu Implementacyjnego –</p> <p>do końca 2014 r.</p> <p>SOOŚ – sierpień 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Instytucja wiodąca: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
8.2. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	<p>Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw z uwzględnieniem celów programu Small Business Act ; wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie 	<p><u>Kryterium trzecie:</u></p> <p>➤ Przyjęcie Programu Rozwoju Przedsiębiorstw przez Radę Ministrów.</p> <p><u>Uzasadnienie:</u> Projekt PRP został wniesiony pod obrady KRM w dniu 19.12.2013 r. Wskutek rozbieżności na linii Ministerstwo Gospodarki – Ministerstwo Finansów w kwestii ulg podatkowych dla podmiotów prowadzących działalność innowacyjną (kwestie B+R) projekt spadł z porządku obrad. Planowane jest ponownie wniesienie projektu pod obrady KRM w styczniu 2014 r.</p> <p>Przygotowanie i przyjęcie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.</p> <p>Przygotowanie założeń i przyjęcie ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii</p>	<p>Przyjęcie PRP przez Radę Ministrów – I kwartał 2014 r.</p> <p>Przyjęcie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej –</p> <p>I kwartał 2014 r.</p> <p>Przyjęcie ustawy o</p>	<ul style="list-style-type: none"> Instytucja wiodąca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Instytucje współpracujące: Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Sprawiedliwości

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	<p>i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;</p> <p>– działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym - w razie konieczności – kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji.</p>	społecznej.	<p>przedsiębiorstwie społecznym i przedsiębiorczości społecznej –</p> <p>II kwartał 2014 r.</p>	
<p>8.4. Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.</p>	<p>– właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia;</p> <p>– państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.</p>	<p><u>Kryterium pierwsze:</u></p> <p>Przyjęcie odnowionego Programu Solidarność Pokoleń 50+ - dokument został przyjęty przez Radę Ministrów. Planowane ogłoszenie uchwały</p> <p>wprowadzającej Program w Monitorze Polskim – styczeń 2014 r.</p>	<p>Ogłoszenie uchwały wprowadzającej Program Solidarności Pokoleń 50+ w Monitorze Polskim - styczeń 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Instytucja wiodąca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
<p>9.1. Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy</p>	<p>Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które:</p> <p>– zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian;</p> <p>– zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia w</p>	<p>Przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji, kompleksowego programu rozwoju, stanowiącego dokument uzupełniający, uszczegóławiający Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego w zakresie celu walki z ubóstwem.</p>	<p>I kwartał 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia do podjęcia	Termin wykonania (data)	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
	<p>wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych;</p> <ul style="list-style-type: none"> – angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony; – w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnionej przez społeczności lokalne; <p>We wnioskach i w uzasadnionych przypadkach zainteresowane strony otrzymują wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.</p>			
<p>9.3. Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.</p>	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> – skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych; – działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury; – system monitorowania i przeglądu. <p>Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.</p>	<p><u>Kryterium pierwsze, drugie i trzecie:</u> Opracowanie dokumentu: Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Strategiczne Ramy.</p>	I kwartał 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja wiodąca: Ministerstwo Zdrowia • Instytucje współpracujące: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

SEKCJA 10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

Instytucje odpowiedzialne w Polsce za wdrażanie polityki spójności będą kontynuowały działania zmierzające do wprowadzenia jak najszerzego katalogu uproszczeń dla beneficjentów środków UE, zgodnie z sekcją 2.6 UP. Działania te polegają nie tylko na wprowadzeniu uproszczeń wynikających z rozporządzeń unijnych lub będących ich konsekwencją, ale także w obszarach podlegających uregulowaniom na poziomie krajowym.

Zgodnie z zaleceniami krajowymi, przy opracowywaniu programu odpowiednie instytucje zaangażowane w jego przygotowanie były zobowiązane do umieszczenia w programie syntetycznej oceny najważniejszych obowiązków administracyjnych po stronie beneficjentów, związanych z jego wdrażaniem oraz do wskazania ich źródeł.

Do uproszczeń we wdrażaniu funduszy polityki spójności w okresie 2014-2020, które nie wynikają bezpośrednio z planowanych regulacji unijnych, należą w szczególności:

- większa decentralizacja systemu wdrażania poprzez zwiększenie udziału regionalnych programów w alokacji ogółem.
- wprowadzenie do programów mechanizmów wsparcia zintegrowanego, których wdrażanie powierzone zostanie ośrodkom miejskim (ZIT),
- elastyczne formy finansowania projektów z rozbudowanym systemem zaliczkowym,
- zapewnienie szerszego tematycznie dostępu do wsparcia zwrotnego,
- zapewnienie łatwego dostępu dla potencjalnych beneficjentów do kompleksowej informacji za pośrednictwem rozbudowanej sieci punktów informacyjnych poszczególnych funduszy.

Z uproszczeń, które wynikają z możliwości wprowadzonych przez CPR, w warunkach polskich wykorzystane zostały m.in.:

- w zakresie projektów generujących dochód - możliwie szerokie stosowanie stawek ryczałtowych, w tym także obniżenie poziomu dofinansowania w ramach osi priorytetowej po uwzględnieniu dochodowości projektów realizowanych w ramach tej osi,
- możliwie szerokie stosowanie form ryczałtowego finansowania w ramach programów.

Podkreślić należy, że ww. uproszczenia zostały wprowadzone już na etapie programowania wsparcia. Natomiast w stosunku wszelkich innych obszarów problemowych, zidentyfikowanych w trakcie realizacji programów, będą podejmowane bieżące działania eliminujące źródła problemów (wzorem poprzednich perspektyw finansowych).

SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE

Sekcja 11.1 Zrównoważony rozwój

Program uwzględnia zasadę zrównoważonego rozwoju w programowaniu i wdrażaniu obejmując finansowanie przedsięwzięć minimalizujących oddziaływanie działalności na środowisko, w tym nakierowanych na spełnienie wymogów prawnych w obszarze środowiska.

W odniesieniu do finansowania infrastruktury zostaną uwzględnione zasady „zanieczyszczający płaci” i „użytkownik płaci” poprzez obowiązek zgodności finansowanych interwencji z odpowiednimi regulacjami unijnymi i krajowymi.

Projekty finansowane w ramach RPO WK-P 2014-2020 będą musiały być również zgodne z dyrektywami w tym dyrektywą OOS, Siedliskową oraz Ptasią. Ponadto wymagana będzie ich zgodność z krajowymi Priorytetowymi Ramami Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2014-2020.

Z uwagi na szczególne znaczenie w Strategii Europa 2020 problemu zmian klimatu, zostanie on w szeroki sposób uwzględniony w ramach Programu. W Programie zostaną w szeroki i przekrojowy sposób zaplanowane do zrealizowania działania zarówno z zakresu mitygacji jak i adaptacji do zmian klimatu. Przewiduje się położenie znacznego nacisku na realizację przedsięwzięć m.in. z zakresu wspierania efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonego transportu przyjaznego środowisku.

W ramach Programu zamierza się realizować projekty wspierające bioróżnorodność, a także przedsięwzięcia dotyczące innowacyjnych rozwiązań technologicznych prowadzących do zmniejszenia oddziaływania na środowisko. Odbywać się to będzie poprzez zaprogramowanie dedykowanych działań lub stworzenie preferencyjnych zapisów w kryteriach wyboru projektów.

W aspekcie wypełniania polityki zrównoważonego rozwoju bardzo istotną rolę pełni mechanizm dostosowywania do zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiązą się przede wszystkim niekorzystne przeobrażenia warunków hydrologicznych, stąd tak duży nacisk kładziony jest na oszczędne ale i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi. Zasada zrównoważonego rozwoju realizowana jest poprzez nadanie dużego znaczenia efektywności energetycznej i oszczędności energii. Zapewnienie realnych mechanizmów preferencji dla projektów maksymalizujących oszczędność energii i efektywność energetyczną łączy się z korzyściami dla środowiska ze względu na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń, dla gospodarki poprzez rozwój innowacyjnych rozwiązań, stymulowanie sektora budowlanego i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego oraz dla społeczeństwa poprzez konieczność zmiany zachowań i postaw społecznych. Należy podkreślić, iż preferowanie przy wsparciu z funduszy europejskich projektów przynoszących pozytywne efekty w zakresie oszczędności energii stanowi jedno z działań wykonawczych dla realizacji polityki energetycznej Polski do 2030.

Kolejnym elementem polityki realizacji zrównoważonego rozwoju jest zachowanie zasad polityki przestrzennej. Realizacja RPO WK-P 2014-2020 w ramach UP będzie zapewniać osiągnięcie celów przestrzennych wynikających z krajowych dokumentów strategicznych: KPZK 2030, KSRR 2010-2020 i ŚSRK 2020.

Zasady i cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju nie wpisują się wprost w cele tematyczne i priorytety inwestycyjne, jednak stanowią integralną część działań nakierowanych na zintegrowany rozwój terytorialny, uwzględniający aspekty zrównoważonego rozwoju. Działania założone w RPO WK-P 2014-2020 będą uwzględniać następujące czynniki kształtowania przestrzeni:

- a) Działania na rzecz przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego zgodnie z celem 6 KPZK 2030;
- b) Zrównoważone podejście, zwłaszcza w aspekcie gospodarki niskoemisyjnej oraz sprzyjające włączeniu społecznemu.

Przygotowywane i realizowane przedsięwzięcia będą wpisywać się w kierunki działań zbieżne z kształtowaniem polityki wynikającej z KPZK 2030, KSRR 2010-2020 i ŚSRK 2020. Przedsięwzięcia, w tym infrastrukturalne, które choćby pośrednio mogą prowadzić do procesów przeciwnych nie będą zyskiwały wsparcia. Procedura oceny wniosków o dofinansowanie w ramach RPO WK-P 2014-2020 będzie uwzględniać promowanie projektów w szczególny sposób przyczyniających się do przywrócenia ładu przestrzennego.

W kontekście wsparcia z EFS, zasada zrównoważonego rozwoju będzie realizowana m.in. poprzez podejmowanie działań zapewniających odpowiednie wsparcie szkoleniowo-doradcze z zakresu ekologii i ochrony środowiska (w tym także w kontekście inteligentnych specjalizacji regionu), dostosowanie umiejętności i kwalifikacji pracowników i pracodawców oraz tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach „zielonej gospodarki”, związanych ze środowiskiem naturalnym i energią odnawialną, a także podnoszenie świadomości ekologicznej beneficjentów.

We wszystkich możliwych obszarach wspieranych przez Program wprowadzone zostaną kryteria weryfikujące spełnianie wymogów ochrony środowiska naturalnego w celu jego ochrony i poprawy jakości oraz preferujące efektywne wykorzystanie zasobów, łagodzenie skutków zmian klimatu oraz dostosowanie do zmian klimatu.

Zapewnione zostaną mechanizmy monitorowania i raportowania wydatków wsparcia związanych z realizacją celów dotyczących zmian klimatu, realizowane z wykorzystaniem metodyki przyjętej przez KE i przy wykorzystaniu systemu kategorii interwencji oraz systemu „Rio markers”.

Sekcja 11.2 Równość szans i niedyskryminacja

Równość szans i niedyskryminacja to podstawowe zasady, na których opierają się założenia RPO WK-P 2014-20. Dlatego też na wszystkich etapach realizacji Programu podejmowane będą działania przyczyniające się do znoszenia nierówności oraz zwalczające wszelkie przejawy dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w tym ze względu na wiek, płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, orientację seksualną czy niepełnosprawność. Zapewniony zostanie jednakowy dostęp do edukacji, informacji i zatrudnienia przez eliminację barier fizycznych, finansowych, socjalnych, czy psychologicznych, które utrudniają lub zniechęcają do brania pełnego udziału w życiu społecznym.

Infrastruktura powstająca dzięki realizacji poszczególnych Priorytetów Inwestycyjnych będzie dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, tj. będzie tworzona zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania.

Dla grup defaworyzowanych będą stosowane różnego rodzaju działania włączające, takie jak: ułatwianie dostępu do edukacji i podnoszenia lub zdobywania nowych kwalifikacji (np. poprzez rozwój kształcenia na odległość); zwiększanie dostępu do doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz poradnictwa zawodowego. Przewiduje się również rozwój usług społecznych ułatwiających włączenie do rynku pracy, w tym w szczególności opiekuńczych i integracyjnych.

Zachowaniu zasad równości szans i niedyskryminacji będzie służył także udział przedstawicieli podmiotów zajmujących się niedyskryminacją, niepełnosprawnościami i równością płci w pracach nad opracowywaniem dalszych dokumentów o charakterze operacyjnym i wdrożeniowym w Programie, a także w gremiach decyzyjnych, grupach roboczych oraz Komitecie Monitorującym RPO. Dzięki temu zostanie zagwarantowane, iż na każdym poziomie Programu perspektywa poszanowania równości i zapobiegania dyskryminacji będzie respektowana i będzie miała wymierny charakter, a jej przestrzeganie będzie podstawowym warunkiem realizacji każdego przedsięwzięcia. W szczególności zostaną określone kryteria wyboru projektów, uwzględniające potrzeby osób niepełnosprawnych a także potrzeby osób o ograniczonym dostępie do usług publicznych. Osoby te objęte zostaną odpowiednimi instrumentami aktywizacyjnymi, a projektodawcy będą zobowiązani do zapewnienia im odpowiednich warunków uczestnictwa w projektach, z uwzględnieniem potrzeby tej grupy osób. Na etapie monitorowania i sprawozdawczości zapewniony zostanie stały monitoring udziału osób z poszczególnych grup defaworyzowanych w realizowanych projektach. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS na etapie wyboru projektów zastosowanie będzie mieć standard minimum realizacji zasady równości szans płci.

Na etapie ewaluacji zlecone zostaną badania w zakresie efektywności wsparcia udzielonego grupom dyskryminowanym w kontekście realizacji zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, jak również monitorowanie losów tych grup po zakończeniu udziału w projekcie. Badanie zachowania zasady równości szans i niedyskryminacji będzie prowadzone zarówno w odniesieniu do projektów realizowanych z EFS jak i EFRR.

Sekcja 11.3 Równouprawnienie płci

Zasada równości szans płci jest jedną z naczelných zasad Unii Europejskiej, która opiera się na przypisaniu kobietom i mężczyznom równych praw i obowiązków, a także równego dostępu do zasobów. Ma ona swoją podstawę prawną w Artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej, który wskazuje że Unia zwalcza wykluczenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość społeczną i ochronę socjalną, równość szans kobiet i mężczyzn, solidarność międzypokoleniową oraz ochronę praw dziecka.

Równe i sprawiedliwe traktowanie wszystkich osób (bez względu na ich płeć, rasę, religię czy pochodzenie etniczne) przynosi realne i rzeczywiste korzyści ekonomiczno-społeczne, stając się niezbędnym warunkiem realizacji celów strategicznych wyznaczonych w dokumencie Europa 2020, warunkujących realizację trwałego wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego.

W ramach programu podejmowane będą działania przyczyniające się do zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu i do rozwoju ich kariery, ograniczenia segregacji na rynku pracy, zwalczania stereotypów związanych z płcią w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz propagowania godzenia pracy i życia osobistego kobiet i mężczyzn. W programie znalazło to wyraz w konkretnych zakresach wsparcia takich jak promowanie zatrudnienia i mobilności pracowników przez zapewnienie równości mężczyzn i kobiet oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego czy promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa. Program będzie zapewniał podejście zintegrowane do zasady równości szans kobiet i mężczyzn (tzw. dual approach), czyli z jednej strony przewiduje się podejmowanie konkretnych inicjatyw służących wyrównywaniu szans, a z drugiej zasada ta będzie respektowana we wszystkich przedsięwzięciach realizowanych w ramach RPO WK-P, także tych współfinansowanych ze środków EFRR.

Zachowaniu zasady równości szans kobiet i mężczyzn będzie służył także udział przedstawicieli podmiotów zajmujących się problematyką równości w pracach nad opracowywaniem dalszych dokumentów o charakterze operacyjnym i wdrożeniowym w Programie, a także w gremiach decyzyjnych, grupach roboczych oraz Komitecie Monitorującym RPO WK-P 2014-2020. Dzięki temu zostanie zagwarantowane, iż na każdym poziomie Programu perspektywa poszanowania równości szans płci będzie respektowana i będzie miała wymierny charakter, a jej przestrzeganie będzie podstawowym warunkiem realizacji każdego przedsięwzięcia podejmowanego w ramach RPO WK-P.

Program przewiduje zasadę, iż projekty będą zawierały diagnozę uwzględniającą sytuację kobiet i mężczyzn w danym obszarze i ocenę wpływu na sytuację płci. Każdy projekt będzie zawierać opis oceny wpływu na sytuację płci. Analiza ta będzie podstawą do zaplanowania różnych, zindywidualizowanych form wsparcia odpowiadających na odmienne potrzeby kobiet i mężczyzn.

W zakresie przedsięwzięć finansowanych z EFS ocena wniosku o dofinansowanie pod kątem przestrzegania zasady równości szans płci odbywać się będzie w oparciu o standard minimum czyli minimalne wymogi warunkujące przyjęcie projektu do realizacji.

W zakresie monitoringu program będzie stosował zasadę, iż wszystkie wskaźniki dotyczące osób będą podawane w podziale na płeć.

Na etapie ewaluacji zlecone zostaną badania w zakresie efektywności wdrażania zasady równości płci a ich wyniki posłużą poprawie skuteczności wdrażania tej zasady w ramach Programu.

SEKCJA 12. ODRĘBNE ELEMENTY

Sekcja 12.1 Duże projekty, których realizację zaplanowano w okresie programowania

W RPO WK-P 2014-2020 nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

W rozumieniu art. 100 CPR duży projekt oznacza operację obejmującą szereg robót, działań lub usług służącą wykonaniu niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, która posiada jasno określone cele i której całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 000 000 EUR, a w przypadku operacji przyczyniających się do osiągnięcia celu tematycznego 7 (CT7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej), której całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają 75 000 000 EUR.

Tabela 27 Lista projektów dużych
Nie dotyczy

Sekcja 12.2 Ramy wykonania programu operacyjnego

Tabela 28 Ramy wykonania programu, w podziale na fundusze i kategorie regionów

Oś priorytetowa (w podziale na Fundusze i kategorie regionów)	KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu i rezultatu	Jednostka pomiaru (jeśli dotyczy)	Cel pośredni na 2018 r.			Wartość docelowa (2023)
			O	M	K	
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu (EFRR)	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi [szt.] / Number of enterprises cooperating with research institutions (CI)	sztuki	60			110
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 1	euro	6 793 082,96			130 277 729,83
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu (EFRR)	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw	sztuki	150			450
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu (EFRR)	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji	sztuki	156			506
Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności	Wskaźnik finansowy CT 3	euro	16 631 341,03			315 409 240,62

Oś priorytetowa (w podziale na Fundusze i kategorie regionów)	KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu i rezultatu	Jednostka pomiaru (jeśli dotyczy)	Cel pośredni na 2018 r.			Wartość docelowa (2023)
			O	M	K	O
gospodarki regionu (EFRR)						
Oś priorytetowa 2 Cyfrowy region (EFRR)	Liczba urzędów, które usprawniły funkcjonowanie dzięki awansowi cyfrowemu	sztuki	15			55
Oś priorytetowa 2 Cyfrowy region (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 2	euro	29 280 529,99			30 169 579,54
Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie (EFRR)	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	sztuki	125			375
Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie (EFRR)	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	sztuki	10			52
Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 4	euro	43 920 794,99			271 526 215,84
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	Objętość retencjonowanej wody	m ³	500			2000
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 5	euro	5 475 459,11			12 342 100,72
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km				
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	sztuki	70			220
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	KEW					
Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 6	euro	44 301 441,88			98 736 805,76
Oś priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu (EFRR)	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km				250
Oś priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 7	euro	76 129 377,98			216 672 343,86
Oś priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry (EFRR)	Liczba wspartych podmiotów lecniczych	sztuki	10			48
Oś priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 9 i CT 10	euro	49 776 900,99			256 441 426,07
Oś priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (EFRR)	Liczba nowych/przebudowanych/ przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki				

Oś priorytetowa (w podziale na Fundusze i kategorie regionów)	KEW, wskaźnik postępu finansowego, produktu i rezultatu	Jednostka pomiaru (jeśli dotyczy)	Cel pośredni na 2018 r.			Wartość docelowa (2023)
			O	M	K	O
Oś priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (EFRR)	Wskaźnik finansowy CT 9	euro	20 496 370,99			39 768 991,21
Oś priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy (EFS)	Wskaźnik finansowy	euro	20 752 551,77			168 126 549,41
Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo (EFS)	Wskaźnik finansowy	euro	17 293 794,14			124 636 400,98
Oś priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja (EFS)	Wskaźnik finansowy	euro	20 060 800,05			127 818 606,97
Oś priorytetowa 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (EFS)	Wskaźnik finansowy	euro	11 068 027,61			49 854 560,39

Sekcja 12.3 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu

1. Skład Zespołu ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020:
 - przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu,
 - przedstawiciele Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu
 - przedstawiciele Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
2. Skład Grupy roboczej wspierającej przygotowanie RPO WKP 2014-2020:

ze strony rządowej:

Wojewoda Kujawsko-Pomorski,
dwóch przedstawicieli Ministra Infrastruktury i Rozwoju,
jeden przedstawiciel Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
jeden przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
jeden przedstawiciel Ministra Pracy i Polityki Społecznej,
jeden przedstawiciel Ministra Administracji i Cyfryzacji,
jeden przedstawiciel Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej,
jeden przedstawiciel Ministra Edukacji Narodowej,
jeden przedstawiciel Ministra Sportu i Turystyki,

ze strony samorządowej:

czterech przedstawicieli Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego,
ośmiu przedstawicieli Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
trzech przedstawicieli Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego,
jeden przedstawiciel Kujawsko – Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego,
jeden przedstawiciel Kujawsko – Pomorskiej Agencji Innowacji,
jeden przedstawiciel Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
jeden przedstawiciel Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej,
jeden przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
jeden przedstawiciel Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego,
jeden przedstawiciel Zarządu Dróg Wojewódzkich,
pięciu przedstawicieli Konwentu Prezydentów,
dwóch przedstawicieli Konwentu Starostów,
dwóch przedstawicieli Konwentu Burmistrzów,
dwóch przedstawicieli Konwentu Wójtów

ze strony partnerów:

sześciu przedstawicieli środowisk naukowych i edukacyjnych,
sześciu przedstawicieli organizacji pozarządowych,
siedmiu przedstawicieli Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego,
jeden przedstawiciel Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko – Pomorskiego,
jeden przedstawiciel Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych,
jeden przedstawiciel Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.,
jeden przedstawiciel Sieci LEADER Województwa Kujawsko – Pomorskiego,
jeden przedstawiciel PESA Bydgoszcz S.A.,

jeden przedstawiciel Krajowej Spółki Cukrowej S.A.,
jeden przedstawiciel Związku Banków Polskich,
jeden przedstawiciel Banku Spółdzielczego w Brodnicy.

3. Zespół badawczy ewaluacji *ex-ante* RPO WKP 2014-2020 – 20 osób.
4. Projekt RPO WKO 2014-2020 oraz Prognoza oddziaływania na środowisko projektu RPO WKO 2014-2020 zostały poddane opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

ZAŁĄCZNIKI

1. Streszczenie programu operacyjnego (do uzupełnienia w kolejnej wersji Programu)
2. Układ poszczególnych elementów systemu koordynacji między funduszami
3. Dokumentacja dotycząca adekwatności i spełnienia warunków wstępnych
4. Opinia krajowych podmiotów ds. równości dotycząca sekcji 11.2 i 11.3 w sprawie zasady równości szans, zapobiegania dyskryminacji oraz zasady równości płci (do uzupełnienia w kolejnej wersji Programu)
5. Projekt raportu z ewaluacji *ex ante* wraz ze streszczeniem (do uzupełnienia w kolejnej wersji Programu)

SPIS TABEL

Tabela 1:	Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych
Tabela 2:	Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego
Tabela 3:	Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele
Tabela 4:	Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionów(w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Społecznego)
Tabela 4a:	Wskaźniki rezultatu oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dotyczące Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych odpowiadające celowi szczegółowemu (Art 19(3) rozporządzenia EFS)
Tabela 5:	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu
Tabela 6:	Ramy wykonania osi priorytetowej
Tabele 7-11:	Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji
Tabela 12:	Wskaźniki rezultatu dla EFRR/FS/EFŚ (w podziale na cele szczegółowe)
Tabela 13:	Wskaźniki produktu dla EFRR/FS/EFŚ (w podziale na osie priorytetowe)
Tabela 14-16:	Kategorie interwencji
Tabela 17:	Tabela przedstawiająca całkowitą kwotę środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do programu, w podziale na lata i kategorie regionów ze wskazaniem wysokości rezerwy wykonania (EUR)
Tabela 18a:	Plan finansowy programu (EUR)
Tabela 18b:	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych
Tabela 18c:	Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionu i cele tematyczne (EUR)
Tabela 19:	Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)
Tabela 20:	Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFŚ
Tabela 20a:	Tabelaryczny opis realizacji ZIT wojewódzkiego w programie
Tabela 21:	Szacunkowa alokacja finansowa na ZIT inne niż wymienione w pkt 4.2
Tabela 21 dodatkowa:	Opis powiązań OP Programu z obszarami priorytetowymi SUE RMB
Tabela 22:	Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem
Tabela 23:	Odpowiednie instytucje i podmioty
Tabela 23 dodatkowa:	Układ poszczególnych elementów systemu koordynacji między funduszami Polityki Spójności, EFRR, EFMR oraz innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz EBI
Tabela 24:	Wykaz warunków ex ante obowiązujących program oraz ocena ich spełnienia
Tabela 25:	Przedsięwzięcia jakie należy podjąć w celu spełnienia obowiązujących ogólnych warunków wstępnych
Tabela 26:	Przedsięwzięcia jakie należy podjąć w celu spełnienia obowiązujących tematycznych warunków wstępnych
Tabela 27:	Lista projektów dużych
Tabela 28:	Ramy wykonania programu, w podziale na fundusze i kategorie regionów

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie skrótu
B+R	Badania i rozwój
B+R+I	Badania, rozwój i innowacje
B2B	Biznes międzyfirmowy (ang. Business to Business)
BEiŚ	Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BRD	Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego
(C)	Wskaźniki wspólne (ang. <i>Common indicators</i>)
CEF	Program Łącząc Europę (ang. <i>Connecting Europe Facility</i>)
COSME	Program na rzecz Rozwoju konkurencyjności MSP 2014-2020
CPR	Rozporządzenie nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMR objętych zakresem WRS, 17 grudnia 2013 (ang. <i>Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund</i>)
CRM	Zarządzanie relacjami z klientami (ang. <i>Customer Relationship Management</i>)
CSR	Społeczna Odpowiedzialność Biznesu (ang. <i>Corporate Social Responsibility</i>)
CSR 2013	Zalecenia Rady dla poszczególnych państw członkowskich (ang. <i>Country Specific Recommendations</i>)
CT	Cel Tematyczny
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
ECVET	Europejski System Transferu Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym (ang. <i>The European Credit System for Vocational Education and Training</i>)
Eurostat	urząd statystyczny Unii Europejskiej z siedzibą w Luksemburgu
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EIA	Ocena oddziaływania na środowisko (ang. <i>Environmental Impact Assessment</i>)
ESFRI	Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ang. <i>European Strategic Forum on Research Infrastructures</i>)
ESG	Zarządzanie ryzykiem z obszarów środowiskowego, społecznego, organizacyjnego (ang. <i>Environmental, Social, Governance</i>)
EURES	Europejskie Służby Zatrudnienia (ang. <i>European Employment Services</i>)
FS	Fundusz Spójności
GIS	System informacji przestrzennej (ang. <i>Geographic Information System</i>)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IA	Instytucja Audytowa
ICT	Technologie informacyjno-komunikacyjne (ang. <i>Information and</i>

	<i>communication technologies)</i>
IIP	Infrastruktura Informacji Przestrzennej
IMIGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IOB	Instytucja otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
ITS	Inteligentne systemy transportu
IC	Instytucja Certyfikująca
IZ	Instytucja Zarządzająca
JEREMIE	Wspólne europejskie zasoby dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (ang. <i>Joint Euro-pean Resources for Micro to Medium Enterprises</i>)
JESSICA	Wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich (ang. <i>Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas</i>)
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
KPZK 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR 2010-2020	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020
LGD	Lokalna Grupa Działania
LSI	Lokalny System Informatyczny
LSR	Lokalna Strategia Rozwoju
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
OP	Oś priorytetowa
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne źródła energii
PKB	Produkt Krajowy Brutto
Position Paper	Stanowisko służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014–2020 (ang. <i>Position Paper</i>)
PROW 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RLM	Równoważna Liczba Mieszkańców
Rozporządzenie EFRR	Rozporządzenie nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”, 17 grudnia 2013
RPO WK-P 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
SL2014-2020	centralny system informatyczny
SPA 2020	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
SRK	Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
SRKS	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020
SRW	Strategia rozwoju województwa do roku 2020
SUE RMB	Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
ŚSRK 2020	Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

WPMiR	
WPR	wspólna polityka rolna
WRS	Wspólne Ramy Strategiczne
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne